

Naročnina mesečno
25 Din, za inozem-
stvo 40 Din — ne-
deljska izdaja ce-
loletno 120 Din, za
inozemstvo 140 Din

Uredništvo je v
Kopitarjevi ul. 6/III

Telefoni uredništva: dnevna služba
2050, — nočna 2996, 2994 in 2050

SLOVENECE

Cek. račun: Ljub-
ljana št. 10.650 in
10.349 za inzerate;
Sarajevo št. 7563,
Zagreb št. 39.011,
Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitar-
jeva 6, telefon 2992

Z nedeljsko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Izhaja vsak dan zjutraj, razen
ponedeljka in dneva po prazniku

Odločimo se!

(Misli iz govora tajnika krščanske delavske strokovne internacionale, holandskega senatorja Serrarensa v Ljubljani dne 9. t. m.)

Krščankosocialna delavska strokovna internacionala je imela v desetih letih svojega obstoja izvajati težke borbe. V prvih povojnih letih so imele nanjo in na njeno delo velik upliv napetosti v mednarodni politiki, napetosti, ki so bile in so še ostre po celi Evropi. Toda zavest skupne usode vseh narodov, uvidevnost za nacionalne vrednote, skupnost interesov delavstva vseh držav, posebno pa naš čut internacionalnega krščanskega bratstva so vztrajno in z gotovostjo privedle zastopnike posameznih narodov v krščanski strokovni internacionalni smotnemu in složnemu delu, ter jih združile v trdno delovno vez, kar je mnogo doprineslo k spoznavanju med narodni sploh.

Krščanska delavska strokovna internacionala si je priporila mesto v mednarodnem uradu dela v Ženevi, Marks'isti, oziroma II. internacionala je hotela delavsko zastopstvo v Ženevi popolnoma monopolizirati zase. Mi smo ta monopol prebili s tem, da smo na mednarodno delavsko konferenco 1. 1921 poslali svojega delegata iz Holandske, ki je bil obenem tajnik krščanske strokovne internacionale. Kljub ljutemu odporu marksistov je bil zastopnik krščanskega delavstva pripuščen na konferenco.

Za tem so se razmere v Ženevi v teku časa znatno zboljšale. Stvorilo se je nekako sodelovanje socialističnih in krščanskih delavskih zastopnikov, ki sicer še ni popolno vendar pa nam omogoča, da pri posameznih vprašanjih, ki se v Ženevi obravnavajo, uveljavimo zahteve našega krščanskega delavskega gibanja. Vpoštevamo smo sedaj tudi v gospodarski organizaciji Društva narodov, oziroma imamo zastopnika na svetovnih gospodarskih konferencah. Če se pred stalnim sodnim dvorom za mednarodno justico, haškim svetovnim razsodiščem, obravnavajo vprašanja, ki se tičejo dela in delavstva, tedaj se prav tako zasliši naša internacionala kakor delodajalci ali marksisti. Zastopani smo tudi v mednarodnem inštitutu za racionalizacijo. Skoro ni mednarodnega gibanja, h kateremu ne bi bila vabljeni tudi naša internacionala.

Članstvo krščanske strokovne internacionale znaša dva milijona. Znašajo je že tri, pa so odpadli italijanski tovariši, kojih bujno razvijajočo krščansko strokovno organizacijo je uničil fašizem. Nočem obravnavati političnih zadev, toda le to naj poudarim, da v Italiji svobode za strokovne organizacije ni več. Svobode delavcev, da si z organizacijami ustvarijo samopomoč, tiste svobode, ki je bila nekaj razglašena baš iz Rima ven za delavstvo vsega sveta tako mojstrsko v »Rerum Novarum«, tiste svobode v Italiji ni več. Več nočem govoriti o tej državi.

Krščanska delavska strokovna organizacija je izvedena v 15 državah in konstantno raste ter se krepi. Najmočnejša je v Nemčiji, Avstriji, na Holandskem in v Belgiji. Povsod tu tvori tudi vplivno silo v državni politiki.

Strokovne organizacije so organizirane samopomoč delavstva; drugi jih morejo podpirati. Posebno paznjo in pomen polagamo na pomoč od strani duhovništva. Saj pravi »Rerum Novarum« doslovno takole: »Cerkev ne bo nikoli in nikjer odrekla pomoči s svoje strani in bo pomagala tem bolj, čim večjo svobodo bo imela. Naši duhovniki naj prožijo v pomoč vse svoje moči. Dragi bratje, s svetom in dejansko pomočjo jim pojdite z gledom naprej.« — S tem je za nas katoliški podan temelj za sodelovanje duhovništva v strokovnem pokretu. Toda delavci morajo sami biti nositelji pokreta in ga tudi sami voditi. To je fundamentalno načelo krščanske delavske strokovne internacionale.

Treba pa je strokovnim organizacijam ustvariti tudi zdravo in močno gnotno podlago. Tedenski prispevek mora znašati vsaj enourno plačo. Le tedaj more delavec od organizacije kaj zahtevati. Toda glavna stvar je poživljenost, vztrajnost in smotno skupno delo delavstva samega. Organizacija ne ustvarja strokovni tajniki, ampak sodelovanje vseh.

Vemo, da imamo prav mi najboljša temeljna načela, ki na svetu sploh so in morejo biti. Vemo, da so ta načela, krščanska načela, v stanu prinesiti svetu in vsemu človeštvu čim večjo srečo. Ali to naše prepričanje nam obenem nalaga dolžnost, da za izvedbo teh načel tudi delamo.

Očitati so in še očitajo nam kristjanom, da ne moremo delavstva osvoboditi iz verig suženjstva in ga dvigniti kvišku, ker smo preveč obrnjeni v onostranstvo. A prav radi tega, ker verujemo v onostranstvo s sedanjim tostranstvom nismo zadovoljni!

Če delamo na novi ureditvi družbe in gospodarstva ne delamo tega samo zaradi naših materialnih interesov, ampak zato, ker nam to delo ukazuje Bog! Zato pa tudi vsako stremljenje in delo ter prizadevanje v našem krščanskem strokovnem pokretu dobiva s tem prav poseben značaj in posebno visoko vrednost!

Če opazujemo mi kristjani iz centra vse svetovne zgodovine, za Golgote, današnja družba tedaj vidimo, kako današnja ljudstva plešejo brezbožen ples okoli zlatega teleta naše dobe: vseumolčanje dolarja. Ne ustvarjajo zla karteli, trusti, koncerni, racionalizacija in industrija! Ne! To so le oblike gospodarskega ustroja. V Ženevi se je reklo, da bi tudi te oblike mogle biti dobre, če bi se podredili interesi posameznikov skupnemu dobru. Ali baš tu je vir in poroklo zla. Baš tega ni! Moderno gospodarstvo je gospodarstvo samo radi profita. Smisel današnjega gospodarstva je največji nesmisel.

In sedaj vprašamo: Ali je pravično, če se mora žrtvovati brezmejnemu pohlepu po profitu nekaterih življenjska sreča milijonov? Ali je pravično, če produkcija narašča in se dosega večji profiti, pa more od te produkcije živeti vedno manjši ljudi? Ali je pravično, če so produktivski stroški vedno manjši, cene izdelkov pa ostajajo iste ali celo rastejo. Ali je pravično, če povzroča nadprodukcija bedo brezštevilnih mas? Ali je pravično, da obvladava spekulantstva

Odmev fašistične justice po kulturnem svetu

Italijanski tisk je posebno ogorčen na angleške liste

Silno je razburil italijanski časopisje članek glasila angleške liberalne stranke, »Manchester Guardian«, ki je v ostrih besedah obsodil justifikacijo 4 Slovencev v Bazovici. »Tribuna« očita uglednemu angleškemu listu, da se je »solidariziral z roparji, požigalci in morilci«.

Najhujše je zadelo fašistično Italijo sumničnje angleškega lista, ki je dejal, da je naglica izrednega sodišča v Trstu imela brčias še druge vzroke, nego je bil nameravani vtis na inozemstvo. V tem vidi fašizem namigavanje angleškega glasila kakor da bi v Italiji ne bilo nekaj v redu, ali pa da se je hotelo s to naglico nekoga provocirati. »Tribuna« trdi s znanimi frazami, ki si jih je prisvojilo po naredbi najvišjih instanc vse fašistično časopisje, da naglica tržaškega procesa ni niti najmanj škodovala objektivnosti, čeprav so obsojenci tak vse sami priznali. Znano pa je, da je izredno sodišče vojaško sodišče, ki po svoji naravi povsod na svetu ne ljubi nepotrebnega zavlačevanja. (Izredni tribunal ni v pravem pomenu besede vojaško sodišče, ampak je sestavljen iz samih fašistov, ki služijo v milici, katera je sicer nekako pol leta sem v sestavi italijanske armade, dejansko pa je čisto strankarska institucija, oziroma njena oborožena moč.)

»Tribuna« potem citira sledeči odstavek glasila Lloyd Georgea: »Obsojenci pripadajo tisti kategoriji teroristov, kateri so vedno uživali simpatijo liberalnega javnega mnenja, in kojih somišljeniki so položili temelj svobodi in neodvisnosti Italiji. Peticije in protesti so se poslali v Ženevo drug za drugim v upanju, da bo Društvo narodov rešilo življenje obsojencev: toda to upanje je bilo zaman. Naglica obsodbe in usmrtnitve je zausnica v obraz tistim, ki ljubijo stvar svobode.« Na to ne ve

»Tribuna« odgovoriti nič drugega, kakor da sramoti obtožence, katerih da ni mogoče vzporediti s plemenitimi italijanskimi revolucionarji...

Potem »Tribuna« zopet navaja sledeče besede angleškega lista: »Zločin, zaradi katerega so ti mladeniči umrli, je točno isti, radi katerega Oberdank uživa slavo. Za obsojence fašizem ni samo pomenil izgube večine svobostin, ki so vsakemu človeku drage, ampak tudi sistematično raznarodovanje in tlačjenje sonarodnjakov, zoper katero žalibog ni drugega orodja, kakor ono, ki so se ga v enakem položaju posluževali Italijani, namreč: veleizdaja. Oni so ravnali napram fašizmu tako, kakor je svoj čas ravnala Italija proti Avstriji. In fašizem se je obnašal napram obsojencem, kakor se je Avstrija ravnala svojčas napram Italijanom. Za tistega, ki pozna zgodovino, je jasno, da imamo v eksekuciji v Bazovici pred seboj uprav klasičen primer takšne justice, ki ima svoje neizogibne posledice.«

»Tribuna«, ki je en odstavek prej podčrtala, da je »Manchester Guardian« edini angleški list, ki se postavlja na stran obsojencem, se zdaj naenkrat spomni, da pišejo enako tudi »Central News«, ki označujejo kot nekaj »nezaslišanega, da se je eksekucija izvršila komaj 8 ur po izrečni obsodbi. To opravičuje italijanski list s tem, da se po zakonu ima izvršiti smrtna obsodba v razdobju 24 ur in da ima vojaški poveljnik kraja pravico, da prošnjo za pomilostitev da naprej ali ne.

Vračajoč se k »Manchester Guardianu« ne ve drugega odgovora, kakor da so obsojenci v primeri z mučenikom Viljemom Oberdankom tako pritiklivi, da ni vredno angleškega lista sploh zavračati. Istotako se zgraža nad pisanjem glavnega glasila angleške liberalne stranke »Giornale d'Italia«.

Ogorčenje nad Čehi

»Giornale d'Italia« je jako indigniran radi pisanja češkoslovaških listov ob priliki tržaške smrtni obsodbe, zlasti zaradi besed, ki jih je napisal nek praški list, da je namreč »tržaška obsodba karakteristična za podlost, ki jih zagreši vsak režim takrat, kadar stoji pred koncem. Nadalje zamjerijo najbolj listom v Bratislavi, ker so pisali, da »niti Avstrija ni bila tako barbarska, pa je doživela žalosten konec, kakor ga bo najbrže tudi Italija«.

Edina tolažba sredi vala ogromnega ogorčenja, ki ga je zbudil konec tržaškega procesa v vsej mednarodni javnosti, je za italijanski tisk pariki »Journal«, ki pravi, da se je zgodila v Trstu pravica. Treba pa je vedeti, da je »Journal« navaden bolgarski reakcionaren list, ki dobiva podporo od rimske vlade. Je tudi edini na svetu, ki zagovarja v tem slučaju italijanski režim, pa je hvala Bogu popolnoma brezpomemben.

Dunajski listi

Dunaj, 10. sept. as Včerajšnja vest levičarskega »Abend«, da je italijanski poslanik na Dunaju Auriti protestiral v zunanjem ministrstvu proti načinu pisanja dunajskih listov o tržaškem procesu in usmrtnosti 4 slovenskih mučnikov, ni ugajala desnničarskim listom, češ, da je vest »čisto izmišljena«. Tako piše »Reichspost«, (ki se ob priliki tržaške eksekucije zelo sramotno obnaša — Opomb. uredn.) da je šlo levičarjem samo zato, da uganjajo protifašistično propagando. Italijanskemu poslaniku da ni prišlo niti na um, da bi interveniral radi zmerjanja levičarskega lista »Abend«. Slo je pri tem samo v znanjšani meri za ponovitev slučaja Sacca in Vanzettija. »Wiener neueste Nachrichten« pišejo, da pomeni »Abendov« vest »hujskanje in zastrupljanje vodnjakov« ter se pritožuje, da država ščiti take produkte tiska, ki mu napravljajo zunanje politične neprilike.

»Arbeiter Zeitung« pa piše ob tej priliki o razsodbi: »O krvočlenem gostovanju fašističnega sodišča v Trstu, bi se lahko reklo mnogokaj; če bi se ta proces smatral s kazenskopravnega stališča. Tedaj bi bilo potrebno poudariti galopni korak razprave, ki je v 2 dneh absolvirala ves dokazni materialja za 18 obtožencev. Potrebno bi bilo dalje omeniti, da se je poveljnik armadnega kora v Trstu branil odposlati prošnjo za pomilostitve, kakor tudi, da so bili obsojenci ustreljeni v hrbet, česar italijanski izjemni zakon ne pozna, italijanski vojaški kazenski zakon pa samo za veleizdajalce, za kar v tem procesu ni šlo. Mi pa v tem procesu ne vidimo ničesar, kar bi imelo opraviti s pravosodjem. Ta razsodba moralno in juridično ne stoji višje, kakor kakera

borzna igra celotno industrijsko produkcijo, tako da je iz milijardnih izgub na newyorški borzi nastala za milijone brezposelnih velika beda!...

Zaradi pravičnosti se torej bori krščanska strokovna internacionala za novo ureditev gospodarstva, katerega ne bo obvladal samo pohlep po dobičku, ampak bo njega namen, zadovoljitev resničnih potreb človeštva.

Mi hočemo gospodarski red. Ta pa je mogoč le, če so zagotovljene pravice in svoboda vsem in če je gospodarstvo naravnano na njegov pravi cilj, to je zadovoljitev resničnih potreb človeštva. V današnjem kapitalističnem gospodarskem neredu pa se ne vpraša po tem, kakšne dobrine potrebuje družba, ampak samo, katere donosajo največje profite. Zato ustvarjajo voditelji gospodarstva s svojo ogromno reklamo umetne potrebe, ki jih vse doslej ni bilo in ki tudi bistveno niso nikake življenjske potrebe, ampak celo zadovoljitvi resničnih potreb nasprotujejo.

koli kazenska ekspedicija fašistov. Komentarji, ki so bili listom predpisani iz Rima, naglašajo »glasno, da je Italija s to razsodbo čuvala evropsko kulturo proti barbarizmu«. Prav dobro je, da se nam je to reklo, ker bi sicer na to misel ne prišel nihče na svetu. Nasprotno, ves svet je imel vtis, da je fašistična Italija sprejela vase ves barbarizem, kar ga je še strašilo po Evropi, in ga spravila v sistem, ki se imenuje fašizem.

Nasproti vsem demantirjem vztraja »Abend« danes tni tem, da je njegova vest o intervenciji italijanskega poslanika resnična.

Nadaljnje aretacije

Italijanski listi poročajo, da so oblasti pri ubitem Jožetu Kukcu našli papirje, na podlagi katerih so sledile številne aretacije, zlasti v postojnskem okraju. Pravijo, da so ti ljudje Kukca v vseh njegovih akcijah podpirali, bili z njim v zvezi in ga brezpogojno poslušali. Cel kup beležk, pisem in izkaznic so služile oblastem, da so baše prišle na sled obširni slovenski teroristični organizaciji, ki je operirala na Krasu.

Isti listi trdijo, da je bil Kukec v tesnih zvezah z Bidovcem in Valentičem in zdi se, da je Valentič Kukca prevažal večkrat na svojem avtomobilu. V Postojni so aretirali nekega Slovenca, znanega po svojem protitalijanskem mišljenju, ki je tudi na svojem avtomobilu vozil Kukca do meje istega dne, ko je bil Moise ubit. Tako italijanski tisk.

Italijanski listi pišejo tudi o dogodku nekaj dni po Kukcovem koncu, ko sta dva italijanska finančnika blizu Kote 452 naletela na nekega neznanca z revolverjem v roki, ki jim je pa z drznim skokom preko skale ušel.

Italijanske oblasti so tudi v Trstu in tržaški okolici zaprle več oseb, o katerih sumijo, da so v zvezi z nameravanim atentatom na Mussolinija, o katerem se je govorilo med procesom.

Italijanski listi tudi poročajo, da se bo proces proti ostalim 69 Slovincem, od katerih nekateri bivajo v inozemstvu, vršil, kakor se izve iz merodajnega mesta, še tekom meseca septembra.

Eksekucijska četa odlikovana

»Foglio d'Ordini«, službeni list vladajoče fašistične stranke, ki ga navadno rediguje sam predsednik vlade Mussolini in ki izhaja samo ob izredno važnih prilikah, objavlja istočasno, ko piše, da je »še pripravljen svinec za druge hrbte, ki ga že nekaj časa zaslužijo in ga bodo imeli, odlikovanje 58. bataljona tržaške milice s sledečimi besedami:

»58. bataljon tržaške milice je tretji bataljon fašistične milice, katerega je doletela čast, da da

Tu more pokazati pravo pot k rešitvi le krščanske morala, kajti le v njeni luči moremo prav postaviti vrsto potreb človeštva. Le tako bo gospodarstvo res prišlo do novega reda.

Mi se borimo za nov družabni red, ki bo vsakemu sposobnemu delovnemu človeku zagotovil pravičen del na dobrinah tega sveta, ki bo smatral njegovo delo ne za orodje v svrhu pridobivanja profitov nekaterih, ampak za dragoceno službo v interesu splošnosti, ki ga bo kot svobodnega sodelavca cenil v smotnem gospodarstvu, ki mu bo omogočilo da bo vršil svoje dolžnosti napram Bogu, družini, državi in napram svojemu stanu, ki mu bo vrnil nazaj veselje do dela in zavest njegove vrednosti.

To je naš velik mednarodni in krščanski cilj. Danes se odloča, ali bo svet jutri ena sama ogromna razvalina, ali pa zavladala zopet krščanska pravica v življenju držav in narodov! Odločimo se!

† Franc Valentič.

eksekucijsko četo proti sovražnikom režima. Prvi bataljon je bil pistojski (ki je ustrelil nekega Italijana antifašista, obsojenega na smrt od izrednega tribunala), drugi je bil puljski (ki je ustrelil Gortana), V vseh treh slučajih je bilo obnašanje črnih sracij vzorno. — Razume se, da se sovražniki vseh plemen, vseh barv in vseh narodov zaganjajo v svojem divjem srdu v narodno milico. Tem bolj pa je obdažajo s svojimi simpatijami in občudovanjem vsi fašisti.

Pripominjamo še, da »Foglio d'Ordini« svoje vrstice o svincu, ki ga ima še pripravljena za sovražnike režima, zaključuje z besedami: »Balkanija je na drugi strani Snežnika.«

Službeni list nadalje naznaja: »Predsednik vlade je podelil bronasto medaljo v spomin črni sraciji Moise Romano:

bronasto medaljo miličniku Caminada; srebrno medaljo miličniku Dusu.

Te medalje se bodo podelile 1. februarja v VIII. letu fašistične revolucije, ki je obenem obletnica ustanovitve narodne milice. Objavljamo pa odklikovanje črne sracije Dusa še sedaj. On je ugonobil poveljnika četašev. Ta čin ima značaj simbola in dobrih auspicij.

Te besede službenega lista, ki se smatra kot dnevno povelje samega predsednika vlade, fašistični listi komentirajo in pravijo, da bo enkrat »zapečaten tudi usoda tistih, ki zamišljajo zarote proti Italiji, pa jih izredni tribunal ni mogel zadeti, ako bi dan obračuna imel priti.«

„Piccolo“ si daje zopet opravo s „Slovincem“

»Piccolo« je zelo razburjen zaradi članka, v katerem je »Slovenec« po izvršeni eksekuciji štirih slovenskih mučnikov v Bazovici ožigal fašistično justico in oddal čast ter večer spomin žrtvam. Tržaški list daje duška svoji, v resnici nepisni jezi, ker je »Slovenec« dejal, da je kri štirih žrtv izrednega tribunala še enkrat izpričala, da je Julijska krajina slovenska. Pravi, da »Slovenec« s tem sam opravičuje polno pravico Italije, da je neizprosna napram onim, ki mislijo, da Julijska pokrajina ni italijanska. »Slovenec« da s takimi besedami oborožuje sam roke neizobraženih zločincev. Če bi bil »Slovenec« — tako nadaljuje »Piccolo« — v pravem času rekel bratodolci v Julijski krajini, da je meja Julijskih Alp neizpremenljiva, bi mogoče ne bilo prišlo do sedanjih dogodkov.

»Piccolo« polemizira nadalje z našim listom zaradi izrednega sodišča, rekloč, da je izredni tribunal vojaško sodišče in ne sodišče poklicnih sodnikov, ki primenjuje paragrafe vojnega kazenskega zakonika zoper veleizdajalce. Dokazuje »Slovenec« pa, da »ta tribunal ne glede na to, ali je civilnega ali vojaškega značaja, ni sodil po pravici niti s potrebno objektivnostjo, ter se je opiral izključno na izsiljena priznanja.« preide »Piccolo« s popolnim molkom.

Tržaški list končno pravi, da mora biti vsak Italijan posebno ogorčen zaradi »Slovenčevega« stavka, da je vse jugoslovansko prebivalstvo Julijske krajine od daleč molče prisostvovalo eksekuciji v nemi žalosti in da je veličasten mir vladal nad pokrajino, ki jo je posvetila kri bratov, padlih za boljšo bodočnost slovenskega naroda v Italiji.

Smešni sodniki

— Tržaški proces je za nami. Najžalostnejši je za naš narod, najsramolnejši za italijanski narod. Slovenci in Hrvati kot narodna manjšina v Italiji so sojeni dan za dnem od izrednega sodišča, ki sodi navadno le ob času najhujše vojne vihr. Tu zopet tiči prepričanje italijanske oblasti, da smatrajo kraje, ki so se jih po krivici prisvojili na kraju svetovne vojne, kot nekeke vojne krajine, kjer se vedno mora poslovati preko sod. Državni tožilek je podtaknil v tem procesu obtoženim in obsojenim Slovincem in Hrvatom smešno trditve, da so hoteli ti ljudje celo ubiti dr. Ante Paveliča, ki je po mnenju državnega tožileža »najboljši zastopnik našega naroda«. Sam je rekel doslovno: »To so, gospodje, tisti ljudje, ki jih je treba danes soditi. 20 jih je, 30, 40, morda največ 100. Prisvojili so si pravico, da govorijo v imenu naroda, kakor pravijo, prijateljskega. Hoteli so ubiti enega izmed najboljših zastopnikov tega naroda, dr. Ante Paveliča.«

Državni tožilek jim je hotel s tem naprtniti, da so delali tudi proti dr. Paveliču, za katerega obtoženci niti vedeli niso, niti niso o njem nič čuli. O Paveliču kot zastopniku pa ve naš narod bolje, kakor vsak državni tožilec fašistične justice.

69. nemški katoliški shod

Köln, septembra.

V Münstru, glavnem mestu Westfalije, se je 10. dne avgusta 1930 vsemnemški katoliški shod, ki je po svoji strukturi organizaciji in velikanskem številu udeležencev vzbudil veliko pozornost tudi pri nekatoških. Podobno kakor francoski socialni tedni, ima tudi vsak izmed vsakoletnih nemških katoliških shodov posebno obilježje. Lansko leto je katoliški shod v Freiburgu obravnaval vprašanje krščanske družine. Letos pa je bil glavni predmet razprav problem krščanske vzgoje. Vprašanje krščanske vzgoje mladine, je slejkoprej za katoličane eden glavnih problemov sedanjega časa. Sam poglavar katoliške cerkve sv. Oče Pij XI. ga je v svoji znameniti okrožnici Representantini in terra (31. decembra 1929) v vsaj globini načel in obdelal, kakor je lastno le katoliškemu nauku. V tej okrožnici je papež očrtal delokrog Cerkev, družine in države in vsaki določil ono mesto pri vzgoji, ki ga ima po naravnem in božjem pravu v človekovem življenju.

Papeževa okrožnica je tudi služila za podlago razpravam in debatam na katoliškem shodu v Münstru. Eden najbolj temeljitih referatov je bil oni, p. Schröterlerja S. J. (Düsseldorf), ki je razpravljal o katoliškem vzgojnem idealu, kakor je poudarjen in zahtevan v papeževi vzgojni encikliki. Katoliški vzgojni ideal je vseobsežen in urejen, je nadčasoven in vendar temelji sredi živga toka življenja, je humanističen in realističen. V nasprotju s katoliškim vzgojnim idealom kažejo vsi drugi vzgojni sistemi zelo pomanjkljivo enostranost, ali poudarjajo preveč intelekt in zanemarijo duševnost, ali pretiravajo telesnost in opuščajo duševnost ter nadnaravnost. Mnoge moderne struje docela zanemarijo človeka, kot osebnost. V svojih osnovah so panteistične in monistične. Zopet drugi moderni vzgojitelji hočejo, da vse vodi in vzgoja država. Tudi to je enostranost, ki vodi v kasnejšo javnega in če mogoče celo zasebnega življenja. Ena glavnih sodobnih nalog krščanstva je, da vpostavi družino in ji da možnost ter veselje do vzgoje otrok. Polem pa je stvar šole, da po željah krščanskih staršev in na osnovi krščanske moraje nadaljuje od staršev započeto vzgojo.

Drugi govor je imel p. Desiderij Breitenstein, frančiškanin iz Freiburga, ki je obravnaval socialistični vzgojni ideal. Tudi njegov govor je radi temeljitosti in bogate dokumentarnosti izval veliko pozornost. Sploh je katoliški shod zopet polegnil krepke črte ločnice med katolicizmom ter komunizmom, socializmom in kapitalizmom na drugi strani.

Posebna nota katoliškega shoda je bila vrsta referatov, ki so obravnavali najmodernejša vprašanja. Lahko bi rekli, da je katoliški shod pomenil srečanje katoliške cerkve z 20. stoletjem. Kdor je zasledoval referate o radiju in filmu, gramofonu in gledališčih, državi in gospodarstvu, o telesni kulturi, o plesu, družinski, o tisku, o mladinskih organizacijah, ženskem gibanju, ta je moral dobiti vtis, da stoji nemški katoličani z obema nogama sredi 20. stoletja in ga skušajo razumeti. Katoličani ne zanikujemo sodobnosti. Vsaka doba, od Boga, naša naloga pa je, da jo vodimo nazaj k Bogu. Mi smo rojeni za naš čas, je rekel kardinal Faulhaber v sklepem govoru. Naša naloga je, da zdravimo rano našega časa in omilimo nasprotstva naše dobe. Zato se katoliški shod ni izognil nobenemu vprašanju, ki zanima naš čas in našo mladino, ampak je vse potegnil v presojo večnih norm katoliškega svetovnega naziranja.

Ves čas je bilo razpoloženje zborovalcev izvirno. Sklepnih zborovanj se je udeleževalo do 120.000 katolikov. Seveda ni mogoče povzeti v kratkem vse bogate vsebine neštelihih zborovanj. Mirno po lahko rečemo, da je dal katoliški shod katoliškemu življenju v Nemčiji krepke podpube in orientacije vseh spornih vprašanj. V vseh teh povojnih letih so morali najboljši katoliški možje žrtvovati svoje sile zunanji zgradbi mlade republike. Javno življenje, politika in politični boji, so absorbirali njihove najboljše moči. Pri tem je trpele nekoliko notranja zgradnja katoliškega človeka. Sedaj pa vsi čutimo, da se boj za duše bliža odločilnemu stanju, ko bo katoličanstvu treba, da v vrenju in duhovnih borbah sedanjosti umno združi notranjost in zunanost, javno delo, z delom na prižnici in spovednici. V tej smeri pomeni katoliški shod velik korak naprej in bode njegovo delo gotovo obrodilo koristne sadove. Shodu je ves čas prisostvoval papežev nuncij Orsenigo, ki je imel sklepno sveto mašo. Bilo pa je navzočih tudi mnogo drugih cerkvenih dostojanstvenikov in katoliških voditeljev, kakor državni kancler dr. Brüning, prejšnji kancler dr. Marx in veliko drugih parlamentarcev.

Kongres Ike v Feldkirchu

10. Kongres Ike, (mednarodne katoliške delavne skupnosti) je bil odprt v Feldkirchu 8. t. m. zvečer. Pozdravni govor je imel škof dr. Weitz. Magr. dr. Pfeifer je kot prvi govornik označil pomen in namen desetega kongresa Ike, ki je zainteresiral vso katoliško javnost za boj, ki ga mora v sedanjih dobi vojevati Cerkev proti kulturnemu boljševizmu. Posebno burno je bil pozdravljen generalni vikar Okolo-Kulak, namestnik škofa Mohilewa iz Rusije, ki sedaj biva v Varšavi. Gen. vikar je pozdravil v ruskem, poljskem in latinskem jeziku v imenu svojega škofa in izjavil, da lahko govori o boljševizmu, ker je sam iz Rusije, katero je boljševizem tekom desetih let napravil za revno deželo, — in ker sedaj biva na Poljskem, ki je najbolj ogrožena od boljševizma.

Pogumna plavalca

London, 10. sept. AA. Južnoafriško dekle Peggy Duncan je preplavala Rokavski preliv. Startala je sredi ob 8.20 v bližini Grizeoa. Bila je davi v bližini zapadnega vhoda v doversko luk, kjer ni eno uro skoraj nič napredovala. Plavalca je playala nato vzhodno in dosegla South Foreland ob 12.45. Preplavala je zaliv v 16 in pol urah.

Rekordni čas za ženske je 14 ur 34 minut, ki ga je dosegla miss Elderle pred štirimi leti. V isti sezoni je najhitreje preplavala Rokavski preliv Mitchell, in sicer v 11 urah in 5 min.

Požar v pirejskem pristanišču

Atene, 10. sept. AA. Po uradnih podatkih o predvečernjem požaru v pirejskem pristanišču je ogenj objel 15 ladjar in uničil na njih blaga v teži 1300 ton. Mrtvih je 6 ljudi, ranjenih 10.

XI. zasedanje Društva narodov

Najvažnejši bo razgovor o Briandovem načrtu

Zeneva, 10. septembra. AA. Danes dopoldne je bila odprta enajsta skupščina Društva narodov.

Titulesku predsednik zasedanja

Zeneva, 10. septembra. AA. Enajsto skupščino Društva narodov je otvoril delegat Zumela. V svojem govoru je nanizal sliko o lani izvršenem delu. Uspehi so bili veliki, čeprav so nastale razne zapreke. Povod raste vera v idejo Društva narodov. Najvažnejše naloge se tičejo miru in gospodarskega vprašanja, nadalje izpolnitve pakta ter obsežne gospodarske akcije vseh članov Društva narodov. Semkaj spada tudi plemenita zamisel Brianda. Bolivija veruje v Društvo narodov, ki je izrazilo usmiljenje za mir.

Zeneva, 10. septembra. AA. Po otvoritvenem

govoru, ki ga je imel Zumela je bil za predsednika enajste skupščine Društva narodov izvoljen romunski delegat Titulescu.

Ceška delegacija

Praga, 10. septembra. AA. Češkoslovaški delegati na zasedanju Društva narodov sta razen zunanjega ministra Beneša pariški češkoslovaški poslanik Osudsky ter bernski poslanec Firlinger. Generalni tajnik je Heldrich.

Pariz, 10. septembra. AA. Jutrišnji »Temps« bo priobčil članek, v katerem pravi, da zamisel evropske unije, kakor je bila sprejeta na zborovanju v Zenevi, pušča vladam popolno prostost. Zenevski sklep je važen za to, ker potrjuje, da obstojajo evropske združitve za sodelovanje na raznih mednarodnih poljih.

Voditelji poljske opozicije aretirani

Varšava, 10. septembra. as. Poljske stranke stopajo v volitve z listo pristašev Pilsudskega, kateri stoji nasproti 5 do 6 opozicijskih list, kar pomeni precej močno koncentracijo proti cepljenju list. Pilsudski sam ni odklonil samo vodilnih kandidatov v listah, temveč sploh vsako kandidaturu. Vendar pa njegovo zaničevanje parlamenta ni šlo tako daleč, da bi pozval tudi svoje pristaše, naj izostanejo pri volitvah. Izmed strank opozicije so sklenili večeraj socialisti, tri kmečke stranke in opozicijska narodna delavske stranke, da bodo stopili na volitve z enotno listo. Na to skupno bojno fronto je odgovoril Pilsudski še sredi s tem, da je dal zapreti 9 najpopularnejših politikov in vodite-

ljev opozicije, ki so izgubili poslaniško imunizeto radi razpusta parlamenta, med nimi posebno voditelja socialistov dr. Hermana Liebermanna, katerega Pilsudski posebno sovraži radi njegovih obtožb v sejmju in pred državnim sodiščem, bivšega prosvetnega ministra prof. Barlickega, voditelja socialistov in bojovnika za nemškopoljski sporazum, dr. Adama Pragierja, bivšega notranjega ministra in voditelja veleposestnikov, Kiernika, dalje več voditeljev demokratične stranke malih kmetov in narodno-delavske stranke, ter bivšega vojvoda in desno-opozicijskega politika Aleksandra Dombkega. Pravni razlog za to aretacije je do sedaj neznan.

Redna proga med Jugoslavijo in Španijo

Velika gospodarska korist nove proge

Sušak, 10. sept. z. Te dni se bo podpisala v Belgradu pogodba med državo in paroplovno družbo za dolge plobove, in sicer z »Oceanio«. Oceanio bo vpostavila redno progo med Jugoslavijo in Španijo. V ta namen je že pred podpisom pogodbe preuredila dvoje ladij. Dalje je izročila svoje agencije v Španiji družbi Hispano Yougoslava v Barceloni, kateri na čelu je direktor Ivan Kružić, — Turina, ki se trenutno nahaja v naši državi. V kratkem času pride v Belgrad in Zagreb radi sklenitve raznih poslov. Prva ladja te nove proge Moravia, 2000 ton, odide iz Sušaka 20. t. m. Ustavlja se bo v Splitu. Na španskem se bo ustavila

v Barceloni, Valenciji in Alicante. To vest o podpisu pogodbe in otvoritvi redne proge so tukajšnji pomorski krogi pozdravili, posebno društvo trgovcev. Kakor se je zvedelo, je država Hispano Yougoslava že sklenila več pogodb, med drugimi kupčijo za nabavo deščic za pokrivanje streh. V trgovskih krogih se pričakuje, da bodo trgovske zveze s Španijo za nas v veliko korist. Ti krogi želijo, da bi Oceanio v Zagrebu ustanovila podružnico. To je mogoče tem lažje storiti, ker ima Hispano Yougoslava v Zagrebu že svojo podružnico. Pri njej naj se ta pomorska agencija ustanovi.

Veliki manevri francoske armade

65.000 mož vadilo v Alpah in v Alzaciji

Bijou, 10. sept. k. Danes so bili zaključeni veliki manevri francoske armade v Lotaringiji in v Alpah. Število čet, ki so sodelovale, znaša v območjih Alpah 20.000, v Lotaringiji 45.000.

Veliki alpski manevri so bili prav za prav razgledni večtedenskih vaj, ki jih je v alpskem terenu izvajalo domače francosko moštvo, kombinirano z marošskimi četami. Porabljala so se najmodernejša tehnična sredstva, kakor gorski tanki, dalekosežni ladijski topovi, motorizirane havbice in drugo. V generaliteti prevladuje mnenje, ki je rezultat teh zelo napornih in podrobno izvedenih manevrov, da je ponočen naskok in osvojitve dobro utrjenih gorskih utrdb skoraj neizvedljiv. Tanki se pa baje v gorskem terenu niso obnesli v tisti meri kot v ravnini. Istočasno z gorskimi manevri se je vršil pregled varnostnih naprav in utrdb ob italijanski meji. Gradi se veliko novih

utrdb in sta vojni minister Maginot in šef generalnega štaba Weygand zelo zadovoljna s hitrim napredovanjem zamišljenih del.

Pri manevrih v Alzaciji je bilo glavno vprašanje, kako s čim večjo naglico vreči čim večjo maso vojaštva proti meji. Glavno vlogo je pri tem igrala motorizacija tehničnih čet in artilerije, ki hitro napreduje. Prišlo se je do zaključka, da bi v slučaju vojne bil eden največjih problemov prekrba armade s kurivom (bencinom), ker pa je pri tem Francija izključno navezana na inozemski uvoz, se delajo poizkusi s stroji, ki bodo kurjeni s premogom. Težki tovorni vozovi in artilerija menda to premožbo v kurivu čisto dobro prenese. Brambno in udarno silo pehote se misli zvišati na ta način, da bo opremljena z mnogo večjim številom strojnega orožja.

Carinske olajšave za hotelsko industrijo

Belgrad, 10. sept. p. Nj. V. kralj je podpisal zakon o carinskih olajšavah za hotelsko industrijo. Predmeti, ki so namenjeni za hošete, zdravilišča, letovišča, penzione in okrevališča humanih in profesionalnih združenj, so prosta carin, ako se ne izdelujejo v zadostni množini v naši državi, ako jih uvažajo osebe in podjetja, ki so za to po zakonu pooblaščen. Zakon podrobno našteva predmete, ki se oproščajo carine. Olajšav se morejo poslužiti po dovoljenju finančnega ministra in po sporazumu trgovinskega ministra podjetja v mestih, ki so po predpisih priznana kot kopališča in letovišča. Zakon nato podrobno navaja mesta po številih prebivalstva, za katera veljajo olajšave. Predmeti se uvažajo brez carine. Za kršitelje zakonskih predpisov so predpisane stroge kazni. Zakon je stopil veljavo 1. avgusta 1930 in je veljaven do 31. decembra 1936.

Stanje naše žetve

Belgrad, 10. sept. AA. Ministrstvo za kmetijstvo objavlja glede stanja žetve v letošnjem letu sledeče: Zetev koroze je preračunana na 35 milijonov 24.850 q oziroma za 4.472.858 q (14,04 odst.) več kot je znašala povprečna žetev koroze v letih 1925 do 1929 in za 7.077.088 q (23,16 odst.) več kot je znašala povprečna žetev v letih 1920 do 1929. V poedinih banovinah so predvidene sledeče številke: v donavski 12.200.000 q, v savski 7.406.220 q, v drinski 5.744.200 q, v moravski 4.400.000 q, v vrbški 2.441.997 q, v varždarski 1.218.595 q, v zetski 778.878 q, v primorski 728.725 q. Stanje ostalih kultur v državi je sledeče: fižol med dobro in zelo dobro, krompir med zelo dobro in dobro, sladkorna repa med dobro in zelo dobro, tobak med zelo dobro in dobro, hmelj med dobro in slabo, vinogradi zelo dobro, sadje dobro, maline med dobro in slabo.

Konferenca delegatov gospodarskih zbornic

Belgrad, 10. sept. m. Te dni se vrši v Belgradu pripravljajalna konferenca delegatov vseh gospodarskih zbornic Jugoslavije. Na njej se bo pripravilo gradivo za resolucije, ki se bodo predložile kongresu gospodarskih zbornic. Zlasti se bodo obravnavala vprašanja skupnega davka na poslovni promet, ki mu vsi gospodarski krogi naše države posvečajo veliko pozornost.

Glavni prosvetni svet

Belgrad, 10. septembra. m. Dne 20. septembra se bo sestaj glavni prosvetni svet, ki bo obravnaval člene in program 8 razredne ljudske šole. Kakor je Vaš dopisnik izvedel, bo zasedanje trajalo delj časa.

Angleški gospodarstveniki obiščejo Jugoslavijo

Belgrad, 10. sept. z. Za sprejem angleških gospodarstvenikov, ki pridejo v Belgrad, se delajo velike priprave. Prišlo bo okrog 100 gostov, ki se bodo razdelili v skupine po 20 oseb. Vlada je odredila, da se Angležem, ki proučujejo pašo državo radi placementa svojega kapitala, gre v vsakem pogledu na roko. V ta namen bodo imeli angleški in naši gospodarski krogi konferenco v Belgradu, Zagrebu, Skoplju in Sarajevu.

Proga Plenac-Sabac

Belgrad, 10. sept. u. V teku tega meseca se bo začela graditi normalnotirna proga Plenac-Sabac v dolgotni 5 km. Proga bo prvovrstna, tvorila bo direktno zvezo s Sabcem, z Belgradom in morjem. Proga bo dograjena do 1. maja 1931.

Belgrajske vesti

Belgrad, 10. sept. m. Za ponedeljek 15. sept. je sklican v Belgrad tarifni odbor, da nadaljuje s svojim delom, ki ga je pričel na koncu orejšnega meseca. Na dnevnem redu bo zlasti obseg tarifnih ukrepov za olajšanje izvoza.

Belgrad, 10. sept. m. Večera je bila seja odbora za postavitve spomenikov v Belgradu. Sklenilo se je, da se postavi spomenik kralju Petru Osvoboditelju pred novo narodno skupščino.

Belgrad, 10. sept. m. Jutri ob pol 7 zvečer se vrši plenarna seja zveze humanitarnih društev kraljevine Jugoslavije.

Dunajska vremenska napoved: Nobene bistvene spremembe dosedanjega vremena ne bo.

Zagrebska vremenska napoved: Nekoliko nestalno, oblačno, spremenljiva oblačnost, zmerne toplje.

Pot kraljice Marije skozi Ljubljano

Ljubljana, 10. sept. p. Danes dopoldne je potovala skozi Ljubljano Nj. Vel. kraljica Marija. Na glavnem kolodvoru so jo pozdravili podban dr. Pirkmayer, policijski upravnik Guštin, zastopnik mestnega poveljnika in drugi. Iz vlaka je v Ljubljani stopila straža kraljeve garde. Z zastopniki oblasti se je razgovarjal podpolkovnik Pogačnik. Kraljica se pri oknu ni prikazala.

Audijenca pri kralju

Beograd, 10. septembra. m. Popoldne od Nj. Vel. kralja sta bila sprejeta v avdienco znana narodna istrska voditelja prof. Vekoslav Spinčić in dr. Trinajstić.

Imenovanja

Belgrad, 10. sept. m. Za višjega banskega svetnika banske uprave dravske banovine v 4. I. je imenovan Trampuš Franjo; za višjega veterinarskega svetnika v 4. I. je imenovan Zajc Viktor. Za veterinarskega inspektorja pri kraljevem poslanstvu na Dunaju je imenovan v 4. a. I. dr. Rajfar Janek.

»Službene Novine« prinašajo v današnji številki I. zakon o protokolu o pristopanju USA k protokolu podpisovanja statutu stalnega mednarodnega sodišča, ki je bil podpisan v Zenevi 14. septembra 1929. II. zakon o protokolu s prilogo o reviziji statutu stalnega mednarodnega sodišča, III. zakon o carinskih olajšavah za hotelsko industrijo ter IV. uredba o vojnih obrtnih solah.

Uradniški zakon

Belgrad, 10. sept. z. Strokovna komisija, ki izdeluje zakon o uradnikih, je končala svoje delo. Zakon se bo predložil ministrskemu svetu. Zakon se v mnogih stvareh razlikuje od dosedanjega. Z njim se bodo ukinile stopnje in skupine. Uradnikom se bodo prožili mnogi beneficiji pri napredovanju.

Gimnazijec streljal na profesorja

Plevlje, 10. sept. Danes opoldne je neki dijak 5. razreda tukajšnje realne gimnazije streljal na dva svoja profesorja. Strelji k sreči niso zadeli in sta oba profesorja ostala nedotaknjena. Dijaka so takoj aretirali. Kaj je dijaka privedlo do tega dejanja, še ni ugotovljeno.

Cita proti Albrechtovi civilni poroki

Budimpešta, 10. sept. AA. Korbiro poročar Upravitelj dvora bivše cesarice Zite grof Hunjadi je poslal listom komunike, ki sporoča, da je nadvojvoda Albrecht obiskal bivšo cesarico Zito z namenom, da dobi v svoj civilni zakon cesaričino odobrenje. Toda bivša cesarica Zita je v imenu starejšine rodne odklonila odobritev civilnega zakona nadvojvoda Albrehta, češ, da je bil sklenjen brez njene vednosti in brez njene odobritve. Cesarica Zita najstrožje obsoja ta korak nadvojvode Albrehta.

Nove ameriške določbe za priseljence

Washington, 10. sept. AA. Hoover namerava baje uvesti nove določbe zoper priseljevanje iz Evrope. Po teh določbah bo priselitev odvisna od tega, ali je v kraju priselitev razvita brezposelnost ali ne.

Brezposelnost v Nemčiji

Berlin, 10. sept. AA. Po zadnji statistiki dobi va v Nemčiji 2.873.000 brezposelnih podporo.

Kongres ruskih učenjakov

Sofija, 10. septembra. AA. Konec tega tedna bo tu peti kongres ruskih učenjakov v emigraciji. Udeleželi se ga okoli 60 učenjakov. Na čelu jim bo znanstvenik-politik Miljukov.

Zeppelin v Moskvi

Moskva, 10. septembra. AA. Semkaj je opoldne priletel »Grof Zeppelin«.

Nesreče

Pariz, 10. sept. AA. Iz Nancyja poročajo, da se je bojno letalo pri zračnih manevrih v zraku vnelo in padlo na tla. Pilot je zgorel, neka oseba, ki je bila v bližini letala, pa je dobila hude rane.

Bukarešt, 10. sept. AA. V vasi Poljani tik Crnovice je skupina kmetov lovila ribe. V ta namen so se poslužili granate, s katero so hoteli ribe v vodi pobiti. Toda granata je eksplodirala in ubila štiri kmete, ki jih je popolnoma razmesarila. Uvedena je preiskava, odkod kmetom granata.

Napoli, 10. sept. AA. V neki koči v vasi blizu Napulja je izbruhnil požar, ki je upepelil kočo. V njej je bilo šest ljudi, ki so zgoreli.

Bukarešt, 10. sept. AA. Neki avtobus se je z 18 potniki prevrnil na cesti med Krajovo in Turnom Severinom v jarek poleg nasipa. Vsi potniki so ranjeni, en otrok pa je mrtel. Do nesreče je prišlo najbrž zato, ker je šofer na ovinku preneglo vozil.

Prva celotna izdaja I

Doktorja Francisa Prežerna

zbrano delo

Cena Din 40.—, eleg. vezana Din 55.—

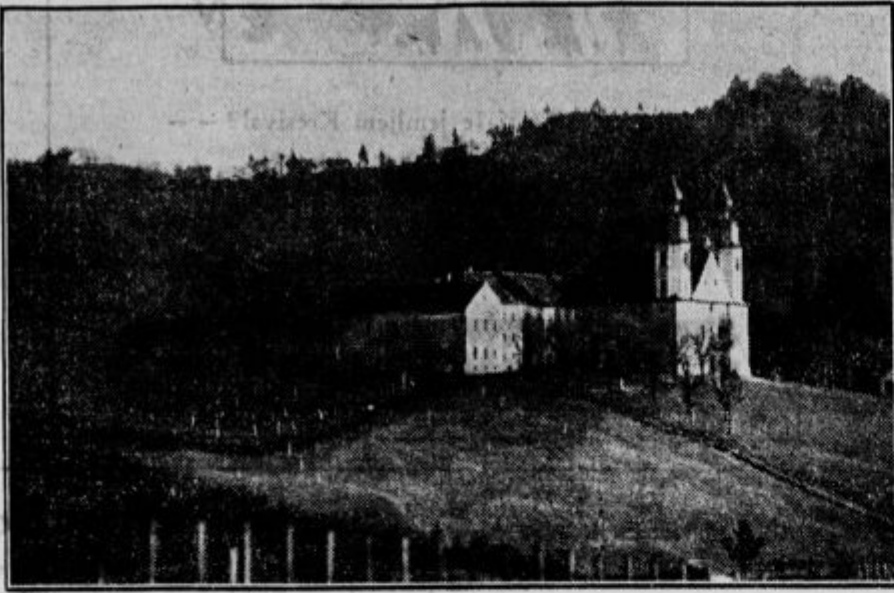
Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani.

250 letnica cerkve sv. Jožeta nad Celjem

Letos poteče 250 let, odkar so pobožni in verni Celjani pozidali na prijaznem griču nad Celjem lepo cerkev sv. Jožeta.

O zidanju lepega svetišča nam pripoveduje kronika tole. Leta 1679 je obiskal Celje nevaren gost, grozna kuga, ki je bila lepo mesto že poprej

Slovesno zaobljubo so verni Celjani napravili na god sv. Martina, dne 11. nov. 1679; že meseca januarja naslednjega leta 1680 je nehala razsajati strašna kuga. Zato so hvaležni meščani nemudoma začeli zidati zaobljubljeno hišo božjo. Pri tem svetem delu jim je pomagalo osem sosednjih občin.

e letih 1644 in 1647 skoraj popolnoma izpraznila. V tej hudi stiski so prestrašeni Celjani šli bosonogi in jokajoč v številni procesiji na prijazni grič, ki se dviga na vzhodni strani mesta 60 m nad mestom. S seboj so nesli težek lesen križ, ki so ga kot drevo življenja zasadili vrh griča z zaobljubo, da hočejo tam cerkev pozidati v čast sv. Jožetu, če bi po njegovi mogočni priprošnji prenehala strašna kuga.

Sv. križ, ki so ga stari Celjani postavili na kraju zaobljube, je bil kakih 20 metrov daleč od cerkve vzdani pozneje v mrtvašnico, v sedanjo kapelo lurske matere božje. Da je tu shranjeni križ s svetim truplom bil res prvotni križ, ki so ga verni Celjani prinesli na grič, izpričuje stalno ustno izročilo, ki so ga slišali prvi misijonarji pripovedovati. Leta 1897 je bilo sveto truplo, ki je bilo od zoba časa že precej pokvarjeno, sneto s križa, popravičeno in v romarsko hišo prineseno ter obešeno na steno. Podolgovato bruno zaobljubljenega križa se pa še vedno nahaja na zunanji poprečni steni omenjene kapelice.

Tačas je v Celju pastiral kot arhidijakon Savinjske doline mestni župnik Bernard Mavrišič plem. Maurisberg, njemu je bila celjska občina darovala grič nad Celjem za pašnik.

Geodetski študij na univerzi

Geodetski, zemljemerski študij na tehniški fakulteti ljubljanske univerze se je v teku obstoja fakultete izpopolnil iz dvoletnega oddelka na štiriletni (osemsemestrni) oddelku. Produkcija akadem. naobraženega geometra (geodeta) je prenehala vsled omenjene razširitve, bodoči absolventi razširjenega oddelka s diplomom bodo geodetski inženjerji. Silna potreba po geomet. naraščanju je že razvidna iz ustanavljanja mnogih geometerskih oddelkov na srednjih tehničnih šolah. Ti naj bi producirali maso zemljemercev, ki naj bi premerili one kraje naše države brez katastra, n. pr. bivšo Srbijo in Makedonijo. To je ogromno delo in vpoštevajoč še neurejene posestne razmere v južni Srbiji, delo decenij. Razumljivo je da mora akademsko naobražen zemljemerec ozir. inženjer prevzeti vodstvo te mase. Izkušnje nove premere v Srbiji že kažejo, da je že sedanje število brez onega potrebnega vodstva, ki sega v podrobnosti zemljemerskega dela. In brez natančnosti ni zemljemerstva! Ustvarjanje mape zahteva torej kontrole znanstveno naobraženega in tega izobrazila le univerza.

Potreba po akademskemu naraščanju raste s številom srednješolskega. Le teh se bo letos sprejelo do petsto! K temu številu bi bilo potrebnih najmanj sto inženjerjev in te številne kapacitete še davno ne zmoreta niti ljubljanska niti zagrebška univerza, potrebna bi bila ustanovitev istega oddelka še na belgradski. Dosedaj izvršeno delo v bivši Srbiji bo pač zadostovalo v davne namene (količkanj pravičnin in urejena odmera zemlj. davka), tehničnim zahtevam v ostalem ne namerava biti kos. Potrebna bo pač tudi sicer revizija pojmovanja katastra, kar bo v prvi vrsti naloga geod. inženjerja. Po končani celotni izmeri bo organizacija evidence in vsakoletna evidenca map važna in bo zaposlila vse geometre in inženjerje. (Novo-tehnično pojmovanje katastra bo seveda sčasoma zahtevalo obnovitev izmere v celi državi).

V Nemčiji razmotrivajo o obnovi starega katastra, kajti zemlja je tam dragocena in tudi druge tehnične stroke vse drugače pojmujejo pomen mape, zato zahtevajo tehnični in nikakor ne davčni kataster. Zemljemersko delo se bo zatorej potenciralo v nedogled! Ustanovitev novega oddelka na univerzi v Belgradu in izpopolnitev oddelkov

Tretjo nedeljo po veliki noči, ravno na praznik varstva sv. Jožeta, je bil položen temeljni kamen. Zidali so pa tako skrbno in pridno, da je bila lepa cerkev dozidana že v istem letu, kakor je sklepiti iz letopisa nad glavnim vhodom, ki se glasi:

Sv. Jožef odvzame Celjanom kugo. (1680)

Leta 1852 so slavni škof Slomšek lepo cerkev izročili misijonarjem sv. Vincencija Pavelskega. Prvi trije misijonarji so prišli k sv. Jožetu 7. sept. 1852, 26. septembra pa so škof Slomšek te prve misijonarje uvedli v cerkev ter jih predstavili nešteti zbrani množici in priučnim duhovnikom.

Da se zahvalimo sv. Jožetu za vse dobrote in milosti, ki jih je izprosil na tem svetem kraju Celjanom in celi škofiji skozi 250 let, se bo obhajala od 11. do 14. septembra slovesna tridnevna. V četrtek, petek in soboto bo zjutraj ob pol 6 sv. maša z blagoslovom in nato pridiga, zvečer pa ob 5 pridiga in pete litanije. Za sklep pobožnosti, v nedeljo 14. septembra, pa bodo prevzvišeni knezoškof lavantinski dr. Andrej Karlin opravič ob 10 pontifikalno sv. mašo. Vsi častilci sv. Jožeta so vabljeni k tej slovesnosti.

v Zagrebu, zlasti pa v Ljubljani je kategoričen imperativ sedanjih in bodočih potreb. (Univerzitetni rektorji zbrani ob delu na univerzitetni uredbi ne bodo prezrli važnosti takih oddelkov na univerzah.) Maturanti, ki pa oklevajo pred izbero študija, naj bodo opozorjeni na geodetski študij na tehniški fakulteti univerze v Ljubljani, ki nudi sedaj poleg ožje geodetske stroke, tudi kulturnotehnično smer, s čimer je absolventu olajšana izbira poklica še v drugih panogah. In končno! Vzgojiti bo treba zavest — preziden kataster, precizna izvedba tehničnih del, ki bazirajo na vporabi map! (Melioracije, ceste, železnice vodne zgradbe itd.)

Nova šola v Dolini pri Trziču

Trzič, 9. sept.

V lepi dolini Bistrice, malo pred idiličnim Puterhofom, so postavili Dolinci krasno enorazredno šolo. Enonadstropna stavba je to s prostornim učilnico, lepim učiteljskim stanovanjem in z vsemi pritliklinami. Kar okoli štiristotisoč dinarjev je bilo treba oskrbeti za pokritje stroškov. Dobro, da imajo vrli Dolinci v svoji soseski gospoda barona Borna, ki je s svojim pripadajočim in še bolj s svojim obilnim prostovolnim prispevkom za zgradnjo šole pokazal izredno ljubeznjivost svojim delavcem in Dolincem sploh.

Slovesnost blagoslovitve je izvršil v ponedeljek popoldne domači g. župnik Anton Vovk, ki je imel pred blagoslovom tudi pomemben, lep nagovor. Blagoslovitve se je udeležil krajevni šolski odbor z g. baronom, dr. Karlom Borno in g. ravnateljem ing. Sonnlichlerjem na čelu. Navzoč je bil tudi novi upravitelj šole g. Belhar, ki je doslej poučeval na šoli v Trziču. Dolinci so prihiteli k slovesnosti polnoštevilno in tudi udeležbe iz Trziča seveda ni manjkalo.

Okoli štirideset otrok bo to šolo obiskovalo. Mnogi so doslej mogli vsled oddaljenosti v Trziču samo enkrat na teden obiskovati oddelke za oddaljene. Mirni, požrtvovalni in krščanski Dolinci naj odslej v lastni šoli dobivajo dobro vzgojo za svoj naraščaj!

— PEGE —

odstrani tako in brez sledu „Creme Orizol“
Dobiva se v lekarnah, drogerijah in parfumerijah. Zalo-
ga: „Cosmochemia, Zagreb, Smičklasova 23. Telefon 49-98

Mednarodni akademski misijonski kongres - zaključen

Za brate onstran meje

Torek, dne 9. sept. 1930.

Znanstvena konferenca

Misijonski kongres sam na sebi je bil v celoti prav za prav znanstvenega značaja, vendar so bila zborovanja in na zborovanjih podana predavanja dostopna in razumljiva tudi za preproste sloje. In če izvzamemo teologe in tujce in mrvice katoliških akademikov in inteligentov, se je zborovanj v veliki meri udeleževalo uprav preprosto ljudstvo.

Misijonska konferenca pa je hotela znanstveno teoretično zajeti probleme misijonstva in pokazati, da je v svoji znanstveni disciplini misijonstvo danes že samonikla, samostojna znanost in kateri eden najodličnejših zastopnikov in utemeljiteljev je münsterski univ. prof. dr. Schmidlin, ki je znanstveno konferenco na VII. mednarodnem akademskem kongresu tudi otvoril, in sicer s kratkim predavanjem

o katoliški metodiki misijonstva.

izvajajoč, da je v današnjem metodiki misijonstva za uspešno delo med pogani in modernimi brezverci nujno potrebno. Viri za ustvarjanje misijonske metodike so: praktično izkustveno misijonarjenje, zajeto iz zgodovine misijonstva sedanosti in preteklosti, spajanja vseh dognanj in spoznanj v sistem, podprt z dokazi iz najgloblje bistva krščanstva. Naloga, predmet i misijonske metodike je, da pokaže praktična navodila, kako je treba in kako se ne sme misijonariti. Odgovarja torej pastoralni teologiji, je pa po svojih virih in utemeljitvah povsem samostojna znanost, ki je v glavnem sistematična in metodična teorija o načinu in umetnosti spreobračanja poganov. H koncu predavanja je prof. Schmidlin omenil in izrazil željo, naj bi tudi ljubljanski kongres znanstveno in praktično koristil mnogo, mnogo za porast kraljestva božjega na tem svetu.

Nato je govoril prof. p. Otto Maas

o zgodovini misijonstva.

Prof. Maas je na splošnem in v podrobno obdelal kot znanost zgodovino misijonstva, ki je del cerkvene zgodovine. Principi so v glavnem isti kot pri zgodovinskem raziskovanju na splošnem. Vendar pa je ena glavnih zahtev ozir na posebne vire misijonske zgodovine, ki so lahko ustni ali pisni, v prvi vrsti pa poročila misijonarjev. Učeni profesor je navajal med drugim tudi misijonsko zgodovinsko literaturo v raznih deželah. Obširno in globoko zasnovano predavanje je želo splošno priznanje in odobravanje in nam odkrilo skoro nove svetove znanosti.

Radi odsotnosti prof. Gahsa (ki je zbolel) je takoj predaval španski jezuit p. Irala o novo odkritem aktu španske vlade iz l. 1568, ki je čudovito globoko posezal v vso zgodovino pokristjanjenja Amerike.

Zvečer je bilo skoptično predavanje o Japonski.

Dne 10. septembra 1930.

V dvorano so prihajali le bolj resni obrazi, dasi se ne more reči, da bi bila udeležba slaba. Opaziti seveda ni bilo katoliških inteligentov iz Ljubljane, česar so se pa celo tuji ce privadili in jim tudi odpustili. Prvi je nastopil pri nadaljevanju znanstvene konference prof. p. Charles, nedvomno najboljši govornik VII. medn. akad. kongresa in sicer s temo:

misijologija.

Z veliko logičnostjo je dokazoval svojo tezo, da je prvi in glavni zamisel misijonstva v kat. Cerkvi v tem, da se ustanovi vidna Kristusova Cerkev v deželah in pri narodih, kjer je še ni in da je radi tega nezniselna antagonizma med domačim in tujim misijonskim delovanjem. Misijonar ne gre v tujino v prvi vrsti zato, da posluša Kristusovo zapoved: Pojdite in učite vse narode — in iz ljubezni do duš in podobnih motivov, dasi so tudi ti motivi vedno vključeni, temveč zato, da tam ustanovi stalno urejeno in vidno Kristusovo Cerkev.

Misijonsko pravo

je predaval prof. dr. Bierbaum, kot znanost je misijonsko pravo izrazito katoliškega porekla in ki je utemeljeno na povsem pravni podlagi vseh odnošajev misijonarja do sveta in sveta do misijonarja in njegovega udejstvovanja. Misijonsko pravo kot tako obsega vse pravne norme glede lastnine, organizacije, misijonskih protektoratov, konkordatov etc. in skuša zrahljati vezi, ki omejujejo svobodno voljo in izraz posameznika, naroda in narodnih skupin. Uvideva namreč, da so prenapete centralizacijske tendence in v tem pravcu stvorjene organizacije smrt vsakega živalnega udejstvovanja poedinca tudi v misijonskih deželah. Misijonsko pravo zagovarja pravice vseh slojev in stanov, narodov, išče samo pravice in pravičnosti in te samo hoče, ker daje Bogu kar je božjega, družbi in članom družbe kar pripada družbi in članom družbe, v kolikor so v stiku s misijonstvom.

Proti koncu je še predaval dr. Alko Fajdiga

o krščanstvu in budizmu.

Problem razmerja med krščanstvom in budizmom je prav gotovo eden najbolj razpletenih problemov, ki ga gledamo bolj s historičnega vidika bolj važen pa je moralni vidik in vprašanje, ali krščanstvo ali budizem bolj osrečuje človeštvo, ga izboljšuje in izpopolnjuje. Primerjanje nam govori in tudi dokazuje, da budizem človeka ne more osrečiti, ker je protinaraven, negativen in tudi brezverski in se uprav v tem bistveno loči od krščanstva. Vse to nam potrjujejo tudi misijonska poročila. Sedanje stanje budizma v raznih deželah, v Indiji, Indokini, Kitajski, Japonski itd., dokazuje, da budizem ni več zvest svojim prvotnim principom in se v mnogem odtujil svojemu ustanovitelju. Življenje je bilo pač močnejše kot Buda in njegovo načelo izpreminjanja se danes v splošnem majo. Budizem s tem ne more osrečiti človeka, kar je pri inteligenci povsem vidno — in ga zavrača, ljudstvo se pa oklepa le še njegovih obredov in magije, torej nebistvenih priklad verstva. Kjer se pa budizem že uveljavlja, mika in osvaja s svojo socialno delavnostjo: s karitativnostjo, kar je v nasprotju z budizmom samim, pač pa pridobitev, ki si jo je prisvojil budizem od krščanstva, ki edino zna združevati v nekrhko harmonijo religijo in moralo, meditacijo in dejavnost...

Popoldne so bile zaključene debate, v katere so posegali p. Charles, dr. Schmidlin, Maas, Thaurén, Kowalski, Reči moramo, da je kongres odprl povsem nove vidike in nam pokazal vso neizprosno važnost in resnost misijonskega gibanja, ki bi se ga morala oprijeti tudi slovenska inteligenca. Poznamo bri-ge za kruh, ter jih tudi priznamo, kdor pa zanemarija borbo za luč in za zmago Duha božjega, bo vtonil v temi in ga bo narod s svojo zgodovino izpljunil.

Ob pol šestih je bil zaključek. Pri slovesu je prosil gen. tajnik pripadnike velikih narodov, naj se zavzamejo za naš bedni slovanski narod, ki onstran meje ne uživa niti najprimitivnejših človeških pravic, kar je prof. Schmidlin v imenu vseh tudi obljubil.

Ob šestih so bili delegati inozemskih akad. mis. organizacij in razni zastopniki povabljeni na prigriček pri ing. Dušanu Sernecu, banu Dravske banovine. Povabljenih je bilo 40 oseb, med temi tudi referenti. Pri prigričku je bil navzoč tukajšnji konzularni zbor.

200letnica župnije Svetinje

Ivanjkovec, 8. septembra.

V ponedeljek, dne 8. septembra, na praznik Marijinega rojstva, je župnija Svetinje slovesno praznovala 200 letnico svojega obstoja. Ustanovljena je bila namreč leta 1730., kot vikariat velike nedeljske župnije. Župljani so se na proslavo pripravili s tridnevno, katero vodili oo. kapucini. Na predvečer proslave je z razstavljenega cerkvenega stolpa zabesčala števila 200 v električni razsvetljavi, vidna daleč naokrog. Tudi na glavnem oltarju je števila 200 spominjala na jubilej. Proslave se je udeležil mariborski vladika dr. Andrej Karlin, ki je imel pridigo in slovesno sv. mašo, ptujski prošt dr. Zagar, g. Weixel, konzist. svetnik in dekan v Križevcih, msgr. Lovreč, župnik v Ljutomeru, dekanjska duhovščina z dekanom in konzist. svetnikom g. Horvatom na čelu. Skupno se je zbralo k proslavi 17 gg. duhovnikov. Posebe je k proslavi treba čestitati domačemu župniku g. svetniku Bratušku, ki vzorno skrbi za svojo župnijo. Duhovno prerajena stopa svetinjska župnija v tretje stoletje svoje zgodovine.

Nevihla nad Krškim poljem

Leskovec, 9. sept.

V nedeljo v popoldanskih soparnih urah so se nad rodovitnimi vinogradi začeli zbirati težki črni oblaki. Bobnenje in grmenje je povečalo strah, da sedaj, ko stojimo pred dnevi ve-sele trgatve, uniči toča ves pridelek, v katerem imajo vinogradniki vse svoje upanje. Že marsikdo se je na račun letošnje dobro se obetajoče trgatve zadolžil. Precej debela toča je padala med dežjem nad vinogradi Drenovci, Reber, Folek, Kobile in okolici Raka. Kolikor se je danes ugotovilo, je najbolj prizadeta vas Drenovec, Kobile in njena okolica. Škoda, katero je povzročila toča, že skoraj na dozorelem grozdu, se še danes ne more preценiti. Lahko se pa reče, da se bo ta škoda prebolela in Bog nam obvaruj to, kar je sedaj ostalo in bo še potem tudi trgatve dobra. Vsi drugi kraji so pa bili brez toče in so dobili pohlevni dež, kateri je napil že od suše zevajočo zemljo.

★ Pri obelelosti naravnega »Franz-Josef« grenčica močno pospeši prebavo in napravi telo vitko. Mnogi profesorji jemljejo »Franz-Josef« vodo kot celo proti obelelosti srca zelo dragoceno sredstvo in sicer zjutraj, popoldne in zvečer po tretjino kozarca. »Franz-Josef« grenčica dobiva v lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah.

Oklopni avtomobili

Z velike vojaške parade v Belgradu

Ogromni tank

Mogočno zborovanje krščanskega delavstva

Obisk gl. tajnika krščanske strokovne internacionale Serrarensa

Ljubljana, 10. septembra.

Pozdrav na kolodvoru.

V torek 9. t. m. je prišel v Ljubljano preko Maribora glavni tajnik internacionale krščanskih strokovnih organizacij, nizozemski senator P. J. S. Serrarens. Na kolodvoru so ga pristrčno sprejeli zastopniki Jugoslovanske strokovne zveze in Radniškega strokovnega saveza iz Zagreba. Za jugoslovansko strokovno zvezo ga je pozdravil njen načelnik tov. Srečko Žumer in naš stari delavski voditelj tov. Jože Gostinčar. Poleg teh je bilo navzočih tudi več članov načelnstva Jugoslovanske strokovne zveze.

Mogočno zborovanje.

Zvečer se je vršilo, kakor je bilo napovedano, lepo zborovanje krščanskega socialističnega delavstva iz Ljubljane in okolice, na katerem je govoril o internacionali krščanskih strokovnih organizacij, njenem položaju in delu, njen glavni tajnik Serrarens. Zborovanje so posetili tudi številni prijatelji krščanskega socialističnega delavstva. Med drugimi so bili navzoči vseučiliški prof. dr. Andrej Snoj, dalje gg. oo. frančiškani: dr. Gvido Rant, dr. Angelik in dr. Roman Tominec in dr. Ačko, dalje g. Janez Kalan, g. Franc Gabrovšek, dr. Miha Krek, tajnik Delavske zbornice Filip Uratnik, dr. Valentič in drugi. Na zborovanje je poslala močno zastopstvo Strojovna skupina papirniškega delavstva v Vevčah. Vlado je zastopal policijski komisar g. Kos.

Zborovanje je otvoril naš svolasi tovariš Jože Gostinčar. Uvodoma je iskreno pozdravil tovariša tajnika internacionale Serrarensa, ki se je kot prvi od internacionalne potrudil k nam v Jugoslavijo. Dalje je pozdravil zastopnika Radniškega strokovnega saveza tov. Rudolfa Petka in vse navzoče. Besedo je takoj povzel tajnik internacionale Serrarens. Glavne misli njegovega temperamenineta in vsebinsko bogatega govora prinašamo na uvodnem mestu.

Govor je prestopil iz nemštine tov. Vilko Pitako. Govornik je bil večkrat prekinjen od burne- ga prijetja vseh navzočih.

Tov. Jože Gostinčar se mu je za njegova jasna in stvarna izvajanja pristrčno zahvalil. Obljubil mu je, da se bodo naše organizacije v svojem delu vseskozi držale smernic, ki jih je podal.

Za tem so se javil k besedi pravkar došli opat cisterijanskega reda iz Schierbacha v Avstriji g. dr. Alojzij Wiesinger. Njegova krepka izvajanja je dvorana prekinjala z frenetičnimi aplavzi. Med drugim je dejal:

Govor opata dr. Alojza Wiesingerja.

Za prijateljski pozdrav se iskreno zahvaljujem. Z veseljem sem zaznal sedaj tudi pri Vas, da ste kakor z drugimi delavci tudi v živem stiku z duhovnim življenjem Avstrije, kjer bojujemo prav isti boj za dobro vsega ljudstva kot po vsem svetu. Veselimo se, da smo tako edini v svojih nazorih.

Mislil, da moremo ta stremiljenja v duhu Kristusovem strniti tako: ne le »delavci vseh dežel, združite se«, ampak prav vsi ljudje smo med seboj bratje! Naj se ne združijo le ročni delavci, ampak vsi, ki delajo, so resnični delavci, pa naj se potem imenujejo kmetije ali tovarniški delavci, uradniki ali učitelji, duhovniki ali redovnice. Vsi, ki res delajo, morajo stati skupaj in se v strnjenih vrstah boriti proti skupnemu, edinemu sovražniku: to je kapitalizem, ki uživa, ne da bi pošteno delal. Če bomo ta naša stremiljenja uveljavili, bo pekoč tudi za nas vse skupaj boljše. Vsi hočemo smotno sodelovati, da ta misel enkrat prodre, da pride ta resnica enkrat v vseh vodilnih glavah do veljave.

Kako hudo nam je, da si mnogi še danes niso v svesti, kako daleč sme iti lastninska pravica, da se upajo govoriti o absolutni, to je na nobene etične norme splošnega blaga ne vezani lastninski pravici, ki nečesto vedeti o tem, da prevzame listi, ki ima lastnino, nase tudi dolžnosti.

Zalostni smo, da moramo danes še diskutirati o tem, da je delavec vreden svojega plačila. Prav tako smo tudi žalostni, ko naletimo na ugovore, če pravimo, naj dobi delavec efekt svojega dela. In vendar je to samo po sebi razumljivo. Kajti gre za prvo zapoved pravičnosti: »Vsakemu svojelo!« Pri tem opozarjam na knjigo, ki je pred kratkim izšla izpod peresa znanega prvobornika za socialno pravičnost v Avstriji, Antona Orla. V tej knjigi so na lep način obrazložena glavna krščanska načela o ureditvi gospodarstva — delu in lastnini — v popolnem soglasju s sv. pismom, od Mozesa in prerokov, od Kristusa sholastikov pa do naših dni.

Pa še nekaj: Tako zvani nauk o vrednosti je, za katerega se moramo tudi boriti, da namreč samo delo ustvarja resnične vrednosti, da je tam, kjer se dviga premoženje, le delo tisti element, ki ustvarja. Ne gremo po poti Karla Marxa; kar mi trdimo, to je star nauk o delu, ki je izražen že v sv. pismu in so ga razvili sholastiki. Nikomur ni prišlo preje na misel, da bi o tem dvomil. Le danes, ker so se zavzeli za stvar marksisti, so nekateri zadvomili nad staro resnico in se ne upajo več povedati, da mora biti središče gospodarstva delovno ljudstvo in ne profit!

Če imamo vse to pred očmi, tedaj moramo reči: Naša dolžnost je, da z vso dušo našega katoliškega prepričanja nastopamo za delavstvo in vse delovno ljudstvo.

Gotovo bo kdo dejal: Kako pa naj se do- loči, kaj je kdo k produktom dela dal in drugi storil? Na to pravim: Prav nič ni potrebno, da te deleže točno določimo. Vemo pa vsi, če biva- jo v luksuznih palačah imenito oblečeni ljudje brez vsakih skrbi za življenje in če nasprotno drugi,

ki mnogo delajo, nimajo niti najpotrebnejšega za življenje, da je tedaj to prav gotovo največja na- paka v porazdelitvi produktov dela. Zato moramo voditi pravično borbo vse dolje, da dosežemo pravično razdelitev.

Mislil, da so to osnovne ideje, ki morajo prevevati nas vse in za katere moramo nastopati z vsem ognjem. Delamo tedaj v vseh državah za razjasnitev teh temeljnih resnic in če bomo vsi smotno sodelovali, tedaj bo naše katoliško ljud- stvo zopet zavzelo tiste položaje, katere mu gredo.

Predsednik shoda tov. Jože Gostinčar se je g. opatu prav lepo zahvalil za njegova izvajanja in misli ter ga uveril, da smo tudi mi z njim enih misli in enega duha.

Ognjevit govor tov. Jože Gostinčarja.

»Za Jugoslovansko strokovno zvezo se prav pristrčno zahvaljujem tov. tajniku internacionale Serrarensu za njegov današnji krasen govor. Naj bo prepričan, da so njegove besede padle na ro- dovitna tla. Dolžnost nas vseh je, da v tem duhu delamo v naših kršč. soc. delavskih organizacijah, da jih jačimo vsestransko. Kajti moč naših organi- zacij je porok za lepšo bodočnost vsega našega naroda! Strumno organizirano krščansko delavstvo je tudi najmočnejše poročstvo za prosep krščan- skega življenja med našim ljudstvom. Kakor je že tov. Serrarens poudarjal, polagamo posebno paž- nost na sodelovanje in moralno pomoč našega duhovstva. Niso potrebni mislonirani samo pa- ganski narodi v Afriki in Aziji, ampak tu doma imamo kraje, ki vplijejo po mislonirih, imamo ljudi, ki žive v enaki telesni in duševni bedi ko zamorci v Afriki. Predvsem pa je dolžnost nas de- lavcev samih, da neumorno in brez ozira na kakr- šnekoli težave in zapreke delamo po naših orga- nizacijah. Zaključujem to lepo in pomembno zbor- ovanje z željo, da kršč. soc. delavsko gibanje raste in se krepi ter tako postane v celi Južo- slaviji najjača opora delavstva v borbi za njego- ve pravice.«

Nas 70letni tov. Jože Gostinčar je govoril kot v svojih najboljših moških letih tako navdu- šujoče in prepričujoče, da mu je cela dvorana skoro nepretrgoma burno pritrdjevala. Tako mla- deniško ognjevitost nam naš Gostinčar že dolgo ni govoril.

Uspeh večera je bil velik.

Veličasten delavski tabor pri Sv. Križu nad Dravogradom

Lepa manifestacija kršč. soc. delavstva se je vršila v nedeljo, dne 7. t. m. pri Sv. Križu nad Dravogradom. Čez 300 mož fantov, deklet in žena se je odzvalo klicu ter prišlo, da pokaže, kako globoko je usidrana kršč. soc. zavest med našim slovenskim delavstvom.

Ob 9 je daroval pred. g. dr. J. E. r. a. j. sv. ma- so, pri kateri so zelo lepo peli pevci iz Gušta- nja. Pridiga je vsem segala do srca, videlo se je, da on v resnici čuti z delavstvom in njegovim trpljenjem. Naj mu bo za te lepe besede izre- čena naša iskrena zahvala.

Tabor je otvoril in vodil tov. J. Kugovnik, bivši oblastni poslanec in star pobornik za delavske pravice. Po običajnem pozdravu je povzel besedo naš priljubljeni tov. prof. Pri- jatelj. Uvodno je omenjal delo posameznih strokovnih organizacij in poudarjal, da so in vodijo socialdemokratske organizacije židje, pa najsi bo to v Nemčiji ali drugod. Tudi ruski boljševizem ni delo ruskega mužika, marveč nemških židov. Naša soc. demokracija se še vedno ne more otresti nemškega duha. Popol- noma nekaj drugega so Francozi in Angličji. Na kongresu l. 1921. je izjavil francoski sociali- stični voditelj: Jaz sem najprvo Francoz, potem šele socialist. Angleska delavska stranka kljub težavam dela samo za državne interese in ji je domovina, država nad vse. Pri nas tega nismo delali. Šele po 6. januarju se je v tem oziru za- čelo obračati na boljše. Da smo mi čutili po- trebo po veliki združitvi Jugoslovancov, znači že ime naše organizacije. Pokojni dr. Jan. Ev. Krek je že pred 30 leti gori in delal na združitvi slovenskih narodov. Izjave najvišjih predstav- nikov države nas uverjajo, da bodo tudi za de- lavstvo nastopili boljše časi.

Nato se je oglašil k besedi tov. tajnik J. Rozman. ki je govoril o delavski prosveti in gospodarstvu. Naglašal je tri najvažnejše fak- torje, ki bi morali spremljati in voditi naše de- lavstvo v vsem njegovem življenju. 1. Dom in šola. 2. Mladinske in strokovne organizacije. 3. Gospodarske organizacije. Dom in šola sta prva, ki polagata temelje, zato morata biti v resnici prežeta duha Kristusovega, ker le tedaj je mo- goče vzgojiti dobro mladino. Ako se ponesrečijo osnovni temelji vzgoje potem tudi mladinske in strokovne organizacije ne dobijo dobrih delav- cev ter pri tem trpi vse delavstvo kar se ravno v današnjem času posebno opaža. Toda se dalje gre naše delo v gospodarsko življenje kajti naš boj in cilj ni samo, da veliko govorimo ampak da tudi delamo na osvoboditvi delavstva iz teh žalostnih razmer. To so pa predvsem naše kon- sumne zadruge in posejilnice. Tukaj je pa še bolj kot prej treba imeti sposobnih in treznih mož, ki razumejo, da je spas našega delavstva v tem, da samo skuša vsepovsod sodelovati in si tako na strokovnem kakor na gospodarskem fo- rumu priboriti svoje pravice. Dne 3. t. m. zelo lepo piše »Slovenec« v uvodnem članku: »Dajte

Mamica, ali naj še jemljem Kresival? —

Ja, mo otrok, le vzemi, tatek kašlja in je hripav, in tudi nekaj Tvojih sošolk je prehlajenih.

KRESIVAL vedno si priprav če kašljaš al pa si hripav

nam značajev, da ni samo visoka izobrazba in doktorski naslov vse, marveč da je poleg vsega tega treba vzgajati srčno kulturo, ki se odraža v plemenitosti in v tem, da smo zelo dobri. Tega pa nam ravno manjka, zato taka praznosta in to- liko gorja v vsem javnem in zasebnem življe- nju. Za svoja izvajanja je žel burno odobra- vanje.

Tov. Kugovnik se je obema zahvalil in zaključil lepo uspehi tabor. Po taboru so pevci zapeli himno »Povsod Bogar« kar je dobro raz- polozenje še povečalo. Med navzočimi je bilo opaziti mnogo delavcev, ki prej niso zahajali v cerkev. Vsekakor je to lep in vesel pojav.

Na misijonski razstavi

Ljubljana, 10. sept.

Skoro z boječim korakom sem se napotil na misijonsko razstavo, in strahu, da mi en sam pogled v tako konkretni obliki razodene našo misi- jonsko revščino. Toda učinek obiska je bil povsem nasproten. Dejansko je na razstavi zbranih toliko in tako dragocenih predmetov, da se vprašujem, odkod nam vse to. In poleg tega toliko spoštovanje znanstvenega in estetičnega vidika v razstavljanju! Razstaviteljem moremo z veseljem častitati in tuji so enakega mnenja.

Etnološke zbirke na levi strani paviljona so seveda za znanstvenika najbolj zanimive. Sicer ne kažejo popolne slike o raznolikosti človeških kultur o misijonskih deželah, vseeno zadostno po- dajajo bistvene elemente primitivnih kultur, naj bo to o zbirkah orožja ali pletenin, domačega orožja ali glasbil itd. Etnologi, pristaši kulturno- historične šole so lahko z razstavo zadovoljni.

Enako tudi verski zgodovinarji, posebno kar se tiče indijskih in vzhodnoazijskih verstev, o ka- terih hranijo zbirke g. inž. Lupša in gospa Sku- škova redne in dragocene kipe in kulturna orodja. Seveda je pri teh zbirkah manj vodil znanstveni kot samo razstavljalni moment, vendar za to ogromne vrednosti zbirke nič ne zmanjša.

Za vsakega so privlačni posebni vzhodno- azijski paviljoni, vsa lastnina gospe Skuškovce, predmeti ki jih celo v velemednih muzejih ni vi- deti vedno.

V misijonskem oziru so za nas pač najbolj važni spomini, ki nas vežejo z domačimi misijo- nari, posebno Knobleharjem in Barago. Človek bi dolgo stal pred misijonskimi palicami domačih misijonskih pionirjev, pred njihovimi spisi in pre- mišljaj. In vendar njihovo delo in še manj njihov zgled niso bili zaman. Kako s spoštovanjem gledaš na lepo zbirko pisem domačih sedanjih misijonarjev, ki tudi od daleč domovine niso po- zabili.

Priznati moramo, da je misijonišče v Grob- ljah za razstavo mnogo prispevalo, ne samo pre- gleda o svojem dosedanjem delu, marveč tudi dra- goceno zbirko bibliografskih redkosti in skoro po- polno sliko sedanje tiskovne misijonske propa- gande. Tiskarski stroj na sredi je kakor simbol...

Drugi oddelke razstave, nad katerega bi la- hko napisali: naše male žrtve, je lepo urejen in naravnost ganljiv. Naš narod, posebno naše gospe in Marjine družbe imajo še mnogo smisla za mi- sijonske žrtve in želeli je, da se taka razstava vsi vsako leto, ker bo vedno imela mnogo razstavlji...

Če se ustaviš pred našim perilom ali pred malimi kipi, pred dragocenimi prepogani ali pre- prostimi zobčki, vedno vidiš v duhu pridne roke, ki jih krščanska duša žene v žrtve za misijone, za misijonarje, za naše... Čudiš se velikodušnosti podočeljskih župnij, otroško zaupni delavnosti Klav- verjeve družbe, velikodušnosti in pogumu franči- škank-misijonark, načinu, kako Lichtenurn pro- slavlja stoletnico »čudodelne svetinje...« V res- nici drugi del razstave razodeva več, ker ni nu- že, marveč mlada, živa, v bodočnost usmerjena akcija.

Misijonska razstava je lepa in spleča se jo obiskati. Ob takem obisku se ti razširi srce, pošlje pozdrave svojim, ki so daleč in prične biti za velikodušno žrtv...

Dr. F.

Požar na Količevem

Domžale, 10. sept.

V noči na 10. t. m. krog polnoči je izbruh- nil v hlevu kajzarice Katarine Gostič po doma- če pri Capudru na Količevem velik ogenj. Pod- strešje hleva in hiša sta bila nabasana slame in sena, zato je imel ogenj dosti hrane. Odsev po- žara je bil velikanski in vidi se je bilo, kakor da bi gorela vsa vas. Ker sta bila hlev in hiša večinoma tudi lesena, je požar kmalu opravil svoj posel. Pogorela sta hlev in hiša do tal, zra- ven se krava, telica in mnogo kokoši. Lastnica, 77-letna starka ta večer k sreči ni spala doma, sicer bi tudi ona postala žrtev požara. Škoda je velika, lastnica pa je bila zavarovana le za ma- lenkostno svoto. Kako je ogenj nastal, doslej še ni znano. Orožniki poizvedujejo o vzroku po- žara. Na mesto požara so prihitela gasilna dru- štva z Vira, Radomelj in Doba. Na gašenje ni bilo misliti, temveč so rešili zraven stoječi hlev in kozolec.

Zbor mladine v Rodnah

Maribor, 8. septembra.

Iz vseh delov prostrane svetokriške župnije in pa iz sosednjih far je prihitela večer mladina k mični podružnični cerkvi sv. Mohorja in Fortu- nata na Rodnah: od Sv. Katarine in iz Brestovca, Rajnkovca in Rogaske Slatine, Tekaveva in Sv. Ene, Kostrivnice in Sv. Trojice ter celo tam izpod Boča so prišli — fantje in dekleta v tolikem šte- vilu, da so do zadnjega kotička napolnili cerkev in da so premnogi morali se zunaj stati. Z zbra- nostjo so sledili lepi in zanosni propovedi sve- čenika-pesnika, nato pa pojoč v skupnem zboru nabožne pesmi pod požitvalnim vodstvom ko- strivniškega župnika Slaviča prisostvovali sveti maši, ki jo je imel svetokriški kaplan Alojzij Smrčič. Nato se je vršil zunaj pred cerkvijo velik zbor mladine. Najprej je govoril urednik dr. Vatrovec, nato pa ravnateljica A. Stupca iz Maribora. V imenu fantov je govoril Leopold Conč, v imeu deklet pa Marija Matej in Ma- rija Kidrič. Kot zaključek tabora, ki je trajal do 14. je sledila zunaj pred cerkvijo na lepo okra- šenem prostoru z improviziranim knežjim kamnom v sredini uprizoritev ustoličenja na Gosposvetskem polju po tozadevnem dr. Dornikovem besedilu. Predstava je krasno uspela in je na veliko mno- žico ljudstva, ki se je zbralo pred cerkvijo, na- pravilo sila globok vtis. Popoldne pa je bilo na Rodnah veliko ljudsko slavlje, ki je poteklo v ž- vahnem razpoloženju. Mladinski tabor na Rodnah je dokazal veliko požitvalnost naše mladine ker njen neskaljen in nezlomljiv idealizem, obenem obenem pa tudi njeno veliko ljubezen do očentjave države in kraljevega doma.

Velik požar v Vogljah pri Kranju

Kranj, 9. sept.

Kranjska okolica je že nekaj let sem na glasu, da so v tem okolišču požari in ognjeni izbruhi zelo pogosti. V resnici statistika ob koncu leta lahko zabeleži velik prirastek precej intenzivnega ude- jestovanja bodisi požigalcev rok bodisi udarcev nesreče.

In tako je danes dopoldne po enajstih, ravno, ko je na kranjskem trgu zbrano po kupčijskih in sličnih poslih okoliško prebivalstvo v velikem šte- vilu, nenadoma med ljudstvo padla vest o velikem požaru v Vogljah, novica, ki se je širila in pro- držala čimbolj med množico in trkala na radovedna ušesa. Alarmirani o požarni nezgodi smo jo s kranjskim gasilskim avtomobilom z veliko in malo motoriko in četo gasilcev odrinili proti kraju ne- sreče. Varno, sigurno in hitro nas je avtomobil potegnil v skoro 2 uri oddaljeno vas Voglje. Ko- lika razlika od tedaj, ko so s konji gasilci hiteli k reševanju. Zato ni čudno, da se je kranjski ga- silni aparat že tolikokrat tako sijajno izkazal in zgodaj in uspešno gasil.

Goreti je začelo okrog desetih pri posestniku Bobnarju Janezu, Voglje št. 14, na gospodarskem poslopiju. Vzrok ognja topot najbrže ne bo ka- kova zlobna roka in je ogenj nastal, kot se splošno sodi, po neprevidnosti. Ali so zažgali otroci, ali pa kak ogorek cigarete. Bobnarju Janezu je pogorelo do tal s slamo krito gospodarsko poslopje: podi, šupe, dvornice, vsa slama in seno, drva več voz, dalje mlatilnica, slamoreznica in podobni kmetijski stroji. Škoda je pa seveda velika, toda Janez Bobnar je bil baže precej dobro zavarovan.

Ogenj pa, ki je z velikimi plameni in dimom zajel leseno in slamnato materijo, je pa preskočil še na sosednje gospodarsko poslopje Alojzija Bob- narja št. 16. Slika tukaj bi bila ista, kot pri prvem poslopiju. Zgoreli so podi, šupe, razne pritlikline in podobno. Zavarovan pa je bil Bobnar Alojz bolj malo. — Silen, združen ogenj na dveh obsežnih poslopijih je seveda predstavljal velik kompleks ognjenih žubljav in jezikov, ki so požirali vseeno in pripravno snov ne med rušenjem in pokanjem je sila ognja uničila in opustošila delo človeških rok.

Sreča v nesreči pa je bila, da je komaj 10 do 20 korakov od pogořišča sredi vasi velika luža, katero so mogli gasilci takoj uporabljati. Najprej so nastopili domačini, nato gasilci iz Trboj z mo- torko in gasilci iz Voklega z ročno brizgalno. Ker je bila voda pri rokah in hitra pomoč so preprečili gasilci, da bi se ogenj širil naprej. Pozneje došli gasilci iz Senčurja, Brnikov in Kranja niso več stopili v akcijo. Orožniki so bili iz Senčurja. V Kranj je vest o ognju prišla že bolj pozno, ker podnevi ogenj ni tako daleč viden in je vse Voglje skrita za gozdovi in topot sicer nagli nastop kranj- skega gasilstva in prišel do učinka. Pokazali pa so Kranjani lepo gesto, ker so vedno in povsod pripravljeni pomagati. Če je ogenj nastal po ne- previdnosti, potem ta slučaj kliče, da pažnja na previdnost nikdar ni prevelika in zadostna.

Pridobivajte novih
naročnikov!

Ne prenesete vožnje!

z železnico, parobrodom
avtom
radi OMOTIČNOSTI, SLABOSTI

Da Vam bo potovanje prijetno,
vzemite seboj 1 steklenico

VONJ ALGE OSVEŽUJE
OKREPLJUJE

„ALGA“ 1 steklenica Din 16.—

ALGA
za masazo

Kaj pravite?

Zadnji sem bral neko v nekem listu strašno lamentacijo o našem ubogem strokarskem in pomrkanju trpečem narodu in o visoki razviti kulturi in civilizaciji, zlasti od kur ima že vsaka vas svoje kulturno žarišče v tej ali oni organizaciji. Jas sem članek in list zagnal daleč od sebe, ker je — lagal!

Naš narod je bogat in premožen! Kdor ne verjame, naj hodi sedajle poleti po veselicah in prireditvah, ki jih prirejajo vsa kulturnoprosvetna društva v vsjojo in višjo kulturno stopnjo narodne civilizacije. Na eni taki prireditvi se mi je sam krčmar pobahal, da je iztočil desetdeset litrov vina, tristo litrov piva, dve veliki steklenici žganja in še par steklenice likerja. Vse to točno v desetih urah. Približno dvesto ljudi je pustilo na veselici okroglo osem tisoč dinarjev.

Gospod urednik, kar sem napisal drži v matem, kajti to se je zgodilo v vasi na kmetih. Koliko pustijo ljudi po veselicah in prireditvah, ki so prirejane v večjem kraju in večjem stilu, lahko vsakdo presodi. In takih prireditiv ne manjka! Vsako društvo se šteje primorano in to se mu zdi, da gre k njegovemu društvenemu delovanju, da priredi na leto najmanj eno če ne dve veselici ali »kulturni prireditvi«, na kateri se pije in kadil kot bi šlo v resnici za sveto vojsko — za praktično uničevanje demona alkohola. Tujec, ki ga korak slučajno zavade na tako veselico, se čudom čudi bogastvu našega naroda, ki ima denarja, da ga razpijuje.

Gospod urednik! Prazno je govorjenje, da zaprečujejo naša društva s tem, da prirejajo svoje ofitijelne veselice in piknike, pijančevanje našega ljudstva ob nedeljah po gostilnah. Moje naziranje je ravno obratno: sistematično ga pospešujejo! Ti isti izgubljeni, ki posedajo ob nedeljah ure in ure po gostilnah, na te tkv. ljudske veselice niti ne prihajajo. Te ljudske veselice navadno obiskujejo ljudje, ki se drugače drže doma skrbno se varujejo zapravljeni sleherni nočti, a se ob prireditvah svojega društva, katerega člani so, čutilo obvezane, da jih posetijo. Pri vinu pa izgubi človek razsodnost in začne se razsipavati denar, ki je tako kravco težko prislujen.

Zadnji čas bi bil že, g. urednik, da bi to izprevidila naša društva in ustavila svoje profinarodno delo in saraže v veliko večjem delom orgla na to, dvignejo v našem narodu pravi čut za varnost, ki je in tvori vselej podlago narodnemu blagostanju!

Viatius.

Obok nad hlevom se podri

Ježica, 10. septembra.

Danes popoldne med dežjem se je zgodila mizarskemu mojstru Fr. Stefelnju z Ježice težka nesreča, ki ga je zadela tem huje, ker so mu pogoreli pred dobrim tednom že vsi gospodarski objekti, kar je »Slovenec« takrat že poročal. Ob tisti priliki so se, kakor je razumljivo, pri gašenju zelo razmočile stene in oboki.

Današnji popoldanski naliv je samo pospešil, da se je obok nad hlevom, čigar streha je ob zadnjem požaru pogorela, podri in pokopal pod seboj 1 konja in 1 kravo. Kravi se za srečo ni nič drugega zgodilo, kot da ji je odbilo rog, dočim je zidovje konja popolnoma pokopalo pod seboj, mu prebilo lobanje, tako, da ga je moral takoj vzeti mesar. Malo pred nezgodo je hotela v hlev gospodinja, ki pa k sreči ni še stopila v hlev ter se ji valed tega ni zgodilo nič hudega.

Šolske vesti

△ Glasbena šola v Kranju. Razglas o pričetku šolskega leta 1930/31. Vpisovanje v glasbeno šolo je v ponedeljek, dne 15. septembra 1930 od 9 do 10 dopoldne in od 4 do 5 popoldne v glasbeni sobi v pritličju gimnazije. Reden pouk se prične v torek, dne 16. septembra. Poučevalo se bo klavir in violina, po potrebi tudi drugi instrumenti in teoretični predmeti.

Lahkomisljenost se maščuje.

Ako pri nakupu mila za kopanje ne zahtevate izrečno Paracelsus lahko milo za otroke, tedaj skodujete zdravju svojega otroka. Tudi za sebe kupite samo Paracelsus lilijino mlečno milo, pa bo Vaša koža nežna kakor otrokova. - Dobiva se v lekarnah, drogerijah in parfumerijah. - Paracelsus k. d., Zagreb 3.

Koledar

Cetrtek, 11. septembra: Prot in Hiacint, mučenca.

Osebnosti

V naši vojski so med drugimi napredovali v čin polkovnika pehotni podpolkovnik Metod Rakuša, Stefan Krčmar, Mirko Rajh in Karel Potočnik ter topniški podpolkovnik Ferdinand Janež, Fran Pogarar in Mihael Lukanc; v čin podpolkovnika peh. major za generalštabne posle Mirko Burja in pehotni majorji Bogdan Majetič, Josip Skorpič, Oto Vidrih in Erih Pipan ter konjeniški major Slavko Petruhar; v čin poročnika topn. podporočnik Milan Solarič; za nižjega vojnotechničnega uradnika III. razr. mornarice nižji vojtehn. korvete IV. razr. Mirhal Pust in v čin poročnika konvete absolvirana gojenca pomorske voj. akademije Albin Semen in Franc Prelog. — Napredovala sta v čin armijskega generala divizijski general Nj. Kraljevsko Visočanstvo knez Arzen in v čin konjeniškega majorja kapetan I. razr. Nj. Kraljevsko Visočanstvo knez Pavle. Obenem sta bila oba člana kraljevske doma odlikovana z redom Jugoslovanske krone prvega razreda.

Novi grobovi

V Kumanovem je umrla gospa Matilda Potočnik roj. Vrenk, žena narednika vodnika. Pokopali jo bodo začasno v Kumanovem, drugi mesec pa truplo prepeljejo v Ljubljano. Zapušča poleg ljubčega moža še dva otročka. Naj počiva v miru! Zalostni družini naše sožalje.

N. p. v m!

Mala kronika

★ Obiski generalnega tajnika krščanske strokovne internacionale g. Serrarensa. Po predavanju, katerega je imel 9. t. m. v dvorani Delavske zbornice v Ljubljani, in ki njegove glavne misli prinašamo v uvodniku, si je včeraj dopoldne v spremstvu predsednika JSZ Srečka Žumra, bivšega ministra g. Gostinčarja in zastopnika Delavske zbornice g. Antona Marincika ogledal Delavsko zbornico, katero mu je razkazal njen tajnik g. Filip Uratnik, nadalje je obiskal komisarja Okrožnega urada za varovanje delavcev g. dr. Miha Kreka, ki mu je prav tako razkazal ves urad. V franciškanskem samostanu se je ogledal pri p. dr. Angeliku Tomincu, prevajalcu okrožnice Leona XIII. Rem novarum in odšel nato k prevz. knezoškofu dr. Rožmanu, s katerim se je dal časa pomenkovať o krščanskem delavskem pokretu in njega internacionali. Po teh obiskih si je ogledal še Ljubljano in si v spomin napravil nekaj fotografskih posnetkov. Popoldne ob 2.50 se je odpeljal v spremstvu zastopnika Delavske zbornice g. Marincika na Jesenice, kjer je imel sinoči svoj tretji in zadnji govor, nakar odide danes skozi Beljak in Monako nazaj domov.

★ Romanje na Planinsko goro onemogočeno. Prejeli smo: Župni uradi dekanije Cerknice in Vrhnike so prošni, da ljudstvo opozorijo, da je radi zadnjih političnih dogodkov prehod čez mejo na Planinsko goro letos prepovedan.

★ Dr. Marinkovičev govor v ljubljanskem radiu. Radio-Ljubljana bo oddajal danes dopoldne ob 11 p. m. zasedanja Društva narodov, in sicer govor našega zunanjega ministra dr. Marinkoviča.

★ Starši pokojnega Zvonimirja Miloša, ustrejenega na Bazovici, so včeraj jutraj potovali ob pol 8 skozi Ljubljano ter nadaljevali pot v Zagreb, kjer živi brat in sestra pokojnega Miloša. Umevno je, da so bili starši zelo potrti in skoro obupani zaradi tragedije njihovega sina.

★ »Ilustracija« št. 9 je pravkar izšla v razkošni opremi in z izbrano vsebino, posvečena je v glavnem našem lovstvu. Vsebinska: Oda vzhajajočemu solncu. Lov nekdanj in sedaj (dr. Stanko Bevk). Prizori z lova. Sumarska in lovska razstava. Lovci (Vladimir Kapus). Z lovske razstave v Leipzigu. Dve lovski (Ivan Podregar). Na lovi Lovski sprehod po muzeju. Jesenski ljubljanski velesojem. 600 letnica nemškega Kočevja v Sloveniji. Vseslovanski gasilski kongres v Ljubljani. Evaristični kongres v Zagrebu. Marija v nebo vzeta na ljudskem odru. Film: Obraz filmske igralke. Pasijonske igre v Oberammergau (E. Gregorin). Zadnja karta (J. Galsworthy, ilustr. M. Maleš). Odkritje spomenika Cankarju. Oktavo višje...! »Ptičarij«. Iz toplih dni Veslaške in plavalne tekme na Bledu. Plavalne in skakalne tekme v Ljubljani. Gledališka uniforma (F. Lipah). Drama ljubljanskega gledališča na turneji v Srbiji. Pozdrav »Ilustraciji! Naši otroci. Jesenska moda. Neznosni predmeti (Fayard Vouk). Iz vsega sveta. Higijenska razstava na vele-

sejmu. Dve, tri ugankarjem na pot (J. Ložar). Peter Kocijančič (R. L.). »Ilustracija« je dobila v vseh trafikah in knjigarnah po 10 Din. Na mednarodni razstavi v Bruxellesu je bila »Ilustracija« izredno laskavo pohvaljena. Če lista še ne poznate, zahtevajte od uprave številko na ogled! Celoletna naročnina samo 100 Din. Ljubljana, Kopitarjeva ul. 6-1.

★ V Službenem listu kraljevske banske uprave št. 24 od 10. septembra t. l. je objavljen »Zakon o izpremembah in dopolnitvah v zakonu o narodnih šolah z dne 5. decembra 1920«, dalje »Pravilnik o posebni izobrazbi strokovnjakov za živila«. »Popravek v zakonu o odmerjanju in pobiranju doka na neposredni davek trgovskih, industrijskih in obrtnih zbornic«. »Popravek v zakonu o izrednem kreditu za organizacijo izvoza delniških pridelkov«. »Oredba o ustanovitvi zdravstvenih občin v področju dravske banovine« in »Pravilnik o opravljanju strokovnega izpita iz računsko-blagajniške službe za banovinske uradnike pri kraljevski banski upravi dravske banovine«.

★ 30 slovenskih narodnih napitnic in zdravje. Za mešani zbor harmoniziral Ant. Grum. Cena 30 Din. Založila Jugoslovanska knjigarna. — Sloveni radi pojem. Zlasti pri kozarcu vina, pa naj bo to na novi maši ali na oheci ali na izletu ali kjerkoli. Zal da velikokrat ne znamo lepo zapeti. Ta zbirka nam nudi menda vse zdravice, ki jih pojejo pri nas. Vsake pevski zbor se jih lahko z lahko nauči. Prevodke in pevci, sežite po njih in dajte Slovincem lepih veselih pesmi. Te bodo smrt za divje oštarijsko kričanje in surovost.

★ A. Črnivec, Petdelna računica za osnovne šole, I. in II. del (ločena kakor doslej). Banovinska založba šolskih knjig in učil v Ljubljani pripravila n o v o izdajo gornjih dveh knjig, po katerih je bilo že delj časa stalno povpraševanje. Knjigi, prilagojeni novemu učnemu načrtu, je pregledal tudi že Glavni prosvetni svet; nista pa odobreni kot učni knjigi, ker se po učnem načrtu v I. in II. razredu osnovnih šol ne sme razen čitanke rabiti nobena druga knjiga pri pouku v šoli. Prav dobro pa bosta Računici služili učencem kot pomožni knjigi doma. Praksa je pokazala, da sta knjigi brezpogojno potrebni; zato se je Založba odločila za novo izdajo.

Ljubljana

Prva pasaža v Ljubljani

Pasaža pomenja v ožjem smislu besede prehod med hišami in skozi nje. Posebno, kjer so strnjeni bloki velikih hiš, tam so pasaže zelo na mestu, zakaj omogočajo prehod pešcem skozi poslopja. V pasažah so ponavadi trgovski lokali, ki se zelo obnesejo, zakaj promet pešcev — vsak vozi promet je nedostopen — je zelo velik. Kdorkoli je bil že v Zagrebu, je gotovo že zašel v zelo prometno pasažo skozi palačo Prve hrvatske žednice. Pa tudi po drugih večjih mestih imajo take pasaže, zelo koristne olajšavi živahnemu prometu.

Ljubljana dosedaj ni imela take javne pasaže, če ne štejemo sem prehoda med škofijsko palačo in stolnico in ne obokane Ribje ulice pred magistratom. Kvečjemu bi lahko rekli pasaža tudi prehodu skozi Rdečo hišo.

Letošnja živahna gradbena akcija pa bo privedla najbrže do tega, da bo tudi Ljubljana dobila svojo prvo moderno pasažo med poslopiji. Komplex ob Dunajski cesti na katerem je stal nekoč samostan klarisij in ki je postal po vojni sprva last Ljubljanske kreditne banke bo kmalu vese zazidan. Palača in stanovanjsko poslopje Lj. kreditne banke že stoji v kratkem bodo stale tam še tri lepe palače: »nebotičnik« in palača Pokojninskega zavoda in palača »Dunavac«, tako, da bi ostala edino še prazna vrzel parcela med Ljubljansko kreditno banko in »Dunavom« ob Aleksandrovi cesti. Pa tudi ta parcela bo v kratkem zazidana. Njena lastnica, trgovka Mila Kambičeva se je končno odločila, da bo na tem kraju postavila peteronadstropno stavbo, ki se bo arhitektonsko ujemala z ostalimi poslopiji. Obenem pa sta načela Pokojninski zavod in Mila Kambičeva pogajanja, da bi se zgradila skozi to poslopje in skozi prihodnjo palačo Pokojninskega zavoda ob Gnjavi ulici pasaža za pešce.

Ta pasaža bi znatno razbremenila promet ob prvem delu Dunajske ceste in je zato upati, da se bo ta ideja tudi uresničila. Ljubljana pa bi zopet pridobila nekaj novega in sodobnega, novo velikomestno potezo.

Hiša Mile Kambičeve bi bila gotova že prihodnje leto. S to hišo bo zazidana obenem vsa Aleksandrova cesta od Dunajske do Bleiweisove ceste.

Obe knjigi bosta na razpolago takoj prve dni oktobra t. l., založnica pa sprejema naročila že sedaj. ★ Umetniška Matica sporoča svojim članom, da bodo prejeli letos edicije že pred Božičem. Obe sliki slikarja Ivana Kosa ter monografina slikarjev bratov Vidmarjev bodo nadvse zadovoljile ljubitelje naše upodabljajoče umetnosti. Tudi vse poverjenike prosimo, da do tega časa zaključijo s pridobivanjem članstva, da pošljejo bloke in članarino za vse člane. Vse pa, ki se zanimajo za umetnost, opozarjamo na izredno ugodnost, ki jo nudi Umetniška Matica. Za letnih 24 Din dve sliki ter ena monografija! Priglasite se za člane — ker bomo izdali le toliko edicij, kolikor se bo priglasilo članov do 30. septembra. — Odbor Umetniške Matic v Ljubljani.

★ Varstvo pred infekcijo vratu. Kakor nam kažejo razni eksperimentni poskusi, ne povzroča vnetja v vratu, na katerem posebno bolehalo vozači motornih koles, ohlajenje med vožnjo, ampak le direktna infekcija z bakterijami. Takih infekcij vratu in mandeljav na nikakor ne smemo omalovaževati, ker se prav česče pripeti, da zaidejo ti povzročevalci bolezni v krvni obtok, vsled česar obole organi. Taka infekcijska nevarnost se da odstraniti skoro vselej potom desinfekcije ustne dupline s »Pantlavine«-pastiljami. Te pastilje imajo zelo prijeten okus in zelo zanesljivo učinkujejo. V Robert-Koch-ovim zavodu v Berlinu so tablete strokovno preizkusili in dognali, da z najboljšim učinkom uničujejo kužne bacile.

★ Zobni atelje Ivan Radovan, Selenburgova ulica 4 oslane do 27. septembra zapri.

★ Spominjajte se »Doma slepih«! Položnica št. 14.672.

★ Zrebanje za avtomobil vojnih invalidov v Sošanju se je preložilo. Kdaj se zrebanje vrši, se bo naznanilo po časopisih.

★ Pouk na Ant. Rud. Legatovem trgovskem tečaju v Mariboru je začel in ker so nekatera mesta prosta, se še vršijo vpisovanja. Maribor, Vrazova ulica 4.

○ Slavnosti sprejema nove zastave 40. pp. se je udeležilo tudi osebje direkcije državnih železnic in njenih ljubljanskih edinic polnoštevilno s pomočnikom direktorja inž. Klodičem Maksom na čelu, dočim se direktor dr. Borko ni mogel udeležiti, ker je bil službeno odsoten, ko je spremljal dvorni vlak.

○ Večerajnji tržni dan na Vodnikovem trgu ni bil tako živahen, kakor je sicer tam živahno vsak tržni dan, zlasti ob sobotah. Bilo je sicer na trgu raznovrstnega blaga, celo ostajalo ga je, kupčija pa se ni mogla prav razviti. Zlasti malo pa je bilo na trgu perutnine in juje, tudi ogromnih in številnih zakljev, natovorenih s kumarjami, ki jih navadno pripeljejo Skofjelčani, ni bilo. Kumare so bile po 25 par do 1 Din ena. Jajca so bila 2.50 do

Ne pozabite!

ob obisku Velesojma obiskati

razstave

„Radio Ljubljana“

v paviljonu „K“

Največja izbira modernih radio-aparatov!

Charles Gos — Prevedl J. Gorin:

Na Matterhorn čez Zmutski greben

(Nadaljevanje.)

Možic, ki so ga bile zgradile častitljive roke prejšnjih časov, je bil ob vzhodu velikega železnega križa kar nekam preveč skromen in zapostavljen. Vendar pa moram priznati, da mi je na tem kraju njegov zastavni lik ljubši od pretrajivega prizora božjega mučila.

Cemu bi delali iz Matterhorna križni tempelj? Gotovo je bila vera gorjancev, ki so ga postavili, preprosta, prava in resnična. Občudujem jih, pa jih v tem zadnjem ne moremo razumeti. Religiozna lepota gora — in posebno lepota vrha kot je Matterhorn — vpliva na našo fantazijo jate in vzbujajo najsvetejša čustva, ker je ta lepota živ izraz Boga. V dolini harmonira star križ na razpotju sijajno s svojo okolico, z značajem pokrajine. Toda tu gori, na samotnem vrhu, sredi velikega ljudstva gorskih orjakov, križ bolečin skoro izgine pred sijem neba in zemlje.

Na zarjavelem stebrih in na črnkastih ramah so pustili vodniki in plezalci svoja imena v spomin. Tudi ogenj iz neba je tod zaznamoval svoj obisk. Kaj lahko se ugotovi, kam je bila udarila strela. Kateri pevec gora pa nam bo zapel o peklenskem plesu vetrov in snega, megle in viharnih noči, katere od časa do časa trgajo mnogobavni električni plameni? Tako daleč proč, tu gori ob matterhornskem križu...

Z blagoslavlom tega križa je legendarna aureola te kolosalne gorske silhete, ki grozi Valtournanchi, obledela. Prej so se tresli ljudje od strahu, kadar je fantom gore drsel preko doline in razprostrl svojo senco prav do hišnih vrat ter nenadoma zatemnil luč na solčnih travnikih. Zene so umolknele in otroci so se prenehali igrati.

Danes pravljica izginja. Velika siva pošast

• Krajina ob vzhodu Matterhorna.

nosi križ, in življenje se ne ustavlja več v svojem toku. Religiozno čustvovanje gorjancev, ki žive raztreseni po sosednih vaseh, dobiva izraza v tej majheni, skoro nevidni črni pičici — Kalvariji, ki se izgublja v nebu.

Megleni kosmiči so pluli tako nalahko in dimasto nad Italijanskim prepadom, da sva videla skozi te premične tenčice zeleno globino doline. Povsod drugod pa je bila strahovita in gola praznosta. Nad mirujočo razpetostjo ravnin je ležalo kakor daleč je neslo oko, raztegnjeno in na videz popolnoma plosko nebo, polno nekakšne mračne, temne modrine. Nebo ni bilo ne vodoravno ne izbočeno. Bilo je samo še plavo, tako neskončno plavo, da si izgubil občutje barve in jo ponižal na vlogo gole dekoracije. Jasna polnost svetlobe je blazila obrise gora in vzbujala predstavo vijoličastega ličila na okamenelih gorskih obrazih. Zelena barva travnikov se je mešala s temnejšo barvo gozdov. Hudourniki so razkrivali nepričakovane čeri in srebrne krivulje. Neutrudljivo so privajali ledeni vodo rekam in nevidnemu morju naproti. Gore so stezale okope predgorskih lancev daleč predse kakor široke tace. In zdelo se je, da skozi te tisočere korenine z njih skalnimi žilami polje prav do najvišjih vrhov sila zemeljskega življenja. Modrikaste polsence so določale globoke zareze dolin. Temnejši grebeni, pritisnjeni ob kristalno nebo, so prodirali fino motnost blelih barvnih tonov. Barve so postajale proti obzorju vedno redkeje, tako dolgo, da so se nazadnje izobličile v krog, ki se je brezbarvno zliil v prostoru.

Vendar prizor tako mirne in grandiozne lepote ni bil čisto brez slehrne motnje. Proti solnčnemu vzhodu, na koncu zemlje nagromadena, je lebdela nepremično gosta siva tenčica, čudna prikazen v tem sijajni luči. Trdovratno se je vedno znova vračal pogled tjakaj. Uganil je, da se nahajajo pod oblizasto gromado oblakov italijanske ravnine.

V okolici Matterhorna, nad ledeniki in nad vsemi snežišči, je sijalo solnce v kovinskem lesku. Na daljavo pa se je zdelo, da je led nekam bolj siv in dimast, kakor radi nekakšnega zrcaljenja v zraku. Iz prepadov se je valil molk s finim, komaj

zaznatim vonjem po razgretih skalah. Omotil naju je z mešanico strahu in radosti. Ekstatična tišina je vezala zemljo in nebo. Človeku se je vsiljevala misel na morje, na vse preveč tiho morje pred viharjem.

Nenadoma sem prejel čuden čutni dojem, ki je moral izvirati iz neke okultne, nepojmljive sile. Najin vzpon od bivača do vrha, skozi fantastični žleb in skoz tiefenmattski prepad, se je v meni s silo zvoka spremenil v simfonijo, katere viharji razvoj je predstavljal faze najinega vzpona in združeval v sebi vse najine razgibanosti. Odkod mi je prišla ta glasba? Po kakšni čudni sorodnosti je dobila lepota gledanega svoj izraz v melodiji? Doživljal sem zvoke, hkratu pa sem tudi z naslodo vsrkaval z zamaknjenimi očmi pred nama razprošene barve. Se danes, ob tej uri, se mi zdi — ne da bi mogel kdaj obdržati motive v sebi — da slišim Largo najvišjega, zadnjega vrha: tako daleč proč od zemlje, nebesom odprti, kakor veličastno mirna himna, podobna nirmrajočemu vpraševanju orgel in hkratu nežna kakor otroški glas...

Sedela sva oba molče in vsa zatopljena ter se naslanjala na železni križ. Sumna brezskrbnost med vzponom čez zadnji greben, naju je nenadoma minila. V nama je vstalo drugo bitje. Kaj bi to moglo biti? Podvojitve ali individualnost? Prebujenje skritih višjih čutov? Vstajenje jaza božanskega izvora? — Na vsak način je bil ta trenutek edinstven. Na marsikaterem drugem vrhu sva ga skušala priklicati nazaj, pa brez uspeha. Zakaj morajo biti celo naše najlepše ure tako kratke, in naš spomin nanje zamračen z obžalovanjem? —

Najina vedra ekstaza se je podaljšala. Skoro sva pozabila na višino 4500 m nad morjem. Nisva se obotavljala pri izbiri smeri za se-stop. Tik ob nama je zdrkaval italijanski greben v globino. Skalni lanec, ki se niža v smeri proti Breuilu, je prizval v spomin še neutrušeno željo, ki se naju je lotila zvečer na Dent Blanche.

Mar ni bil to zgodovinski greben? Ne bi li mogla tu sleherna skala pripovedovati o sijajnih borbah, o porazih in zmagah, prvih nič manj lepih kot drugih? Mar ni bilo to hrapavo polje slave,

na katero so se drznili osvoboditelji? Mar ni bil to koncem koncev, Matterhorn sam?

Kakšna preteklost! Iz sprevoda mrtvih jih je prišlo nekaj, ki so se smehljali: Jean Antoine Carrel, stari borec iz Valtournanche, divji in trmoglav, žrtev dolžnosti, padel na Matterhornu. Dobrodušno se smehljajoči Michel Croz, čigar plava bluz je na vrhovih vihrala v vetru, padel na Matterhornu. J. J. Mauguignat z resnim, sanjavi obrazom, s prizanesljivim smehljajem, žrtev dolžnosti, padel na Montblancu.

Meynet, l'abbé Amet Gorret, nato mračni trio treh mladih Angležev z nasmehom, ki trga srce!... O, ubogi mrtvi, ki se smehljate v tem jasnem poletnem jutru vrhu te gore!... Kakšna čudna procesija prikazni, ki se vale mimo v slepeči svetlobi višin! Dajte, da izgovorim vaša imena z blagodonečimi zlogi, dajte, da izkopljem iz grozovite preteklosti vaš bridki nasmehek... in vrnite se nato nazaj v temnejši mrtvaški sprevod, vi junaki prvih vzponov!...

Nahrbtnike sva optala, cepine pritrdila z vrvnato zanko ob bok, vrv solidno zategnila. Tako opremljena sva začela sestopati.

Prepad se je odražal od temnih skal, bela kot rezilo. Bila je prirejena v razpoki in je nenadoma izginila, sledeč trebusastemu čoku gore. Uganil je človek, kako visi v zraku in se majo. Drug za drugim sva izginila, z rokami trdno držeč pritrjeno vrv. Ploskoma sva gvozдила z nogami ob steno. Telo sva držala vodoravno ter bingljala sem ter tja.

Medtem, ko sva se tako borila v granitu, se je bil dvignil veter in prepeval v gorskih robovih. Ze čez par hipov sva bila pri »lestvi«. Majhna, pletena lestev, ki pomaga pri pasaži pretečega previsa. Veter jo je majal sem in tja. Ko sva se previdno upala nanjo, se je začel veter igrati tudi z najino težo in naju je zibal ter butal ob skalnati zid. Bilo je to guganje približno 2500 m nad prepadom, igra, katere žrtvi sva postala oba. Kako bi se tudi ustavljal in upiral človek norostim matterhorskemu vetru?

(Dalje.)

Konc. zobotehnik Lujo Schubert

je otvoril svoj

zobni atelje

v Ljubljani, Pražakova ulica 15
(Palača Pokojniškega zavoda).

3 Din par. Krompir po 1 Din kg. strošji fižol 2 do 3 Din kg. čebula 1.50, paradižniki 3 Din, luščen grah 10 Din liter, grah v strokih 6 Din kg. zeljate glave po 1 Din. Dovolj je bilo jabolk, same domače, slabše vrste, 3 do 5 Din kg. Slive po 6 Din, breskve po 5 Din kg. Iz Belokrajine so prinesli precej lepega grozdja, belga in črnega. Belo grozdje, »Smarnice«, so prodajali po 6 Din, druge vrste belega in črnega grozdja, »Kraljevino«, »Portugalko« pa po 7 in 8 Din kg. Jagod, gob, malin in podobnih stvari je skoro zmanjkalo na trgu. Prinesli so nekaj več lisič, prodajali so jih po 1.50 do 2 Din liter. Med v satorju so prodajale nekatere ženske po 2 Din majhen košček. Vseh vrst solat in druge vrste drobnega sočivja je bilo na trgu dovolj in po zmernih cenah.

● **Automobilisti zelo divjajo** po ljubljanskih ulicah in se je pripetilo vsesplošno manjših nesreč. Sofer avta št. 2-207 je podrl v soboto dopoldne na Krekovem trgu mehaniškega vajenca Ivana Tomšiča, ki se je vozil s kolesom. Tomšiču je bil strit prednji del kolesa in je škoda okoli 200 dinarjev. Automobilist ni hotel plačati škode in je izginil z avtomobilom, pozabil pa je, da ima avto — številko. — V soboto zvečer je neki avtomobilist podrl pred sodno palačo nekega moškega in ga težje ranil. — Srečo je imel novi avto šišenskega gasilnega društva. V nedeljo zvečer so se vračali šišenčani z barjarske gasilske slovesnosti in v Streliški ulici zadeli ob ograjo. Avto se je preukmil in pokvaril. Strlo se mu je prednje kolo. Izpod avta sta prilezla na smrt blede dva gasilca, ki sta imela čudovito srečo, da se jima ni pripetilo nič hudega. — Danes popoldne se je Magistrovemu avtobusu v Kopitarjevi ulici zlomila prednja os. Potnikom se ni pripetilo nič hudega. — Sofer Alojzij Zargi je vozil v nedeljo popoldne z avtom po cesti proti Kozarjam. Nasproti sta mu privozila nepravilno po levi strani ceste dva kolesarja, ki ju je avto podrl. En kolesar si je zvinil roko. Zargi ga je prepeljal v bolnišnico, nato pa dogodek sam prijavil policiji.

● **Krajevni odbor Rdečega križa v Ljubljani** je razposlal svojim rednim članom brezplačne brošure »Rdeči križ« s propagandnim listkom in položnico. Člani, ki za leto 1930, članarino še niso plačali, naj plačajo po priloženi položnici. Vse članke pa uljudno prosimo, da pridobi vsak vsaj še tri nove članke, pošlje članarino in napiše na drugi strani položnice točne naslove novih članov. Letna članarina je 30 Din, položnica ima št. 11104. Vse informacije daje predsednik dr. Fetič, Dalmatinova 7, in tajnik Malnar, Wolfova ulica (Oražev dom).

● **Samaritanska četa Krajevnega odbora Rdečega križa v Ljubljani** priredi dne 14. t. m. izlet v Kamniško Bistrico. Odhod z glavnega kolodvora ob 5.40. Člani in članice se s tem vabite k skupnemu izletu.

● **Društvo »Skrb za mladino v Ljubljani«**. Na podstavi sklepa rednega občnega zbora z dne 6. maja t. l. in po sklepu zadnje redne odboje se, sklicujo se izredni občni zbor na torek, dne 16. septembra ob 20 v posebni sobi gostilne »Pri Rončarju« na sv. Petra cesti. Z ozirom na važnost dnevnega reda, je dolžnost slehernega člana, da se zborovanja udeleži ter s tem dokumentira razumevanje za društveni procvit. — Odbor.

● **Od doma pobežniti radi spričevala**. V petek 5. septembra je pobežniti od doma Marija Gestrin, dijakinja II. državne realne gimnazije, stara 12 let, za njena leta velike postave, suhljata. Ima podolgast obraz, modre oči ter plave prištržene lase. Občlenka je bila v zeleno-belokrižasto obleko, čevlje pončene — lakaste. Kdor kaj ve o njej, ga prosi njena mati, naj ji sporoči na naslov Marija Gestrin, Ljubljana, Poljanska 19/I.

● **Lekarne**. Nočno službo imajo: Dr. Piccoli, Dunajska cesta 6 in Mr. Bakarčič, Sv. Jakoba trg 9.

● **Vlom v stanovanje**. Delavki Mariji Mlakarjevi v Soteski št. 6 je iz zaklenjenega stanovanja neznan tat ukradel v torek moško obleko, vredno 900 Din. Noč poprej pa ji je izmaknil najbrže isti tat 100 Din vredno srajco.

● **Bitka med sladoledarji**. Na Marijin praznik je bil na Rakovniku cerkven shod. Poleg vernikov je prišlo tudi dosti sladoledarjev, ki izkoristijo vsako priliko, da prodajo kaj svojega sladkega blaga. Seveda je med sladoledarji huda konkurenca in se ne gledajo nič kaj prijazno. Sladoledar A. H. je nalašč zavozil s svojim vozičkom tako močno v voziček sladoledarja Džemala Abduraha, da mu ga je prevrnil. Vsa sladka roba pa se je združila z blatom. Nekaj otrok je bilo zraven, vsi pa so žalostno gledali, kako se okusni sladoled spreminja v blatno kepo, ki seveda ni bila več za v usta. Džemala pravi, da ima na sladoledu 300 dinarjev škode, na vozičku pa 100 Din. Sladoledar H. je priznal svoje dejanje, dejal pa je, da je bil zato opravičen, ker mu je Džemala baje delal neupravičeno konkurenco.

● **Poskušaj samour mlađega dečka**. V noči na ponedeljek so na velesledu zasledili mlađega, komaj 16 letnega dečka, doma iz Kranja, ko je poskušal vstopiti v paviljon. Dečka so odvedli na policijo in vtaknili v zapor. Sodba je bila kratka: deček naj se izžene v pristojno občino v Kranj. To je šlo dečku zelo k srcu. Včeraj dopoldne si je v samotnem policijskem zaporu ovil suknjič krog vratu in se zadržal tako močno, da je omedlel. Kmalu bi bil izdihnil, ko bi ne bil prišel v zapor pogledat stražnik in dečku odmotat suknjič. Z umetnim dihanjem so dečka nato spravili k zavesti. Dečka je pregledal nato zdravnik dr. Lapajne, ki je ugotovil, da ni nobene nevarnosti več za dečkovo življenje. Naročil pa je, naj dečka vtaknejo v skupni zapor, tako, da se mu prepreči vsak nadaljnji samomorilni poskus.

ZNATNO

ZNIŽANE CENE

Mirno spanje in počutek svežosti
pri prebujanju je najboljši dokaz dobrega
zdravja. Dnevna poraba

OVOMALTINE

zjutraj in popoldne pripomore k ohranitvi
zdravja in okrepitvi živcev.
Velika skatla Din 56.—, srednja Din 32.—
mala Din 16.—.

Maribor

□ **Gradnja nove vodarne**. V kratkem se prične z gradnjo nove vodarne. Stroški za gradbeno dela, ki se bodo letos izvršila samo delno, so proračunani na 450.000 Din. Obenem se bo pričelo tudi z eksploatacijo lanske leto odkritega betonskega mosta. Upati je, da bo z gradnjo nove vodarne, Maribor zasiguran z vodo za 30 let; dosedanje vodarniške naprave namreč ne zadoščajo več potrebam in je gradnja nove vodarne že nujno potrebna.

□ **Razširitev šentpeterske deske osnovne šole**. Dosedanja šentpeterska deska osnovna šola se razširi v štirirazrednico. Radi pomanjkanja prostorov se bo en razred namestil v dekliški šoli.

□ **Deljene uradne ure na mestnem magistratu**. S 15. septembrom se uvedejo na tukajšnjem magistratu zopet deljene uradne ure in sicer od 8 do 12 in od 14 do 17.

□ **Smrtina kosa**. Umrli je v starosti 65 let železničarjeva vdova Marija Celčiga, Tvorniška ulica 22. Pogreb bo danes ob 16 iz mrlišnice na magdalensko pokopališče.

□ **Kruh...** V smislu nove odredbe se bo smel prodajati kruh samo po enotni teži in sicer 0.5, 0.75, 1, 1.5, 2, 2.5 in 3 kg v komadih (hlebcih ali štručah). Teža kruha bo smela varirati v svetlem stanju samo za tri odstotke naznačene teže, pri starem kruhu pa za pet odstotkov, kar velja samo za hlebce in štruce.

□ **Zdravje Mariborčanov**. V smislu tozadevnega zdravstvenega izkaza mestnega fizikata je v času od 1. do 7. septembra t. l. obbolelo na raznih nalezljivih boleznih osem oseb in sicer štiri na škrlatinko, tri na davico in ena na tifus.

□ **Na tukajšnji obrtno nadaljevalni šoli** prične redni pouk v nedeljo, dne 5. oktobra ob 8 zjutraj. Vagenci in vajenke, ki so vpisani v šolo, naj pridejo po svoje pridelilne listke na mestni magistrat od 29. septembra do 4. oktobra, vsak dan od 10—12. Zaključek vpisovanja je dne 14. t. m. Kdor dotlej iz lastne krivde ne bo vpisan, bo kaznovan.

□ **Ljudski oder**. Sestanek drevi ob pol 20 v dvorani Prosvetne zveze. Radi važnosti udeležba polnoštevila in signura!

□ **Prof. Strohshneider** — poslavlja. V soboto zvečer nastopi profesor Strohshneider zadnjič v Mariboru. Pri tej priliki se bo vozil s kolesom na 25 m dolgi žici.

□ **Mestnemu magistratu naj se prijavijo hišni posesniki** vse tiste hiše, ki so po zakonu o neposrednih davkih proste zgradarine, in ki so v smislu tozadevne uredbe o banovinskih davčnih podvzmetih posebej banovinski davščini. Prijave je vložiti pisмено ali ustmeno najkasneje do dne 15. t. m.

□ **Razpis gledališkega abonmana**. Uprava Narodnega gledališa v Mariboru razpisuje za sezono 1930/31 abonma, obsegajoč 25 predstav, 15 dramskih in 10 glasbenih (torej mesečno povprečno po tri predstave). Abonma, ki znači velik popust napram večernim cenam, se plačuje v osmih zaporednih mesečnih obrokih; prvi obrok na dan podpisa, ostalih sedem obrokov pa v prvih 5 dneh vsakega nadaljnjega meseca. Cene za vsak mesečni obrok (ves abonma stane torej 8 takih obrokov) so sledeče: Ložni sedeži po 75, 62, 45, 33, in 25 Din; parterni sedeži po 60, 53, 42, in 33 Din; balkonski po 40, 45, 30, in 23 Din; galerijski po 25, 20 in 14 Din. Cene za uradnike so sledeče: Ložni sedeži, obrok po 63, 53, 35, 28 in 22 Din; parterni sedeži po 50, 45, 37 in 30 Din; balkonski po 30, 35, 25 in 19 Din; galerijski po 20, 15 in 10 Din. Dobe se tudi bloki, ki omogočajo obisk gledališča pri poljubnih 15 dramskih in 10 glasbenih predstavah (izvzete so le one predstave, ki imajo označbo »Izven na plakatih«). Cene teh blokov so nekoliko višje kot pri navadnem abonmanu. — Priglasje sprejema gledališka blagajna, ki je odprta dnevno od 9 do pol 13 ter od 15 do 17 (ob nedeljah in praznikih samo dopoldne) do četrtka, 25. septembra. Za lanske abonente pa ostanje dosedanjih prostor rezervirani do četrtka 18. septembra. Uprava prosi vse, ki se nameravajo abonirati, da to store čim prej. Opozorjamo, da je abonma neprenosljiv na drugo osebo in med sezono neodpovedljiv.

□ **Fantje stolnega prosvetnega društva** imajo drevi ob 20 na Livadi svoj redni sestanek.

□ **Svoje krstno slavo** obhaja Združenje rezervnih častnikov dne 15. t. m. ob pol 11 na Trgu Svobode.

□ **Bik v izloženem oknu**. Včeraj sta se v Tattenbachovi ulici splašila Štefanu Laporniku bika, ki ju je gnil iz sejmja. Pri tem se je eden odtrgal, ter se z vso silo zaletel v izložbeno okno krojača Štefana Gombača, povzročivši prilljčno 1000 dinarjev škodo.

□ **Z nožem in sekuro**. Na 32 letnega posestnikovega sina Franca Toplaka se je spravil delavec Marko N. iz St. Petra. Napadel ga je z nožem, ki mu ga je porinil v hrbet, nato pa je zgrabil za sekuro, ter mu zadal nevaren udarec po glavi. Toplak se prepeljal v tukajšnjo splošno bolnišnico.

□ **Nezgođe**. 20 letni delavec Josip Zigart iz Ruš je padel z vrtiljaka in je pri padcu zadobil nevarne poškodbe na glavi. — Pod kolo je prišla 7 letna hčerka alikarskega mojstra Olga Ortan iz Zgornjih Hoč. Zlomila si je desno nogo. — Sedemletna Štefanija Polajner iz Sv. Lovrenca na Pohorju je padla na stopnicah pred hišo in si je pri padcu zlomila desno roko pod lakto. Vse tri nesrečence so morali prepeljati v tukajšnjo splošno bolnišnico.

□ **Ker je zakrivil karambol**. Pri tukajšnjem okrajnem sodišču se je vršila včeraj v razpravni dvorani št. 15 obravnava proti Srečku Vokaču, ki je dne 13. julija zakrivil karambol na Koroški cesti, ko je z avtomobilom zavozil v ograjo hiše št. 116 na Koroški cesti in podrl na tla kolesarja Bogomila Rozmarna. Vokač je bil obsojen na 14 dni zapore, pogojno eno leto. Zadeva še ni zaključena; sedaj pride v razpravo še zasebna tožba B. Rozmarna radi prizadejane škode.

□ **Kisle kumare...** Dišijo mu kisle kumare; vtihotapil se je v šrambo in »pofulile« kislil kumare za 200 Din. Konkretno: zgodilo se je to v Grajski kleti; pofule pa je 26 letni delavec Boris R., ki se bo radi pofule zagovarjal pred sodiščem radi vlomne tatvine.

□ **Zboljsana hrana v Javni kuhinji na Slomskovem trgu št. 6** v A-razredu opoldne in zvečer 8 Din 30 par, v B-razredu 12 Din 30 par, v C-razredu 14 Din 30 par. Priglašajte se!

Cerkveni vestnik

Praznik sv. Petra Klaverja, velikega apostola Zmorzev, se obhaja 14. t. m. ob 6 zvečer v cerkvi sv. Jožefa: misijonska pridiga, nato darovanje za uboge afriške misijone, med katerimi se bo dala v poljub relivija. K sklepu sv. blagoslov in himna v čast sv. Petru Klaverju. Vse vernike prijazno vabimo k obilni udeležbi! — Sv. Peter Klaver, vredni sin sv. Ignacija, je krstil z lastno roko nad 300.000 zamorskih sužnjev, katere je preobrnil k sv. veri. Misijonaril je nad 40 let v pristaniškem mestu Kartagi. Zato se po pravici imenuje »apostol Zmorzeval«.

Celje

□ **Krajevni odbor združenja vojnih invalidov v Celju** je na svoji seji dne 3. septembra t. l. z ozirom na gospodarstvo v osrednjem odboru organizacije vojnih invalidov v Belgradu, o katerem je izdal po ministrstvu za socialno politiko in narodno zdravje postavljeni komisar javnosti obširno poročilo, sklenil poslati tako omenjenemu komisarju kot tudi javnosti sledečo izjavo: Podpisani krajevni odbor vrši svoje dolžnosti točno po pravilih, kakor jih je na podlagi invalidskega zakona iz l. 1925 potrdilo ministrstvo za socialno politiko. Položaj predsednika in vseh odbornikov tega odbora je časten in izvršujejo vsi svoje dolžnosti brezplačno. Gospodarsko ne stoji v nikakih stikih z osrednjim odborom. Malo premoženje, ki ga je odbor v teku let nabral pri dobrotnikih in od prideditev ter podobno, je izključna last članov tega odbora, torej vseh invalidov, vojnih vdov in sirot, ki so člani krajevnega odbora združenja vojnih invalidov v Celju. Odbor vrši točno dolžnosti, ki mu jih nalaga čl. 2 pravil za ta odbor, ter poleg tega gnojno podpira svoje najrevnejše člane z božičnimi in velikonočnimi podporami. — Z ozirom na to, da so pravila celjskega odbora potrjena skupno s pravili za celokupno združenje vojnih invalidov naše države po omenjenem ministrstvu pod št. 13.762 od 15. IV. 1926, je podpisnemu odboru nerazumljivo, da je moglo tako izključno humanitarno društvo, kakršno je Osrednji odbor ZVI, izdajati tako ogromne svote za reprezentanco predsednika, čigar položaj bi moral biti le časten, dalje, da so se ogromne svote in brez kritja izposojale, kar je po pravilih nedopustno. Pač pa bi se bile morale te velike svote porabiti za podpore več tisočev vojnih invalidov in vojnih vdov, ki jih tare beda in skrb za vsakdanje življenje. Predsednik: Orel, s. r., major v p.; tajnik: Kovač, s. r., kapitan I. kl. v p.

□ **Dve poroki v isti družini**. V dobroznami in ugledni družini Dobrogetovi iz Zavadne pri Celju sta v nedeljo 7. t. m. stopila kar dva člana v zakonski stan. Sin Drobne Karel, uslužbenec Cinkarne v Celju, se je poročil z Rezikom Dobrogetovo, uslužbenko knjigovodnice Mohorjeve tiskarne, hčerka Anica Drobnetova, prodajalka v veletrgovini Stermečki, pa je vzela g. Štefana Verčnika, stavbnega tehnika v Celju. Poroka se je vršila ob pol 17 v celjski opatijski cerkvi. Mladoporočencem, ki so vsi agili člani naših prosvetnih organizacij, želimo mnogo sreče in božjega blagoslova.

Kranj

Velik domač praznik — slavnostno »žegnanje« — bo v nedeljo dne 14. t. m. ob priliki blagoslovitve praznoval »Delavski dom« in vsi prebivalci, ki polnijo njegove široke in obsežne prostore. Bo to viden in oduševljen izraz, mogoča manifestacija krščansko-socialne ideje, ki z uspehom gradi in orje malo razorane brazde težkega problema socialnega vprašanja, ki z dejanji in dejstvi in z vidnimi rezultati svojega dela doprinese skupnosti — človeški občestnosti, nepriznajoč plačila, rentabilite svojih investicij, jasne, temo in mlačnost prodirajoče dokaze svojih načel, svojih moči in upravičene bitnosti svojega obstoja. Ta praznik, ta blagoslovitev »Delavskega doma« naj bo vogelni kamen za zbiranje in preobrazovanje delavskega stanu, ki bo ob primerni eksistenci zadovoljno in ponosno na svoj stan in poklic. Delavci, ki se zbirajo v domu, se vadijo na red in skupno družinsko življenje, se privajajo in učijo tega, kar jim je pregodna skrb za delo in življenje onemogočila. Da pa se bodo tega praznika udeležile širne množice delavskega in kmečkega stanu iz Kranja in daljne okolice, ki se bodo ob tem važnem trenutku, ko se postavlja temelj krščansko-socialne organizacije v Kranju solidarizirale in se pridružile ideji graditeljev doma, kompaktno roko v roki nastopale s temi prvimi prebivalci nove lepe delavske hiše, o tem smo prepričani in v tem prepričanju vabimo vse k velikemu prazniku delavstva, ko se bo blagoslovila in posvetila svojemu namenu veličastna stavba »Delavskega doma«.

Glasbena šola v Kranju. Razglas o pričetku šol. leta 1930-31. Vpisovanje v glasbeno šolo je v ponedeljek, dne 15. sept. 1930 dopoldne od 9—10 in pop. od 4—5 v glasbeni sobi v pritličju gimnazije. Reden pouk se prične v torek, dne 16. sept. 1930. Poučevalo se bo klavir in gosli, po potrebi tudi drugi instrumenti in teoretični pouk.

Začetek poslovanja dečjega dispanzerja v Kranju. Poslovanje dečjega dispanzerja s posvetovalnico za matere in dojenčke v Kranju (Glavni trg, Stempaharjeva hiša, I. nadstropje) prične v četrtek, dne 11. septembra ob 14 popoldne. V delokrog dečjega dispanzerja v Kranju spadajo občine: Kranj, Predoslje, Stražišče, Hrastje, Naklo, Sv. Jošt in Šenčur. Dečji dispanzer vrši dvojno delo: 1. zdravi v polikliniki ambulantno brezplačno vse bolne dojenčke in malo deco predšolske dobe, za katere ni nihče obvezan ali za katere obvezanec ne more trpeti stroškov za potrebno ambulantno preiskavo in zdravljenje (torej siromasna deco). Začetek ordinacije v dečji polikliniki v četrtek 11. septembra ob 14. uri popoldne. Nadalje se bodo vršile v početku te ordinacije vsak torek od pol 11 do pol 12 dopoldne (kasneje od pol 8 do pol 12 dopoldne) in v četrtek od 14. do 18. ure. 2. Vodi posvetovalnico za matere in dojenčke, kjer se sprejemajo ambulantno le zdravi dojenčki in mala deca z materami brez različne materialnega in socialnega stanja (torej vsa brezplačno) zaradi nadzorstva, nege, prehrane, razvojnega in splošnozdravstvenega stanja dece, kakor tudi zaradi socialnih in higijenskih nasvetov za vzgojo dece. V posvetovalnici za matere in dojenčke se ne sprejemajo bolni otroci in v njej se ne vrši zdravljenje. Pričetek ordinacij v posvetovalnici je v petek, dne 12. septembra, ob 14 in nadalje vsak petek od 14. do 18. ure.

Trbovlje

Himen. Danes, v četrtek se poroči v mestni župni cerkvi v Celju g. Mato Prašnikar, rudniški motorovodja, z gđ. Cirilo Smodič z Dobova. Mlademu paru želimo v novem stanu obilo sreče.

Zgraditev nove ceste mimo Španca proti stari občinski hiši je nujno potrebna. To se vidi ne samo radi močnega klanka in ovinka za župniščem, ampak tudi radi tega, ker so se že in se še dogajajo številne nesreče na tem kraju. Gorje vozniku, ako mu zavora pri vozu ne drži. Voza mu ni mogoče ustaviti, in nesreča je tu, kakor bi se kmalu zgodilo pred dnevi nekemu kmetu, ko je vozil poln voz lesa k rudniku. Kmeta je rešila pred nesrečo samo prisotnost duha in močni konji, ki so v zadnjem trenutku zavili okoli župnišča. Da se je pa že marsikdo zaletel v Moberovo hišo ali priletel tudi v trgovino, je pa itak znano.

Stavbna družba d.d.

se je preselila iz svojih dosedanjih prostorov na Vrtači s pisarno na DUNAJSKO CESTO št. 17, s skladiščem, stavbnim in tesarskim obratovaščem ter žago pa na Kette Murnovo (Šmartinsko) c. 44.

Redna članska skupščina I. delavskega konzumnega društva bo v nedeljo, 14. septembra ob 3 pop v Društvenem domu. Letos je preteklo 35 let kar se je ta združba ustanovila, zato je naša dolžnost, da se skupščine udeležimo ter tako pokažemo hvaležnost do ustanoviteljev, saj dobi vsako stvar, katero rabiš pri gospodinjstvu, v naših konzumih, na Vodi in v Trbovljah, najceneje.

Cepljenje proti škrlatici. Dne 11. 12. in 13. septembra t. l. to je v četrtek, petek in soboto se bo vršilo obvezno cepljenje proti škrlatici in sicer: 11. septembra dopoldne za šolske otroke v šoli na Vodi, popoldne pa v šoli v Trbovljah. Za otroke, ki že ne hodijo v šolo se bo cepilo v petek dne 12. septembra od 2 do 6 v dvorani »Društvenega doma«. Cepljeni bodo vsi otroci od 2. do 16. leta. Oproščeni so le oni otroci, kateri se izkažejo z zdravniškim spričevalom, da so bili leta 1929 trikrat cepljeni in oni, kateri so škrlatice preboleli. Uspešno je le trikratno cepljenje v točnem razdobju enega tedna. Cepljenje je obvezno in se bo proti vsem, ki bi se odtegnili, postopalo po zakonu. Stariši naj pošljejo deco k cepljenju čisto in umito.

Jesenice

Dodatno se sporočamo o naših slavnostnih dneh, da se je vreme, ki je dopoldan precej nagajalo, popoldne izboljšalo in zasijalo je zopet zlato sonce. Na športnem prostoru Krekovega prosvetnega društva se je popoldne razvila živahna zabava, godba je neumorno igrala, fantie in dekleta pa izvajali razne športne igre, med temi tudi hazeno, ki je Jeseničanom še nova in so poteku tekme z zanimanjem sledili. Posebno zanimanje pa so vzbujali Cirilovi bratje iz Trčiča s svojimi krasnimi športnimi vajami.

V večernem mraku se je godba preselila na zahodno, ali prečno stran doma ter tam daljševala do devetih zvečer. Krekov dom, ta prelepa in ponosna stavba pa je zažarela v bajni svetlobi. Državna cesta je bila polna občudovalcev, katere je z balkona doma obseval žaromet. Pok za pokom se je razlegal po Savski dolini, naznanjajoč Jeseničanom, da se je najlepši dan za Krekovo prosvetno društvo nagnil k zatonu.

Bodi na tem mestu izrečena iskrena zahvala vsem onim hišnim posesnikom, ki so svoje hiše okrasili z zastavami ter s tem priznali visokokulturni pomen Krekovega prosvetnega društva.

Pretekli teden v sredo je bil v domu sprejem novega gospoda kaplana g. V. Gostiše, te dni pa odhaja od nas g. Janko Žagar pl. Sanažal, ki si je za časa svojega dveletnega službovanja na Jesenicah osvojil srca vseh. Želimo mu na njegovem mestu kot katehet in uršulinskem samostanu v Škofjiloki obilnega uspeha. Pogrešali ga bomo, posebno pa naši malčki, katerim je bil pravi oče in vodnik. Bog mu povrni vse, kar je storil dobrega naši mladini. — Na novo na pozdravljam novega gospoda kaplana Jan. Tiringerja, ki je določen za nedoločen čas za pastirja jeseniških duš.

Novo mesto

Razstava del damskega krojnega tečaja se odpre danes v Rokodelskem domu, kjer se je tečaj tudi vršil, ter bo trajala dva dni. Sodeč po pripravih, bo razstava nekaj prvovrstnega in dovršenega in zato priporočamo vsemu cenj. občinstvu zlasti damam, da si jo ogledajo.

Stari grad Graben pri Novem mestu bo dobil novo streho. Stari strešni stol so že nadomestili z novim.

Avtomobilski promet je v našem mestu zelo živahen. Na trgu Kraljeviča Petra stoji vedno po 6 do 8 avtotaksijev, od katerih vozi po trije na kolodvor k vsakemu vlaku. Različne avtobusne proge avtobusi avtopodjetij Kokalj, Kos, Klinar in Tapred. Podjetje Kokalj z dvema avtobusoma, Kos z dvema, Klinar z enim, Tapred z enim. Če se bo avtomobilski promet tako razvijal, bodo tudi naši izvoški kmalu delili usodo ljubljanskih.

Avtopodjetje Kokalj je poleg svoje redne dnevne vožnje na progi Novo mesto — Toplice uvedlo še dodatno vožnjo k vsakemu vlaku. Iz Toplice odide avtobus ob 10.20 in pride v Stražo ob 10.30. Iz Straže odide ob 10.38 in pride nazaj v Toplice ob 10.58. Popoldne odpelje iz Novega mesta ob 1.30 in pride v Toplice ob 2.10. Nato odpelje iz Toplice zopet v Stražo k popoldanskemu vlaku ob 4.14, nazaj v Toplice pa pride zopet ob 4.34. Iz Toplice gre potem zopet v Novo mesto ob 5 in pride tja ob 5.40. Nazaj v Toplice odide isti dan zvečer iz Novega mesta ob 10 in pripelje tja ob 10.38.

Žegnanje na Trški gori na praznik Matere bože 8. septembra se je izvršilo po stari tradicionalni navadi. Mnogo ljudi se je zbralo že na predvečer na gori vkljub slabemu vremenu. Tudi na praznik je šlo veliko ljudi iz mesta in okolice gori, čeprav je vreme kazalo zelo slabo. Največ ljudi zlasti novomeščanov je prišlo na goro popoldne. Za prevoz ljudi so bili cel dan na razpolago avtobusi in avtotaksiji. Vozov je bilo le malo videti.

Pogreb Janka Maloviča, pripravnika finančne kontrole, ki ga je na Jesenicah ustrelil njegov tovariš, se je vršil 8. septembra ob 4 popoldne. Pokojnemu Janku večni mir in pokoj, spoštovani rodbini Malovičevi, naše najgloblje sožalje.

Nesreča. Dne 6. septembra se je peljal Piškur Janez, posestnik iz Škorca pri Veliki Loki na svojem vozu iz sejma domov. Naenkrat pa se konj splaš in prevrne voz v jarek. Piškur je dobil pri tem znatne poškodbe in je bil prepeljan v kandiško bolnico.

Razglas. Županstvo mestne občine Novo mesto razglaš v smislu čl. 7 Pravilnika o občanskem žigosanju meril in priprav za merjenje, da se v vsi v Novem mestu, v hiši št. 47 v pritličju, kjer se nahaja Meroizkusni urad, v času od 18. do 27. septembra t. l. vsaki dan razven nedelje in praznikov od 8 do 12 dopoldne in od 2 do 5 popoldne občasen pregled in žigosanje meril in vseh priprav za merjenje. Opozorja se prebivalstvo, da ugotovi prednjemu razglasu, ker se bo proti kršiteljem te uredbe najstroje po zakonu postopalo. Vsa merila in ostali predmeti, ki so podvrženi pregledu in žigosanju, se morajo prinesiti čista in brez prahu, ker se drugače ne bi pregledala.

Pri zaprtju

dve do tri ARTIN-dražeje zvečer, milo pravilno izpraznjenje zjutraj. — Dobiva se v vseh lekarnah za ceno 8 Din za škatljo.

Gornji grad

Visok obisk. V ponedeljek 8. t. m. ob 12 sta se iz Ljubljane pripeljala na poset k prevz. nadškofu g. dr. J. J. J. apostolski nuncij, Nj. eks. msgr. H. Pellegrinetti in prevz. nadškof zagrebški g. dr. Ante Bauer v spremstvu svojih gg. tajnikov.

Visokodolna dostojanstvenika sta bila že med vožnjo skozi mesto živahno pozdravljena. Pri katedrali pa ju je pričakovala številna množica občinstva, med drugimi g. okr. načelnik Klobčič in g. mestni župan Mermal.

Po izrečenju dobrodošlice, za katero se je prevz. g. nuncij pristočno zahvalil, so se podali visoki gostje v stolnico, kjer je podelil prevz. g. nuncij mnogostevilnim vernikom apostolski blagoslov. Nad vse ljubljeno je še posebej blagoslovil otročice in jih v njihovo veliko radost obdaroval s podobnicami, svetinjami in slašticami. Čez poldne so bili odlični dostojanstveniki gostje prevz. nadškofa g. J. J. J. Ob 3 popoldne so se preko Kamnika zopet vrnili v Ljubljano, da nadalje prisostvujejo zborovanju mednarodnega misijonskega kongresa.

Škofja Loka

— Poročili so se: G. Ciril Grohar z gdnjo. Bernik Francka, g. Debeljak Franc z gdnjo. Trček Pepco, g. Sušnik Avgust z gdnjo. Okorn Marico in g. Okorn Pavel z gdnjo. Tončko Krmelj. Dvojico Sušnikovo je poročil g. kanonik Sušnik iz Ljubljane. Vsem želimo obilo sreče!

Prošnja Opleševalnemu društvu. Naše Opleševalno društvo skrbi za lepoto mesta in predmetov. Toda v predmetih vidimo čisto kako nerednost. Tako bi n. pr. opozorili društvo na tako zvalje »Preferancarske stopnice«, ki vodijo od Plevne na Studenec. Te stopnice so namreč v takem stanju, da je nujno popraviti jih. Stopnice so silno visoke in dolge, da bi se človek kmalu skrehnil, ko gre po njih, ponoči lahko tudi občutno poškodoval. Zato prosimo Opleševalno društvo, naj napravi tam betonirane stopnice.

Spremembe v tovarni »Šesira«. Ravnatelj gosp. Plestenjak France je odšel v Ljubljano k Zadrugi gospodarski banki. Na njegovo mesto je stopil g. Kuretič Ljode, dosedanjí knjigovodja v tovarni. G. Odean Valentin pa je postal knjigovodja.

Rateče-Planica

Turistika. V letošnji sezoni beleži zglasevalna knjiga smučarskega kluba »Ljubljana« v koči pri Tamariju čez 1600 obiskovalcev Planice. Najbolj pogosto so se izvajale ture na Jelovec (2643 m) in Mojstrovko (2332 m), Ponca (2272 m) pa je letos bolj samsvala. Vseh turistov, ki so se od 28. junija do 4. sept. vpisali na Visoki Ponci v knjigo, je bilo, piši in reci, osem, od teh 6 Slovencev, 1 Hrvat in 1 Nemec. Tura na Ponco je sicer na eni strani jako naporna, na drugi pa zopet silno zanimiva in lepa.

Zaključki kongresa Pax Romanae

Predvsem se je sprejel predlog direktorja o načinu glasovanja, ki predvideva kot edini način državo. Delo bodčnosti bo, da prodre tudi v miselnosti zapadnih narodov edino pravilni princip narodnosti, ki ga sedaj posamezne delegacije (med njimi naša) niso še mogle uveljaviti.

Sprejel se je nato proračun, katerega deficit je v celoti krit z obljubo dvojnega prispevka na članarini od strani Poljakov, K. V., Ircevi in Švicarjev. Za preostalo vsoto je dobil gosp. ravnatelj Beck neznanega dobrotnika. Proračun je torej za bodoče leto docela izravnani in predvideva še zapnarej stalnega in plačanega poslovdjia.

Kot predlog sestanka akad. dušnih pastirjev se je sprejelo, da se naj posledj vrši na vsakem kongresu sestanek akad. dušnih pastirjev. Izrazila se je želja, da ima vsaka univerza svojega duh. vodjo ta akademike.

Prodrl je nato predlog komisije za intel. kooperacijo, naj se v vestniku objavljajo recenzije knjig, važnih za ideologijo »Pax Romanae« in naj ima vsak kongres obdelati v ciklu predavanj določeno temo, ki se določi dogovorno s člani P. R.

V pogledu vestnika (Folia periodica) se določi kot urednik g. Pochon (Švica), ki mu bo stal ob strani redakcijski odbor, v katerega pride tudi en Slovan.

Zanimiv je bil predlog, naj bi se poskusilo doseči zanimanje za P. R. tudi med starejšinami.

Z ogromnim navdušenjem se je sprejel predlog, da se izvolijo častnim članom »Pax Romanae«: princeza Luiza Bavarska, p. Martindale (Anglija), g. Zaleski (Poljska) in g. dr. Beck (München).

Z napetostjo pričakovani zadnji predlog je bil predlog direktorja o sestavi bodočega direktorja, katerega smo prinesli še v nedeljski številki in jo danes samo kratko resumiramo: predsedstvo — Švica (g. Pochon, Fribourg), 1. podpreds. — Nemčija (dr. Luithe, München), 2. podpreds. — Jugoslavija (g. Emil Palnov, Zagreb). Gen. sekretar in duh. vodja g. prof. abbé J. Grémaud (Fribourg, Švica), poslovdja sekretariata g. Rudi Salat (München, Nemčija). Člani direktorja: Irška, Francija, Poljska, Madjarska, Češkoslovaška (Praga!). Referat za inozemske stike — Italija (prof. dr. Nello Palmieri), misijonska komisija in sekretariat — Švica (prof. abbé Etienne Rossel), komisija za akademike — Švica (gdn. Madeleine Comte), komisija za intel. kooperacijo — Francija (msgr. Beaupin), komisija za finance — Nemčija (g. Rudi Salat). Kard. Hlond (Poljska) se po naročilu sv. Stolice pooblašča, da določi predsednika komisije za povratek ločenih kristjanov k edinosti sv. Cerkve. Predlog je bil v celoti sprejet. S tem je bilo delo kongresa zaključeno.

Za konec bi lahko poudarili dejstvo, da je dal münchenski kongres konkretno podlago za delo v P. R. v prihodnosti. Upajmo, da je mimo čas neglenih razprav in shajanj. Veseli bodimo, da imamo organizirano središče, da vemo posledj, kod tn kam, in še zlasti za to, da vemo kako. Pred avojo 10. letnico je Pax Romana po dolgem tipanju dobila svojjo podobo in doživela v Münchenu svojo novo rojstvo.

Za novo katoliško inteligenco vsega sveta bo Pax Romana izredno velikega pomena in naše sodelovanje v njej neizbežna dolžnost.

Poizvedovanja

Izgubil se je pes, volčjak, srednje velikosti. Nosi znamko št. 986. Čuje na ime »Zonik«. Najdite-lja prosim, da mi ga vrne. — Dr. Kodre, mgstni gradbeni urad.

Sport

Tretja ženska olimpijada v Pragi

Od našega posebnega dopisnika.

Ženska olimpijada v Pragi je končana, končana z rezultatom, ki za nas ni uspešen. Posebnih uspehov nihče ni pričakoval, da se pa v niti eni točki ne bo Jugoslavija plasirala, pa tudi nihče ni mislil, da neuspeh je popolnoma razumljiv! Da se je pri nas vsa leta tako delalo v damski atletiki kot v letu 1924 in 1925, bi dosegli gotovo vse druge rezultate. Tako so pa v Pragi nastopile same mlade moči, ki trenirajo malo časa. Upajmo pa, da sedaj ne bomo počivali, temveč delali s podvojenimi silami za čim večji in močnejši razvoj damske lahke atletike.

Na tej olimpijadi so nepričakovano odnesle zmago zastopnice Nemčije. Ta zmaga je posledica sistematičnega delovanja, ki ga z vsemi močmi podpira cel narod, posledica sportnih visokih šol. Nemci so premagali narode, ki goje damski sport desetletja. Še večji uspeh so pa dosegli Poljakinje. Skoraj ni bilo panoge, v kateri ne bi Poljakinje bile med prvimi. In tudi ti uspehi so uspehi mlade poljske lahke atletike. Nemčija in Poljska sta precej pred tretje plasiranimi Angležinjami. Razočarale so Japonke, predvsem svetovno znana rekorderka Hitomi. Rezultati so naslednji, napisali smo tudi radi primerjave rezultate naših atletin, ki so jih postavile v Zagrebu:

Tek 60 metrov: 1. Walasiewicz (Poljska) 7.7, 2. Gelina (Nemčija) 7.8, 3. Hitomi (Japonska) 7.8, (Batelkova 8.2).

Metanje diska: 1. Konopacka (Poljsko) 36.38 metra, 2. Fleischer (Nemčija) 35.82 m, (Neterovic 30.58 m).

Skok v višino: Braunmüller (Nemčija) 1.57 m, Gisoel (Holandska, ima svetovni rekord 1.60 m) 1.57 m, Nolte (Nemčija) 1.53 m, (Tratnik je v izločilnem boju skočila 1.50 m).

Troboj: Braunmüller (Nemčija) 200 točk (z rezultati: 13.9, 1.40, 38.52); Hitomy 194 točk (z rezultati: 13.2, 1.40, 34.40). — Hitomy je svetovna prvakinja v tej točki; Svedberg (Švedska) 175 točk (z rezultati 14, 1.46, 32.86). V Zagrebu Stefanini 127.66 točke. V troboju z rezultati prvi tek 100 m, drugi skok v višino in tretji met kopja.

Metanje kopja: 1. Schumann (Nemčija) 42.32 (nov svetovni rekord); 2. Hargus (Nemčija) 40.99; 3. Hitomy (Jap.) 37.01. (Stefanini 25.96).

Štافتa 4x100 m: 1. Nemčija 49.9 sek., 2. Anglija 50.5, 3. Poljska 50.8. (Jugoslavija 53.9 sek.).

Zapreke 80 m: Jacobson (Švedska) 12.4 sek., 2. Pirch (Nemčija) 12.7, 3. Freiwald (Poljska) 12.8. (Stefanini 13.9).

Tek 100 metrov: 1. Wallasiewicz (Poljska) 12.5, 2. Schurmann (Holandska) 12.6, 3. Zellins (Nemčija) 12.7. (Petričič 13.4).

Skok v daljavo: Hitomy (Jap.) 5.90 m., 2. Cornell (Anglija) 5.76 m, 3. Griene Nem.) 5.71. (Krajinović 4.67 m).

Tek 200 metrov: Wallasiewicz (Polj.) 25.7, 2. Schurmann (Holand.) 25.8, 3. Holstead (Anglija) 26. (Batelkova 28.6).

Tek 800 metrov: 1. Lun (Anglija) 2:21.9, 2. Dellinger (Nem.) 2:22, 3. Hoven (Švedska) 2:24.8. V Zagrebu se ta praga ni tekla.

Končna klasifikacija je: 1. Nemčija 57 točk, 2. Poljska 26 točk, 3. Anglija 19 točk, 4. Japonska 13 točk, 5. Švedska 10 točk, 6. Holandska 9 točk, 7. Avstrija 2 točki, 8. in 9. Francija in Letenška po 1 točko.

V boju za svetovna prvenstva v hakeni so naše reprezentantke podlegle Čehinjam 8:5. Zmaga je odločila večja borbenost in boljše streljanje Čehinji. Igra je bila prava propaganda hazenske igre. Naše reprezentantke so gotovo pri teh igrah mnogo pridobile in pričakujemo, da bodo izkusnje dobro preabile. S prihodnje olimpijade se ne bodo smele vrniti brez uspehov.

Proslava domžalskega SK Diska

Celoten program, ki je bil raztegnjen na dva dni, je pokazal, da ima sport v Domžalah mnogo pristašev in prijateljev. V soboto se je kot otvoritev vršila nogometna tekma rezerve domačinov proti SK Olimpiji, kjer so domačini zmagali z rezultatom 4:1 (2:0). Zvečer se je vršila bakljada po trgu, nato pa nagovor z balkona Menartove hiše, pred katero se je zbrala velika množica domačinov. Akademik g. Siržar je podal zgodovino gojitve sporta in smernice, po katerih se mora ravnati, kdor hoče biti pravi sportnik. Sobotno prireditev je zaključil predsednik g. Vrečar, ki je apeliral na članstvo, naj se zaveda svojih sportnih dolžnosti in navzoče, naj klubu tudi v bodoče ohranijo simpatije. V nedeljo zjutraj se je klub korporativno udeležil sv. maše za umrli zaslužna odborika Jožka Adamiča in Miloša Matkota, katerima je po končanem cerkvenem opravilu položil na grob spominska venca. Ob 9 se je vršila v Godbenem domu slavnostno zborovanje. Ob 10 so se začele kolesarske dirke, ki so bile ena največjih kolesarskih prireditev v tekočem letu sploh. Najprej je startalo v glavni dirki na progi Domžale—Sv. Peter (v Savinjski dolini)—Domžale (100 km) 5 dirkačev, kjer si je po ostri borbi osvojil prvo mesto Valant Ivan (Ilirija) v času 3 ure 10 minut 6 in eno petino sek. Ob 11 so startali medklubski in klubski juniorji, v skupnem številu 34, kar je največji start v letošnji sezoni. Progo Domžale—Trojane—Domžale (50 km) je prevozil prvi Zupanc Albin (Celje) v času 1:28:38.4, drugi Faninger Bruno v času 1:28:38.6, tretji Redensek Ivan (Disk) v času 1:28:38.8, ki si je s tem tudi osvojil klubovo prvenstvo. Klubovo prvenstvo so vozili tudi člani kolesarskega društva Zagorje, kateri so zasedli v splošni klasifikaciji mesta VIII—IX. Ob 11:45 so startali klubski juniorji—novinci na 20 km dolgi progi Domžale—Lukovica—Domžale. Prvenstvo novincev si je osvojil Orehek Franc v času 39:36.6. Celotno je startalo čez 50 dirkačev. Popoldne se je vršila nogometna tekma med domačini in Villacher Sportvereinom, ki je s svojim najboljšim moštvom, pred katerim je morala kloniti celo Ilirija, doseglo visoko zmago 10:0, kar pa je bila za domačine popolnoma dobra šola in enak dogodek kot predvojno gostovanje znamenite praške Slavije proti Iliriji. Najboljši del moštva je bila obramba. Klub odigra v jesenski sezoni več prvenstvenih tekem, zato bi bilo želeli, da si klub preskrbi primernega trenerja, ki bo moštvo treniral. Med odmorom se je vršil tek na 3200 m, ki so mu navzoči gledalci, ki jih je bilo več kot na marsikateri mednarodni tekmi v Ljubljani, z zanimanjem sledili.

Ob vstopu v drugo desetletje želimo klubu razcvita in uspehov v vseh panogah sporta.

Nogomet v tujini

Dunajski pregled. Le 10 klubov tekmuje letos v prvi dunajski profesionalni nogometni ligi. Slabši tekme, Hertha in Hakoah, so odpadli in ostali so le bolj enakovredni klubi. Zato je ves dunajski prvenstveni boj veliko pridobil na svoji zanimivosti in vrednosti. Prvenstveno tekmovanje je v polnem teku. Že prejšnjo nedeljo smo videli, da so celo najmlajša moštva enakovredna vidi-

Zagotovljen uspeh jesenske razstave

Tudi večeraj je bil obisk jesenske razstave ljubljanskih velesejma prav zadovoljiv. Tudi dežavno vreme ni dosti škodovalo obisku. Posebno moramo omeniti, da je znaten obisk z dežele, odkoder je prišla cela vrsta osnovnih šol, pa tudi strokovnih in drugih. Večarj si je ogledal lovsko in godarsko razstavo madjarski poslanik v Parizu Villany. V spremstvu dr. Böhma se je mudil dolgo na razstavi ter se za vse zanimal. Za prihodnje dni je napovedanih na velesejmi mnogo obiskov šol, zlasti z dežele, kar je le pozdraviti.

Kakor običajno je vsako leto na ljubljanskih velesejmi razviden napredek domače produkcije, ki vedno napreduje. Vsako leto imamo zabeležili nove panoge produkcije, nadalje izboljševanje produkcije že delujočih panog. Tako je začela v Ljubljani tvrdka Alpina izdelovati smuči in druge smu-

50letnica Hmeljarskega društva

Dne 7. t. m. se je proslavila 50letnica Hmeljarskega društva v Zalcu.

Ob določeni uri je društveni podpredsednik, g. Andrej Antloga, župan gotoveljski, pozdravil došle goste, v prvi vrsti g. okr. načelnika dr. Hubada in zastopnika Kmetijske družbe za Dravsko banovino g. Kafola. Brzojavni potom sta jublatu častila: Česky odbor Jednoty chmelarske v Zatecu — G. S. R. in Zdrženje vojvodinskih hmeljarjev v Petrovacu. Pismo so društvu častila: ban ing. Dušan Sernee, pomočnik bana dr. Pirkmaier in Zbornica za TOI v Ljubljani.

G. okr. načelnik je častil društvu k lepi proslavi ter ga bodril k nadaljnjemu, plodnosnemu delovanju. Obžaloval je, da se redkega jubileja ne more udeležiti oboleni, mnogozaslužni predsednik g. Franc Roblek. Nadalje je pozdravil društvo zastopnik Kmetijske družbe, g. Kafol.

Z velikim navdušenjem je bil potem sprejet predlog društvenega poslovdja, da se odposladi v Belgrad brzojavki na Nj. Vel. kralja in kmetijsko ministristvo.

Društveni poslovdja je potem podal obširno poročilo o delovanju Hmeljarskega društva v teku 50 let, ki pa bo ponatšeno kot posebna brošura in potem razposlana udom Hmeljarskega društva in tudi drugim interesentom.

Razstava hmelja.

Ko so si navzoči ogledali pripravljen razstavo hmeljskih vzorcev, je društveni poslovdja prečital uspeh bonitiranja, ki se je vršilo dne 5. septembra.

Hmelj odlične kakovosti so razstavili in sicer z 31 točkami: Jurhar Franc, Vrbje, obč. Zalec; Praznik Ignac, Gomilsko, Konvent usmiljenih bratov, Vrbje, obč. Zalec in Bošnjak Matija, Parizlje, obč. Braslovce. S 30 točkami: Malgaj Alojzija, Gotovlje. Z 29 točkami: Steiner Anton, Gotovlje, Puncer Alojz, Paška vas, obč. Šmartno ob Paki, Martinc Jeronim, Glinje, obč. Braslovce, Lorber Ivan, Mrzlava vas, Vodlak Ivan, Zg. Gorče, obč. Braslovce, Zagorčeni Vinko, Podvin, obč. Polzela, Naraks Ivan, Zg. Ložnica, obč. Zalec in ing. Hans Jeschoung, Arja vas, obč. Petrovče.

Hmelj prav dobre kakovosti so razstavili in sicer z 28 točkami: Obov Franc, Paška vas, obč. Šmartno ob Paki, Kos Janez, Zg. Ponikva, obč. Velika Pirešica, Letonja Josip, Skorno, obč. Šmartno ob Paki, Oevirk Matevž, Ojstrška vas, obč. Sv. Jurij, Tabor in Kač Tonika, Arja vas, obč. Petrovče. S 27 točkami: Slander Ivan, Grajska vas, Tovarna strojil, Majnsperg, Baš Franc, Gotovlje, Praprotnik Ivan, Veliki vrh, obč. Šmartno ob Paki, Kuder Ivan, Gotovlje in Schreiner Franc, št. Ilj pri Velenju. S 26 točkami: Slander Ivan, Grajska vas (za drugi vzorec), Drolfenek Iv., Paška vas, obč. Šmartno ob Paki, Kralj Blaž, št. Ilj pri Velenju, Marovt Mihael, Obramlije, obč. Braslovce, Trobiž Marija, Gotovlje, Turnšek Fr., Breg, obč. Polzela, Mutec Ignac, Levec, obč. Petrovče, Stopar Vinko, Velenje, Medič Josip, Šostan in Tekava Valentin, Topolšica.

Hmelj dobre kakovosti so razstavili in sicer s 25 točkami: Antloga Andrej, Gotovlje, Slander Ivan, Grajska vas (za tretji vzorec), Novak Anton, Kamenče, obč. Braslovce, Jošovic Leopold, Male Braslovce, Repinšek Josip, Levec, obč. Petrovče, Verdev Ivan, Zg. Ponikva, obč. Velika Pirešica, Ravnikar Ivan, Celje, Kainz Marija, Zalec in dr. Cervinka, Polzela. S 24 točkami: Brinov Blaž, Gotovlje in Čulj Ivan, Glinje, obč. Braslovce. S 23 točkami: Ogriajensek Katarina, Zg. Ponikva, obč. Velika Pirešica, Warsberg Oskar, Rečica ob Paki, Hrovat Franc, Podvin, obč. Polzela, Tischler Richard, Velenje in ing. Hans Jeschoung, Arja vas, obč. Petrovče (za drugi vzorec).

Ostalih 10 vzorcev je bilo pripoznanih manj kot 23 točk. Odlikovanim hmeljarjem se bodo dostavile diplome, kakor hitro bodo izgotovljene.

Gospod M. Bošnjak, Parizlje, se je končno v vznesenih besedah zahvalil društvu vodstvu za smotreno delovanje ter posebno naglašal zasluge predsednika in poslovdja.

Borza

Dne 10. septembra 1930.

DENAR

Razen Londona, ki se je uvrstil, so ostali devizni tečaj neizpremenjeni, deloma pa so celo popustili. Promet je bil manjši kakor večarj. Privatno blago je bilo kakor običajno zaključeno le v devizi Trst, ostale zaključene devize pa je dala Narodna banka.

nim klubom Dunaja. V tem oziru moramo predvsem omeniti Slovana, ki si je v boju z W. A. C. rešil važno točko. Drugo kolo prvenstva je ponovno dokazalo, da bo morda Slovan, Wacker še važen faktor v dunajski prvenstveni tabeli. Dunajski Čehi so v nedeljo porazili z 2:0 Austrijo in si s tem pridobili dve točki. Austrija je bila v celoti nezanesljivo moštvo, ki je zasluženo podlegla krepkemu in odpornemu Slovanu. — V trdi borbi si je tudi Wacker izvojeval s 3:2 zmago nad W. A. C.-om. Slednji menda nikakor ne more priti v svojo pravo formo. Rapid pa je z 2:0 porazil FAC-a, toda odločitev je padla šele proti koncu. — Odlično pa je letos start Admiru, ki je tudi svojo drugo tekmo, sedaj napram Wiener Sportklubu, odločila odločno v svojo korist. Uboji Wiener Sportklubu, o čigar krizi smo poročali že zadnjič, je sedaj klonil z rekordnim rezultatom 9:1 (7:1). Zdi se, da bo Wiener Sportklub, ki se je že preteklo sezono komaj rešil nazadovanja, moral sedaj resnično potovati v drugo ligo — seveda če ne bo svoje forme izboljšal. — Vienna pa je proti pričakovanju z lahkoto zmagala nad Nicholsonom. Izid se glasi 3:0. — Če upoštevamo vse odigrane tekme, potem izgleda dunajska prvenstvena slika takole: 1. Admira (4 točke); 2. Vienna (3 točke); 3. Slovan (3 točke); 4. Wacker (3 točke); 5. Austria (2 točki); 6. Rapid (2 točki); 7. Nicholson (2 točki); 8. W. A. C. (1 točka); 9. F. A. C. (0 točk); 10. Wiener Sportklub (0 točk).

žarske predmete, nadalje je začela na Rakeku izdelovati strgarske in norimberške predmete tvrdka Modic. Predmeti teh tvrdk so razstavljeni tudi na letošnjem velesejmu.

Lovski kino na velesejmu

Na velesejmu se vsak večer zbirajo lovci k lepim kinopredstavam iz lovskega življenja. Program je kaj zanimiv in kaže lepe, pester lovske momente, zlasti je lepa slika lova v planinah. Posebnost lovskega filma je življenje ptic močvirne na Obet-ski barj, starem, zamočvirjenem rokavu Save pri Sremski Mitrovici. Cel film kaže lepe momente iz lovskega življenja in vidi se, da je bil delan z ljubezljivo do divjačine in tako moramo obisk lovskega kina priporočati ne samo lovcom ampak tudi drugim, ki jih zanima življenje živali.

Ljubljana. (V oklepajih zaključni tečaj.) Amsterdam 2274 bl., Berlin 1845.50 bl., Bruselj 787.96 bl., Budimpešta 987.55—990.55 (989.05), Curih 1095.90 bl., Dunaj 796.82—799.82 (797.82), London 274.65 bl., Newyork 56.865 bl., Oslo 1509.80—1518.80 (1511.80), Pariz 221.78 bl., Praga 167.82 bl., Trst 274.60—296.60 (295.60).

Zagreb. Amsterdam 2274 bl., Berlin 1844—1847, Bruselj 787.96 blago. Budimpešta 987.55—990.55, Curih 1094.40—1097.40, Dunaj 796.82—799.82, London 274.25—275.05, Newyork 56.265—56.465, Pariz 220.73—222.73, Praga 167.22—168.02, Trst 294.676—296.676. — Skupni promet brez kompenzacije je znašal 4.474 milj. Din.

Belgrad. Berlin 1844—1847, Budimpešta 987.55—990.55, Curih 1094.40—1097.40, Dunaj 796.82—799.82, London 274.25—275.05, Newyork 56.265—56.465, Pariz 220.74—222.74, Praga 167.22—168.02, Milan 294.50—296.50.

Curih. Belgrad 9.12875, Amsterdam 207.475, Atene 6.88, Berlin 122.765, Bruselj 71.90, Budimpešta 90.25, Bukarešt 3.075, Carigrad 2.445, Dunaj 72.77, London 25.06, Madrid 56, Newyork 515.275, Pariz 20.23, Praga 15.295, Sofija 3.735, Trst 26.90, Varšava 57.70, Kopenhagen 137.95, Stockholm 138.45, Oslo 137.95, Helsingfors 12.97.

Dinar notira: na Dunaju (deviza) 12.5425, (valuta) 12.48.

VREDNOSTNI PAPIRI

Med državnimi papirji je danes ponovno narasla vojna škoda, dočim so bili drugi državni papirji slabjši in so deloma popustili v tečajih. Do prometa je prišlo le v promptni in decemberski škodi. V bančnih papirjih je bil danes znaten promet v delnicah Prastedione, ki je popustila, kasneje pa se je zopet uvrstila. Nadalje so bile med bančnimi papirji zaključene delnice Poljo- in Jugobanke po neizpremenjenih tečajih. V industrijskih papirjih je prišlo do prometa le v delnicah Trboveljske, nadalje je bila zaključena Tovarna vžigalic v Osjeku Drava, ki se je v teku sestanka uvrstila od 217.50 na 220. V ostalem ni izprememb.

Ljubljana. 8% Bler. pos. 98 bl., 7% Bler. pos. 87.25 bl., Celjska 160 den., Ljublj. kred. 122 den., Prastediona 925 den., Kred. zavod 170—180, Vevče 124 den., Stavnba 40 den., Šešir 105 den., Ruše 280—300.

Zagreb. Drž. pap.: 7% inv. pos. 87.75—88.50, agrari 55—55.50, vojna škoda ar. 442—442.50 (442), kasa 442—442.50, 9. 441 den., 10. 441.75 den., 11. 441.75 den., 12. 442.50—443 (444), srečke Rdeč. križa 55 bl., 8% Bler. pos. 97—98, 7% Bler. pos. 88.75—87, 7% pos. Drž. hip. banke 85.50—86, 6% begl. obv. 76.25—77. Bančne delnice: Ravna gora 75 den., Hrvatska 50 den., Katolička 36 den., Poljo 56—56.25 (56), Kredita 96 den., Union 192—194, Jugo 77.50—78 (78), Ljublj. kred. 122 den., Medjunarodna 65 den., Narodna 8100—8200, Obrtna 36 d., Prastediona 924—925 (925, 922.50, 923, 924), Etno 145—152.50, Srbaka 188 den., Zemalska 130—132. Industrijske delnice: Nar. šum. 25 den., Guttman 152.50—160, Slaveks 60 den., Slavonija 200 den., Našice 1100—1250, Danica 95—102, Pivara Sar. 170—190, Drava 215—225 (217.50, 220), Sečederana Osjek 312.50—314, Nar. ml. 20 den., Osi. ljev. 180 den., Brod. vag. 98—100, Union 120 den., Vevče 124 d., Isis 40—50, Ragusa 400—405, Jad. plov. 500 den., Trboveljska 398—400 (399).

Belgrad. Narodna banka 8120—8220, 7% inv. pos. 92—93, agrari 56—56.50, vojna škoda 450.50—455.50, 12. 466—466.50, 7% Bler. pos. 89.75.

Notacije naših državnih papirjev v inozemstvu: London: 7% Bler. pos. 86.25—87, Newyork: 8% Bler. pos. 96.875—97.75, 7% Bler. pos. 86—86.75, 7% pos. Drž. hip. banke 85—85.25.

Dunaj. Podon.-savska-jadrana 91.60, Wiener Bankverein 17.90, Creditanstalt 47.60, Escompteges 159.25, Zivno 91.80, Aussiger Chemische 176.75, Ruše 35.50, Mundus 157, Alpine 25.75, Trboveljski 49.30, Rima

Glavna cesta v Buenos Airesu, kjer so se ob zadnji revoluciji vršili krvavi boji, v katerih je bilo okrog 1000 oseb ranjenih.

Umobolni v emigraciji

Mladi ruski častnik Andrej Sjediš, ki živi že več let v Parizu in je napisal že več zanimivih knjig, pripravlja sedaj za tisk novo knjigo, ki bo vsebovala slike iz ruskega življenja v sodobnem Parizu. Precejšnje poglavje bo v knjigi posvečeno življenju norcev v emigraciji.

Vojna, dolgoletne teleme in duševne muke, nemiri in globoki pretresi niso mogli iti mimo, ne da bi zapustili svoje žalostne sledove. Na vsakega človeka, ki je vse to skušal in po vrhu tega še prišel ob svoje premoženje, moral bežati iz rodne domovine, je to silno vplivalo, ne samo na njegovo telesno konstitucijo, ampak tudi na njegovo dušo. Po vojni je v Evropi število duševnih bolnikov silno naraslo. Po zadnjih statističnih podatkih negujejo samo v Franciji po raznih umobolnicah in sanatorijih okoli 100.000 bolnikov. Koliko duševnih bolnikov pa se nahaja na svobodi.

V Parizu v departementu Seine je 34.000 uradno registriranih duševnih bolnikov, je dejal Sjediš neki znani francoski psihijater. Velik odstotek duševno bolnih pa odpaše na južni. Če pomislimo, da je bil eden največjih pretresov v Evropi ruska revolucija, ki je pozročila, da je moral nešteto Rusov zapustiti svojo rodno zemljo in poleg tega tam še ostaviti mrtve svojece, potem lahko razumemo, da so med tujimi duševnimi bolniki v Franciji na prvem mestu Rusi.

Uradne statistike o duševno bolnih Rusih ni, toda samo v pariški bolnici »Henry Rousseau« je bilo preteklo leto 367 duševno bolnih Rusov-emigrantov. Na drugem mestu so bili Afričani s 174 bolniki, nato Grki, Italijani itd. Pri tem je treba pripomniti, da je v Parizu Italijanov mnogo več kakor Rusov, vendar je število duševno bolnih Rusov dvakrat toliko, kakor število Italijanov.

Sjediš se je zanimal za vprašanje duševno obolelih emigrantov in je ob priliki poseta bolnišnic v razgovoru z ruskimi in francoskimi strokovnjaki ugotovil, da je samo v Franciji duševno bolnih Rusov preko tisoč. Največ od teh trpi na stihomati. V deliriju stalno govore o čekistih, ki jih hočejo pobiti, povsod vidijo same sovražnike, nočejo sprejemati hrane, češ, da je zastrupljena, boje se, da bi jih iz Francije poslali v sovjetsko Rusijo, kjer jih čaka mučeniška smrt itd. Ti ljudje naravnost zaspijejo pariško policijo s pismi in tožbami, obiskujejo uredništva listov, se obračajo na pomoč k odvetnikom in se na vse mogoče načine trudijo, da bi si ohranili življenje.

Tajinstveno izginitje generala Kutjepova je izzvalo novo serijo duševno bolnih. Pariška prefektura je dnevno dobivala nešteto pism,

sma z nemožnimi informacijami, v uredništva listov so ti nesrečniki nosili »senzacionalna odkritja« itd. Tako je neki bivši častnik trdil, da ve za imena Kutjepovih ugrabiteljev in da se ti pod napačnimi imeni skrivajo v neki pariški bolnišnici za duševne bolezni.

Porast števila duševno bolnih je pripisovati tudi pretiranemu uživanju vina, raznih narkotičnih sredstev, kar se vedno bolj in bolj opaža med francoskimi Rusi. Slučaji zastrupljenja radi uživanja narkotičnih sredstev so med emigracijo mnogoštevilni, posebno med nameščenci po restavracijah itd. Toda največje število Rusov je začelo v duševne bolnišnice radi gladi in trpljenja.

Sjediš opazuje, da je med Rusi, ki so dospeli v duševne bolnišnice, nekaj popolnoma zdravih ljudi, ki so žrtve nepoznanja jezika. V ostalem se taki slučajji dogajajo tudi med Francozi. Pred nekaj leti je izzval v Parizu veliko razburjenje slučaj umetnika Deltoura. Njegova gospodinja, ki ga ni mogla trpeti, je prepričala nekega zdravnika, da je Deltour duševno bolan. Ta ji je dal celo potrdilo, katerega je nesla na policijo in tam dosegla, da je bil njen najemnik odpravljen v zavod za umobolne. Deltour je seveda protestiral, ali čim bolj se je trudil, da bi prepričal zdravnika, da je popolnoma normalen, tem bolj so bili prepričani, da je duševno bolan. Na vso srečo ga njegovi prijatelji niso zapustili in po dolgem prizadevanju se jim je posrečilo dokazati, da je popolnoma normalen in so ga nato spustili iz bolnišnice.

Madjarski minister József Vasz, ki je tedni nenedoma umrl. Bil je 10 let član madjarske vlade.

Kako so našli Andreejeve ostanke

Pariški »Journal« objavlja podrobno izjavo dr. Horna, ki je na Belem otoku nepričakovano našel ostanke raziskovalcev Andreejeve ekspedicije. Pred dnevi smo že pisali o izjavi dr. Horna, danes jo po »Journalu« izpopolnjujemo.

Ladja »Bratwaag« je koncem julija odplula proti tečaju. Ob svitanju dne 5. avgusta se je zadržala blizu Belega otoka. Botanik Olaf Hanson, zoolog Adolf Spören in dr. Horn so se v motornem čolnu prepeljali na otok. Našli so samo led in sneg, samo na solnični strani so opazili po skalovju žalostno mahovje. Prihodnji dan so se prepeljali na drugo obalo. To pot so jih spremljali tudi mornarji, ki so hoteli loviti tuljne. Dva moža, ki sta kuhala kosilo, sta splezala na grič, kjer sta zagledala studenček. Sredi staljenega snega sta zapazila temen kos lesa s štrlečim železnim kavljem. Na železu je bil napis: Andree, leta 1896. Izletniki so takoj obvestili kapitana Eliasena in vsi skupaj so pričeli s krampi razbijati led. Z nepopisnim razburjenjem so kmalu ugotovili, da se nahajajo v zadnjem taborišču pred 33 leti pogrešanih raziskovalcev. Našli so z ledom natrpan čoln na saneh, ki so bile primrznjene k tlom. Ob sani naslonjen je sedel Andree sam, v precej

dobro ohranjeno obleko zavrt okostnjak, poleg še neodprtega zaboja s hrano in še polne petrolejske svetilke. Po začetnicah Andreejevega imena na perilu in po zapisniku v žepu so takoj ugotovili, kdo je ta mrlič. Sicer sta bili čitljivi samo prvi dve strani beležnice, ostale so bile zamrznjene. Nekoliko dalje med skalovjem je ležal drugi okostnjak. Tudi v čolnu so ležale kosti, a menda niso človeške. Na ledu je ležalo veliko razmetane opreme: puške, fotografski aparati, kladivo, sekira, škatlja z mornarskimi instrumenti, kosi jadvrine od šotora. V nepremočljivi prevleki dobro ohranjen dnevnik je nudil dokaz, da so bivali ponesrečenci več časa na otoku, kjer so se hranili z mesom medvedov in ptic. Ohranili sta se tudi Frenkeljeva in pa Strindbergova beležnica. Najbrž je odnesel veter in raznesli medvedje še več stvari. Raziskovalci niso imeli časa, da bi razbili ves led na tej obali in poiskali pod njim skrite stvari. Po napornem 24 urnem delu so pripeljali vse, kar so našli, vstevši čoln, na krov »Bratwaaga«.

Kako je mogoče, da toliko časa ni noben raziskovalec Belega otoka našel Andreejevega taborišča? Najbrž je bilo vedno zasuto s snegom. Letos imajo na severnem tečaju izredno toplo poletje. Toplota je kazal 15 stopinj nad ničlo. Sneg je skopnel in okostnjaki so se prikazali na dan. Raziskovalci so postavili visok jambor in nametali kup kamenja. Notri so položili steklenico, v kateri je na papirju napisano: »Tu so se našle kosti Šveda Andreeja«. Ko je naslednji dan plula ladja mimo otoka nazaj proti Norveški, je osamljeno stopical po Andreejevem taborišču velikanski beli medved.

Eugen Mayer, znani ameriški politik, katerega je predsednik Hoover imenoval za guvernerja Federal Reserve-Bank kot naslednika Younga.

Težave filmskega režiserja

Hotel je snemati sceno obešanja na smrt obsojenega zločinca.

Cecile B. De Mille, slavni filmski režiser je na tem, da obupa. In to po pravici! Vsakemu režiserju, ki ga posluša, svetuje: »Za Boga, nikar ne snemajte nikoli filmov, ki bi vsebovali scene z obešanjem.«

On sicer ni načelno proti obešanju, ali da bi mislil, da take scene vplivajo na živce občinstva. Ne. On je le obupan radi posledic, ki jih je imel po snemanju svojega filma »Dinamit«.

V tem filmu je neka scena, v kateri je glavni junak obsojen na smrt z obešanjem. Da bi scena izpadla čim bolj realistično, je De Mille zaprosil za dovoljenje, da sme obiskati celico nekega na smrt obsojenega zločinca in potem prisostvovati vsem pripravam pred justifikacijo. To dovoljenje je dobil. Misli je, da je s tem stvar likvidirana. Toda zelo se je prevaril. Ko so ameriški ječarji zvedeli, da se De Mille zanima za justifikacijo, so mu začeli vsi od kraja pošiljati vabila nanje. Cela skladišnica takih povabil leži v njegovi pisarni in De Mille ne ve, kaj bi počel z njimi. Kakor na kako zabavo pozivljajo sodniki De Milleja, da prisostvuje obešanju, usmrtitvam na električnem stolu in še drugim »dobrotam« ameriške justice. De Mille je že dal oglas v liste, da ga justifikacije ne zanimajo več, toda čuvvarji pravice se ne brigajo za to in mu še naprej pošiljajo vabila. Najbrže je danes De Mille najbolj

General Uriburu, voditelj revolucijskih čet, ki je prevzel predsedstvo republike in dal zapreti prejšnjega predsednika Irigoyena.

informirana osebnost v Ameriki, kar se tiče smrtnih obsodb, zakaj on že tedne prej ve, kje se bo izvršila kaka smrtna obsodba.

»Ljudje so res brezsrčni,« tako toži režiser. »Vsak dan dobivam pozive, kakor da bom vse svoje življenje snemal samo scene z obešenjem. Ne vem, kako bi se rešil teh pozivov; vsak dan mi vzamejo precej časa. Prisiljen sem pa, da ta pisma odpiram, ker nikdar ne morem vedeti, če ni v pismu kako važna stvar.« Tako se nad režiserjem maščuje njegov film.

Vročina ob severnem tečaju

Sovjetski listi poročajo, da vlada letos na ruskem severu doslej neznana vročina. V Arhangelsku in Mezenji imajo do 29° R in v Ustj-Cilmi ob Pečoro celo do 30° nad ničlo. Celó v Jugorskem zalivu onstran tečajnega kroga je zabeležene 17° toplote. Če to ni slučajen pojav, bi se dalo misliti na popolno izpremembo podnebja.

Radio

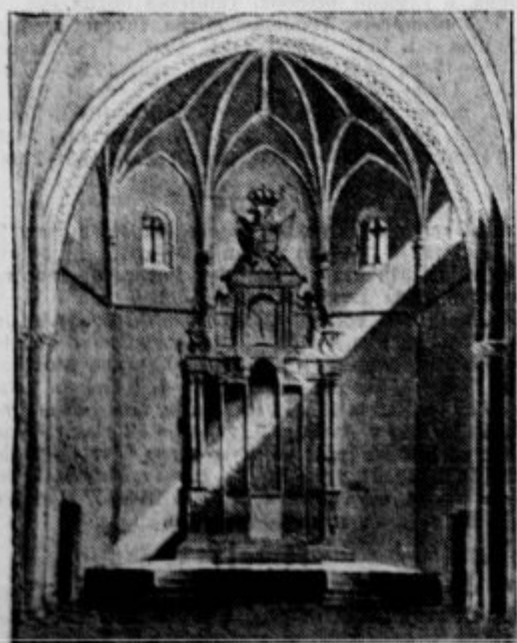
Programi Radio-Ljubljana

Četrtek, 11. septembra: 11.00 Prenos iz Zeneve: Govor našega zun. min. dr. Marinkoviča — 12.30 Plošče — 13.00 Čas, borza, plošče — 13.30 Dnevne vesti — 18.30 Koncert radio orkestra — 19.30 Otroška ura (Radio-tetka) — 20.00 Plošče — 20.30 Slovenske narodne pesmi poje Franc Deržaj — g. Piliš igra na kromatično harmoniko — 21.30 Prenos z Bleda (Erich Herse) — 22.30 Casovna napoved in poročila.

Petek, 12. septembra: 12.30 Plošče — 13.00 Čas, borza, plošče — 13.30 Dnevne vesti — 18.30 Koncert radio orkestra Ischpold: Kavališki valček: Boildieu: Bagdadski kalif; Theimer: Marquissetta; Grieg: Olav Trygvason; Puccini: Madame Butterfly — 19.30 Gospodinjina ura, gđ. Cilka Krekova — 20.00 Danilo Bučar poje kuplete, Ohcena godba Magistrov, Samospevi g. Mirka Jelčina. Mozart: Carobna piščal, arija Tamina; Čajkovsky: Evgen Onjegin, arija Lenskaja; Smetana: Prodana nevesta, arija Janka (vse v češkem jeziku); Verdi: Rigoletto, nastopna arija vojvode; Verdi: ples v maskah, mornarska pesem Riharda (vse v slovenskem jeziku); Bizet: Agnus Dei; Melodie religieuse (latinsko). — 22.00 Casovna napoved in poročila, napoved programa za naslednji dan.

Drugi programi

Petek, 12. septembra: Belgrad: 17.30 Popoldanski koncert radio kvarteta — 19.30 Predavanje — 20.00 Koncert narodnih pesmi — 20.30 Violinski koncert — 21.45 Pevski koncert g. Urejšca — 21.15 Operna glasba na plošče. — Zagreb: 20.15 Kulturne in društvene vesti — 20.30 Koncert iz Ljubljane — 22.40 Sprehod po tujih postajah. — Budapest: 17.30 Popoldanski koncert balalaška ork. — 19.10 Večerni koncert zabavne glasbe — 20.35 Danski večer, nato koncert ciganskega orkestra. — Dunaj: 20.45 Ljudski večer — 21.05 Moravske violinske sonate — 21.45 Večerni koncert. — Milan 19.30 Večerni koncert zabavne glasbe — 20.40 Koncert simfoničnega orkestra; nato zabavna glasba. — Praga: 20.00 Stare keltske pesmi — 20.30 »Bosanski kapetani«, komedija v 3. dej. — Langenberg: 17.30 Večerni koncert — 18.00 Koncert — 20.00 Lahka glasba; nato poročila in plesna glasba. — Rim: 17.30 Popoldanski koncert radio orkestra — 21.05 »Bacco in Toscana«, opereta v 3. dej. R. Brogi. — Berlin: 19.30 Dela čeških komponistov — 21.25 Koncert komorne glasbe — 22.30 Zabavna glasba. — Katowice: 18.00 Popold. koncert orkestra — 20.15 Simfonični koncert. —

Glavni oltar katedrale v San Domingo, v kateri je bil od leta 1537—1795 pokopan Kristof Kolumb.

Letalo z 9 potniki zgorelo. Poljsko vojaško letalo, ki je hotelo pri Varšavi radi motornega defekta pristati, je začelo med električne žice, se vnelo in zgorelo z devetimi potniki vred.

Pismo iz Belgrada

Medsebojni konflikti posameznih književnih organizacij in skupin in v manjšem obsegu tudi osebnostni spori med posameznimi književniki, so v Belgradu in v srbskem kulturnem življenju vsakdanja stvar. O reorganizaciji Matice Srpske v Novem Sadu se je zadnje čase mnogo govorilo. Nedavno sem na tem mestu poročal o važnem sestanku poverjenikov te ustanove in o njenih novih pravilih. Te dni pa je v enem od prestolniskih dnevnikov zopet nekdo pogrel stare očitke in v imenu najmlajših med aktivnimi književniki nazval M. S. »konservatorja« *in napovedal »još več i žustriju borbu«* proti novemu odboru. Matičin predsednik in urednik »Letopisa« *je danes dal ostro izjavo, v kateri med drugim dokazuje, da »ima još mladih i vrlo mladih, koji prelaze preko »savremenih« *i traže našu kulturu, prema tome, i našu književnost«*. Poseben poudarek pa zasluži končna konstatacija g. Vrhovca: »Kot sploh počasi prehajamo iz poveljnega kaosa, tako bomo, v to trdno verujem, in v kratkem prišli iz kaosa, v katerega se je zapredla naša poveljna književnost, posebej poezija; že tone vse, kar nima pogojev za življenje; počasi se vse ustaja in prehaja v umerjenost; in čas je.«*

Bosna in Hercegovina sta pred nekaj dnevi svečano proslavili petindvajsetletnico smrti velikega narodnega tribuna in epskega pesnika fra Grge Martića (1822—1905). Ta prva proslava je bila v malem mestecu Kreševu z znanim franciškanskim samostanom, ki je najstarejši v Bosni in Hercegovini. Tu je Grga Martić tudi pokopan. Poudarjam, da je bil on eden najglavnejših borcev svojega časa za narodno svobodo bosanskega kmetstva. Na grobu pri narodno tako priljubljenega pesnika se je zbralo nekaj tisoč ljudi, posebej Sarajevčanov. Ob tej priliki so nekateri začeli z akcijjo, da se zemski ostanki pesnikovi prenese na zagrebški Mirogoj, da bo fra Grga spal skupaj z velikimi poborniki ilirizma. Ne bom pisal o pesnikovem književnem udejstvovanju. Le eno njegovo veliko potozgo v pogledu na narodno zblizanje za domačo deželo in narod v nji ne morem prezreti: fra Grga Martić je bil oni, ki je leta 1864. prvi v Sarajevu osnoval ljudsko šolo, kjer sta bili latinica in cirilica enakovredni in enakovredni.

Ko sem že malo prej govoril o književnih sporih, naj omenim še naslednjega. Pred meseci se je eden znanih belgr. pisateljev čutil užaljenega radi negativne kritike svoje drame v tedniku »Nedelja«. Stvar je prišla pred sodišče in kritik je propadel. Bolj ko ta slučaj sam na sebi me zanima načelno vprašanje: ali je književnika dostojno v takih in podobnih slučajih iskati zavetja in pravice pri sodišču. Vsekakor ne. Stari rek pravi: Klin se s klinom izbija. Pisatelj Veljko Petrović je te dni v »Politiki« *objavil do konca sprejemljivo razprazdanje o tem košljivem problemu. Konec njegovih izjavljani je tako krvavo resničen: »Nema nama drugog suda do: — publike, kritike i istorije (podčrtaj jaz)«*.

Ponovno odpiram pereče vprašanje šunda in pornografije v književnosti. Zadnja leta se je toliko tovrstnega blaga razlilo posebej po naših

največjih mestih (Zagreb in Belgrad prednjačita) med narod, da je strašno. Dostavljam, da so literarni tovrstne potozge »literature« *zelo iznajdljivi. V prikupni obliki in z bagatelno ceno varajo in zastrupljajo široke mase. Morda bo kdo odkimal in zopet dejal, da pridigam. Tistemu samo to-le: Beri resolucijo, sprejeto na zadnjem zborovanju belgrajskih (in morem reči sploh srbskih) književnih založnikov! In še naprej! Beri članek v kulturni rubriki današnjih zagrebških »Novosti«, ki se bo jutri nadaljeval. Smatram, da bi bilo dobro in prav, če bi oni »na tej strani« *in ki imajo (vzporedno povedano) ogromno večino, našli uspešno protizdravilo. In zopet ponavljam zgoraj omenjeno pravilo: »Klin se s klinom izbija. Dajte brnja željnim masam v vsakodnevnih zvezkih po 1 Din prave literature!«**

Zadnja številka »Srp. Knj. Glasnika« *zasluži večjo pozornost. Ne v splošnem, ampak specialno v slovenskem oziru. Prinaša namreč zelo dokumentaren in zgoščen članek o Ivanu Pregliju izpod peresa g. Josipa Vidmarja. Samo zaključno sodbo g. Vidmarja o Pregliju naj navedem: »Ova intenzivna izrazitost i istinitost ličnosti stavlja ga na prvo mesto u savremenoj slovenačkoj pripovedi (noveli) i pored prilicne jednostranosti u invenciji, ograničenosti u literarnim sredstvima i uskosti u čovečanskim stvarima«* (ta zadnja karakterizacija je zelo medlo precizirana). Poleg tega prinaša ta številka še srbski prevod Pregljevega »Sina pogubljenja«. Uvodna Bartulovičeva proza »Hipotetikon« *je naravnost suha in prazna. Pesmi sta priložila Krklec in Drainac. Med beležkami je omenjena dr. Dolencova »Tožba proti Veroniki Desenić« *in dvoje prevodov »Matice Slovenske«*.*

Sezona je tu. Belgrajsko gledališče že nekaj dni dela. Domače premijere pričakujem v nekaj tednih. Začeli so z romantičnim »Stanojem Glavašem« *in »Carobno pisčalco«. Omenjam, da je z novo sezono belgrajsko gledališče postalo zelo naklonjeno mlajšim književnikom. Celo oni, ki doslej niso prav nič mislili na dramsko ustvarjanje, objavljaljo premijere za nastopajočo sezono. Tako je Miloš Crnjanski pripravil zanimivo biografsko dramafizacijo Branka Radičevića z naslovom »Maska«. Še eno stvar pa pripravlja. Todor Manojlović je lani po uspehu, ki ga je dosegel »Centrifugalni plesavec«, dobil pogum. Piše socialno dramo. Tudi Ranko Mladenović je pripravil nekaj novega, kar pride pa že v oktobru na deske. Posebna senzacija bo gotovo produkt dramskih razglabljanj Rade Drainca. Dragan Alepić je pred dnevi napisal v »Vremenu«, da je stvar zelo podobna Gorkega zamisli »Na dnu«. Med prvimi domačimi premijerami bo tudi nova Nušićeva komedija.*

V Sarajevu je izšla zanimiva publikacija Dorda Pejanovića z naslovom: »Kulturno-prosvetna, humana i socialna društva u Bosni i Hercegovini za vreme avstrijske vladavine«. Knjiga je po snovi zanimiva in prijetno napisana. Posebne vrednosti so statistični pregledi.

Znani slikar Mih. S. Petrov bo z nedeljsko kolektivno razstavo otvoril novo sezono v bel-

grajskem »Umetniškem paviljonu«. V naprej javljam, da je umetnik zadnje poletje romal po Šumadiji in slikal ondote krajine. S te strani bo ta njegova razstava prinesla gotovo precej novega ne samo v motivih, ampak tudi v obdelavi.

Med petimi knjigami zadnjega kola »Narodne knjižnice« *bi omenil samo prevod iz moderne ruske književnosti, »Taskent, grad obilja«* Aleksandra Nevjerstova.

B. Lazarević je v Skopliju izdal zbirko pesmi z bizarnim naslovom »Urezi na dlanu« *Sait Oranovca pa v Sarajevu »Nemirnost svetiljke«*.

Dr. Dragoljub Jovanović je napisal obsežno »Agrarno politiko« *(450 str.).*

Belgrad, 5. septembra 1930.

Tone P.

Krekovi izbrani spisi

Ob priliki otvoritve Krekovega doma na Jelenicah opozarjamo tudi na Krekove izbrane spise. Doslej so izšli trije zvezki. I. zvezek obsega Krekova Mlada leta (1865—1892, od rojstva do doktorata): obširen življenjski, večje število za Kreka zelo značilnih pisem iz te dobe, pesmi, povesti in članke. Knjiga obsega 186 strani in tri priloge slik na boljšem papirju. Cena je nizka: 25 Din za broširan in 35 Din za vezan izvod. Naroča se v vsaki večji knjižarni, v komisijski založbi jo ima Nova Založba v Ljubljani, Kongresni trg 19. Stalno je knjiga na razpolago tudi v knjižarni Mohorjeve tiskarne v Celju.

II. zvezek je več nego še enkrat obsežnejši od prvega. Steje namreč 399 strani in obsega pet let Krekovega javnega dela (1892—1897). V njem je opisan Krek kot časnikar, kot prijatelj dijaštva in zlasti kot organizator delavstva. Izšel je v dveh snopičih pri Mohorjevi družbi v Celju. Prvi snopič obsega uvod in leposlovne spise iz te dobe, drugi snopič pa članke. Knjiga je izšla v dveh snopičih radi tega, ker je založništvo mislilo, da se bo lažje prodajala, če posamezen snopič ne bo presegal obsega in — cene I. zvezka. Vsak snopič stane broširan 28 in vezan 34 Din. Pri tej priliki opozarjamo, da je marsikdo naročil samo prvi snopič, ker je bila zanj živahnješa reklama, pozabil je pa naročiti 2. snopič, ker ga na to ni nikdo opozoril. Ta dobi torej 2. snopič še vedno lahko — žal, še prelahko — pri Mohorjevi družbi v Celju. Kdor pa nima niti I. niti 2. snopiča, stori najbolje, če kupi oba snopiča skupaj vezana za 65 Din (v isti vezavi kakor I. zvezek). To je tudi na zunanjo lepšo knjigo, dočim je pri I. zvezku in pri posameznih snopičih II. zvezka format knjige nekoliko prevelik v primeri z debelino knjige. II. zvezek naj se naroča samo pri Mohorjevi družbi v Celju, ker je po knjižarnah (za nečlane) cena 25% višja.

Kot III. zvezek je izšel ponatis Socializma. V rokopisu je gotov tudi IV. zvezek: obsegal bo dobo, ko je bil Krek prvokrat v državnem zboru (1897—1900), torej tudi njegova znana Vestfalska pisma. Izšel bo — upamo — vsaj l. 1932. pri Mohorjevi družbi v Celju v istem obsegu 12—13 pol kakor I. zvezek ali kak snopič II. zvezka.

Koliko zvezkov bo izšlo v celoti? O tem je danes še težko kaj reči. Če se bo snov zelo krčila in gradivo še dosti bolj izbiralo nego doslej (Krek

je pisal vsako leto zelo mnogo), bi se morebiti stisnilo vseh naslednjih sedem let (1900—1907), ko je bil Krek zopet doma, v V. zvezek; prav tako bi se z močnim izpuščanjem spravilo v VI. zvezek naslednjih sedem let (1907—1914), ko je bil Krek zopet v parlamentu. Nato bi VII. zvezek opisal Kreka med svetovno vojno in njegovo smrt; obenem bi obsegal še morebitne dodatke k prejšnjim zvezkom, vse važnejše gradivo iz prejšnjih dob, ki bi prišlo na dan šele po objavi prvih šest zvezkov. (Če bi pa tega gradiva ne bilo, bi bil poslednji zvezek premalo obširen v primeri s prejšnjimi.)

Ali bo mogoče izdati vse te zvezke? V veliki meri je to seveda odvisno od občinstva, ki kupuje knjige. Če se posamezni zvezek lahko razpeča, lahko najde za nadaljevanje založnika. Če pa knjiga straži predale v skladišču, pa čaka založnik, da gre najprej stara roba izpod nog. V tem je tudi glavni vzrok, zakaj IV. zvezek ne bo izšel že leta 1931. Drugega snopiča II. zvezka je še preveč na razpolago.

Ce pridejo te vrstice v roke komu, ki misli, da je izdajanje Krekovih izbranih spisov potrebno, potem ve, kaj mu je storiti.

Naše dijaštvo

Izšel je Dijaški koledar za Sol. leto 1930-31. (Uredil Etbin Boje, izdelal in založila Slovenska dijaška zveza.) Te dni, ko ga razpošiljamo, prosimo vse one, ki ga žele imeti, da takoj javijo naslov in zaželeno število Slovenski dijaški zvezi (Miklošičeva cesta 5 — Akademski dom — Ljubljana). Koledar sam je nad vse okusno opremljen, saj je vezan v najfinejšo modro balon-patino z zlatim napisom. Posvečen je prevzvišenemu vladiki nadškofu dr. Antonu B. Jegliču. Tudi vsebinsko je bogat in lično razdeljen na posamezna zaglavja: Naša rast, Naša zemlja, Naša beseda, Prinaša tudi potreben koledarski drobiž, matematične formule, tri strani urnikov in 36 strani beležnic. — Že po zadnji korekturi pa sta se v stavici nečisto zamenjala naslova in sicer popravi na str. 41: Naša skupnost (in ne: Naša dijakinja), na str. 48. pa: Naša dijakinja (in ne: Domovi in menza). To sta dva tiskarska pogoška, ki ju prosimo, popravite, da ne bo motenj in neprijetnih ugotovljaj. — Ker je Koledar res oblikovno kakor vsebinsko posrežen, upamo, da ga bo kupil vsak dijak in vsak prijatelj naše dijaške mladine!

Iz društvenega življenja

Moški zbor Glasbene Mlince ima redno vajo izjemoma v petek 12. t. m. mesto v četrti ob 20. V četrti 11. t. m. vsi člani (samo moški) na glavni kolodvor ob triletni na 19. — Odbor.

Združenje jugoslovanskih inženjerjev in arhitektov — Sekcija Ljubljana — priredi za svoje člane in njihove goste skupen obisk lovske in šumarske razstave pod strokovnim vodstvom. Sestanek udeležencev v soboto dne 13. t. m. ob 15 popoldne pred glavnim vhodom na velesejmišču.

Sukno, kamgarn

in drugo manufakturno blago kupite najugodnejše v novi trgovini

A. Žlender

Ljubljana
Mestni trg 22

Naznanilo!

Cenjenemu občinstvu priporočam izbiro **damskih klobukov** in raznih potrebščin.

Sprejemem vsakovrstna popravila. Lastni izdelki.

Miklošičeva 4 — Posest, 2. vrata
Za obilni poset se priporoča
Fr. Flerin.

OB
ZAČETKU
SOLSKEGA
LETA!

Vse šolske knjige

zvezke in vse druge šolske potrebnosti kakor riselno in pisalno orodje, barve itd. ima v bogati zalogi

**NOVA ZALOŽBA
V LJUBLJANI
Kongresni trg št. 19**

KNJIGARNA, ANTIKVA-
RIAT, PAPIRNA TRGOVINA

Otvoritev trgovine!

Cenj. občinstvu vljudno naznanjam, da sem otvoril dne 6. septembra t. l. trgovino s specerijskim blagom, kakor tudi z moko in deželnimi pridelki.

Za mnogobrojen obisk se najvljudneje priporočam ter zagotavljam točno in solidno postrežbo.

A. Levstek

Kočevje, Cankarjeva cesta 95

Advokata

dr. Josip Hacin

in

dr. Josip Sajovic

sta preselila svojo pisarno iz Kolodvorske ulice št. 8. v prvo nadstropje poslopja

Prve hrvatske štedionice

na vogalu Aleksandrove ceste in Beethovne ulice (vhod iz Beethovne ulice)

Svetov. znane originalne

Čaše in aparati za vkuhanje se dobe v sledečih veletrgovinah: Celje: Jos. Jagodič, Maribor: Karl Lotz in Pinter & Lenard. — Glavna založba za Jugoslavijo: FRUCTUS, Ljubljana, Krekov trg 10.

Čitajte in širite »Slovenca«!

V globoki žalosti naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, da je naša srčno ljubljena soproga, zlata, dobra mamica, hčerka, sestra itd., gospa

Matilda Potočnik roj. Vrenk

soproga narednika-vodnika v Kumanovem

po kratki in mučni bolezni v starosti 40 let, dne 7. septembra 1930, ob eni ponoči mirno v Bogu zaspala.

Truplo nepozabne pokojnice se začasno pokoplje v Kumanovem ter se bo začetkom oktobra prepeljalo v Ljubljano k večnemu počitku.

Kumanovo - Ljubljana, dne 10. septembra 1930.

Potočnik Rudolf, narednik-vodnik, soprog. Dušan in Majda, otroka. — Marjeta Vrenk, mati. Malči Vrenk, sestra — in ostali sorodniki.

Mato Prašnikar

Cirila Prašnikar roj. Smodič

poročena

Trbovlje, dne 11. septembra 1930

Dvokolesa

motorji, šivalni stroji, otroški in

igračni vozički, pnevmatika, posamezni deli. Velika izbira, najnižje cene. Prodaja na obroke. Ceniki franko.

»TRIBUNA« *F. B. L.,* tovarna dvokoles in otroških vozičkov LJUBLJANA, Karlovska cesta št. 4.

Izmed sodobnih književnih izdaj so

dr. Ivan Pregljevi izbrani spisi

priznana tako po vsebini kakor po opremi na prvem mestu.

Vsak zvezek stane broširan Din 45 — elegantno vezan Din 60.—.

Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani.

